

**Styringsdokument, Handlingsprogram og
økonomiplan 2023-2026, Årsbudsjett 2023
Versjon 1, Lena, oktober 2022**

19.10.2022

Østre Toten
kommune

Østre Toten kommune

Styringsdokument, Handlingsprogram og økonomiplan 2023 – 2026, Årsbudsjett 2023

Kommunedirektørens innledning	2
Kommunestyrets budsjettvedtak	3
Hovedtrekkene i budsjettet 2023 og i handlingsprogrammet/økonomiplanen 2023 - 2026	7
Handlingsprogram 2023-2026.....	13
Hovedmål og delmål 2023 - 2026	21
Hovedtallene i budsjettforslaget.....	25
Økonomisk utvikling i planperioden.....	29
Sektorene	35
Sektor for administrasjon og forvaltning	43
Sektor for oppvekst	47
Sektor for helse, omsorg og velferd	55
Sektor for samfunnsutvikling	66
Fellesområder.....	73
Rapportering	77
Vedlegg.....	78
Investeringstabell for kommunen samlet	78
Innspill til investeringer	89
Kirkelig fellesråd	92
Kommunale avgifter - gebyrutvikling	96

Kommunedirektørens innledning

Det er krig i Europa, vi lever i en usikker tid. Kommunen skal ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet. Det systematiske og helhetlige arbeidet med risiko- og sårbarhetsanalyser må skje på tvers av sektorene. Det siste året har kommunen arbeidet målrettet mot å redusere risiko for sårbarheter innenfor flere områder og spesielt datasikkerhet, personvern og informasjonssikkerhet. Men vi ser det er områder innen beredskap som må styrkes ytterligere.

Ettervirkningen av koronapandemien og de usikre tidene i Europa fører til ustabilitet i økonomien med økte renter, økt inflasjon og et energimarked som er meget utfordrende. Dette er forhold som får konsekvenser for kommunens økonomiske utsikter i planperioden.

Kommunedirektørens forslag til budsjett 2023, økonomiplan med handlingsprogram for 2023 – 2026, bygger på gjeldende budsjett og økonomiplan 2022-2025. Videre har kommunedirektøren fulgt opp vedtak i enkeltsaker, som får konsekvenser for handlingsprogrammet.

Det har ikke vært rom for å innarbeide alle kommunestyrevedtakene. Kommunedirektøren har prioritert nye tiltak som styrker «de nederste trinnene i innsatstrappa».

De senere års økonomiplaner har vært preget av driftsreduksjoner, da Østre Toten kommune har hatt et for høyt driftsnivå i forhold til sitt inntektsnivå. Etter datainnbruddet i 2021 har kostnadene for en driftssikker og sikkerhetsmessig trygg drift av IKT-systemene økt. Kommunedirektøren ser det er behov for å bruke noe tid før man klarer å ta ut økonomisk gevinst og innarbeide merkostnadene i sektorenes driftsrammer.

Vi ser at vi ikke har klart å gjennomføre alle omstillingstiltakene som var planlagt i 2022. Organisasjonen er preget av de siste års hendelser med koronapandemi og datainnbrudd. Kommunedirektøren har sett det nødvendig å bruke fond i 2023 for å komme driftsmessig i balanse. Omstillingsarbeidet vil fortsette utover i økonomiplanperioden, og det legges opp til å redusere driftsrammer i økonomiplanperioden

Ole Magnus Stensrud
Lena, 19. oktober 2022

Kommunestyrets budsjettvedtak

Kommunedirektøren vil fremme innstilling til budsjettvedtak i forbindelse med den endelige behandlingen i formannskapetets møte 23. november og i kommunestyrets møte 7. desember.

Her kommer kommunestyrets budsjettvedtak. Vedtaket omfatter også de obligatoriske budsjettskjemaene.

§ 5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A)

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Rammetilskudd	-483 569	-469 174	-517 444	-503 556	-503 451	-503 389	-503 389
Innteks- og formuesskatt	-439 691	-415 644	-421 584	-439 721	-439 701	-439 701	-439 701
Eiendomsskatt	-32 098	-32 000	-32 000	-33 000	-33 000	-33 000	-33 000
Andre generelle driftsinntekter	-43 356	-39 963	-50 963	-56 323	-54 123	-52 423	-52 423
Sum generelle driftsinntekter	-998 714	-956 781	-1 021 991	-1 032 600	-1 030 275	-1 028 513	-1 028 513
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	883 169	883 142	953 015	919 693	924 822	914 150	911 150
Avskrivninger	61 212	62 164	62 164	62 164	62 164	62 164	62 164
Sum netto driftsutgifter	944 381	945 306	1 015 179	981 857	986 986	976 314	973 314
Brutto driftsresultat	-54 333	-11 475	-6 812	-50 744	-43 290	-52 200	-55 200
Renteinntekter	-6 057	-6 500	-6 500	-9 100	-10 100	-11 100	-11 100
Utbytter	-7 845	-6 500	-6 500	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	22 446	29 590	29 590	43 200	48 800	54 050	54 050
Avdrag på lån	50 273	56 350	56 350	50 000	53 900	57 250	57 250
Netto finansutgifter	58 816	72 940	72 940	77 100	85 600	93 200	93 200
Motpost avskrivninger	-61 212	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164
Netto driftsresultat	-56 729	-699	3 964	-35 808	-19 854	-21 164	-24 164
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	5 900	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Avsetninger til bundne driftsfond	13 844	423	423	423	423	423	423
Bruk av bundne driftsfond	-17 126	-14 224	-14 224	-13 664	-13 664	-13 664	-13 664
Avsetninger til disposisjonsfond	54 111	43 000	43 000	83 000	57 000	53 680	56 680
Bruk av disposisjonsfond	0	-32 000	-36 663	-37 451	-27 405	-22 775	-22 775
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	56 729	699	-3 964	35 808	19 854	21 164	24 164
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0	0

Forklaring på kolonnene Oppr. Budsjett 2022 og Rev. Budsjett 2022: Opprinnelig budsjett er som kommunestyrets budsjettvedtak fra desember 2021, mens Rev. Budsjett 2022 er opprinnelig budsjett justert for lønns- og prisvekst fra 2021 til 2022. Justering av budsjettet grunnet datainnbrudd og koronapandemien er ikke med.

Brutto driftsresultat er resultatet av driftsinntekter minus netto driftsutgifter, inklusive fond, i sektorene; resultat av løpende drift.

Netto driftsresultat er resultatet av driftsinntekter minus netto driftsutgifter, finansutgifter og fond i sektorene; det mest brukte resultatbegrepet.

Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat viser hvordan beløpet som utgjør netto driftsresultat er disponert. Positive tall er utgifter, mens negative tall er inntekter.

§ 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B)

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Sektor for administrasjon og forvaltning	76 881	61 759	74 322	76 202	74 500	73 500	72 500
Sektor for oppvekst	363 743	343 268	369 307	371 498	364 780	360 780	359 780
Sektor for helse, omsorg og velferd	400 534	379 720	416 180	401 548	400 000	397 000	396 000
Sektor for samfunnsutvikling	81 755	79 711	89 443	91 657	81 962	79 290	79 290
Fellesområder	-38 671	3 960	-10 961	-35 077	-10 285	-10 285	-10 285
Sum bevilgninger drift, netto	884 243	868 418	938 291	905 829	910 958	900 286	897 286
Herav:							
Avskrivninger	61 212	62 164	62 164	62 164	62 164	62 164	62 164
Motpost avskrivninger	-61 212	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164
Netto renteutgifter og -inntekter	-519	-500	-500	-200	-200	-200	-200
Avsetninger til bundne driftsfond	12 819	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-11 226	-14 224	-14 224	-13 664	-13 664	-13 664	-13 664
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	883 169	883 142	953 015	919 693	924 822	914 150	911 150

Forklaring på kolonnene Oppr. Budsjett 2022 og Rev. Budsjett 2022: Opprinnelig budsjett er som kommunestyrets budsjettvedtak fra desember 2021, mens Rev. Budsjett 2022 er opprinnelig budsjett justert for lønns- og prisvekst fra 2021 til 2022. Justering av budsjettet grunnet datainnbrudd og koronapandemien er ikke med.

Tabellen viser sektorenes netto driftsutgifter, inkludert avsetning eller bruk av bundne driftsfond.

§ 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A)

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Investeringer i varige driftsmidler	90 077	144 121	269 550	174 800	74 850	18 900
Tilskudd til andres investeringer	62	2 350	1 000	250	1 000	250
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 728	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Utlån av egne midler	11 500	847	0	0	0	0
Avdrag på lån	2 588	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	106 954	150 818	274 050	178 550	79 350	22 650
Kompensasjon for merverdiavgift	-6 367	-8 469	-11 373	-9 560	-2 880	-800
Tilskudd fra andre	-2 726	0	0	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	-4 081	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	-97	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-1 483	-7 000	-9 000	-11 000	0	0
Bruk av lån	-63 242	-138 002	-250 177	-154 490	-72 970	-21 850
Sum investeringsinntekter	-77 994	-153 471	-270 550	-175 050	-75 850	-22 650
Videreutlån	48 117	50 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Bruk av lån til videreutlån	-48 117	-73 117	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
Avdrag på lån til videreutlån	10 082	17 600	11 200	11 700	12 200	12 800
Mottatte avdrag på videreutlån	-17 245	-10 600	-11 200	-11 700	-12 200	-12 800
Netto utgifter videreutlån	-7 163	-16 117	0	0	0	0
Overføring fra drift	-5 900	-3 500	-3 500	-3 500	-3 500	-3 500
Avsetninger til bundne investeringsfond	4 575	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-21 350	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	3 606	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-2 728	-847	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	23 117	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-21 797	18 770	-3 500	-3 500	-3 500	-3 5000
Fremført til inndecking i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0

§ 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2B)

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023-2026
Sektor for administrasjon og forvaltning	0	14 607	5 400	0	0	0	5 400
Sektor for helse, omsorg og velferd	405	3 463	700	700	700	700	2 800
Sektor for samfunnsutvikling	81 008	123 310	261 450	172 600	72 650	18 200	524 900
Fellesområder	8 664	2 742	2 000	1 500	1 500	0	5 000
Investeringer i varige driftsmidler	90 077	144 121	269 550	174 800	74 850	18 900	538 100

2. Tilskudd til andres investeringer

Økonomiplan for 2023-2026 – Årsbudsjett 2023

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023-2026
Justeringsavtale VA Stensbyhagen	5	0	0	0	0	0	0
Justeringsavtale VA Midttun	44	0	0	0	0	0	0
Justeringsavtale Askegård	13	0	0	0	0	0	0
Investeringsstilskudd Kirkelig Fellesråd	0	2 350	1 000	250	1 000	250	2 500
Tilskudd til andres investeringer	62	2 350	1 000	250	1 000	250	2 500

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023-2026
Aksjer	2 728	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	14 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 728	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	14 000

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023-2026
Andre lån	11 500	847	0	0	0	0	0
Utlån av egne midler	11 500	847	0	0	0	0	0
Sum del 1-4	104 366	150 818	274 050	178 550	79 350	22 650	538 100

§ 5-6 Økonomisk oversikt etter art - drift (3)

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Rammetilskudd	-483 333	-469 174	-517 444	-503 556	-503 451	-503 389	-503 389
Inntekts- og formuesskatt	-439 691	-415 644	-421 584	-439 721	-439 701	-439 701	-439 701
Eiendomsskatt	-32 098	-32 000	-32 000	-33 000	-33 000	-33 000	-33 000
Andre skatteinntekter	-423	-423	-423	-423	-423	-423	-423
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-46 985	-40 760	-51 760	-57 120	-54 920	-53 220	-53 220
Overføringer og tilskudd fra andre	-192 189	-104 202	-95 751	-112 005	-108 592	-108 592	-106 592
Brukerbetalinger	-33 597	-34 266	-31 849	-32 250	-32 250	-32 250	-32 250
Salgs- og leieinntekter	-119 154	-112 763	-112 763	-112 763	-112 763	-112 763	-112 763
Sum driftsinntekter	-1 347 470	-1 209 232	-1 263 575	-1 290 838	-1 285 100	-1 283 338	-1 281 338
Lønnsutgifter	643 634	588 359	636 100	640 508	632 005	632 002	629 232
Sosiale utgifter	161 383	148 664	152 726	148 772	148 772	148 772	148 757
Kjøp av varer og tjenester	350 805	357 962	364 485	347 523	357 742	347 073	344 858
Overføringer og tilskudd til andre	76 103	40 608	41 287	41 128	41 128	41 128	41 128
Avskrivninger	61 212	62 164	62 164	62 164	62 164	62 164	62 164
Sum driftsutgifter	1 293 137	1 197 757	1 256 762	1 240 094	1 241 810	1 231 138	1 226 138
Brutto driftsresultat	-54 333	-11 475	-6 812	-50 744	-43 290	-52 200	-55 200

Økonomiplan for 2023-2026 – Årsbudsjett 2023

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Renteinntekter	-6 057	-6 500	-6 500	-9 100	-10 100	-11 100	-11 100
Utbytte	-7 845	-6 500	-6 500	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	22 446	29 590	29 590	43 200	48 800	54 050	54 050
Avdrag på lån	50 273	56 350	56 350	50 000	53 900	57 250	57 250
Netto finansutgifter	58 816	72 940	72 940	77 100	85 600	93 200	93 200
Motpost avskrivninger	-61 212	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164
Netto driftsresultat	-56 729	-699	3 964	-35 808	-19 854	-21 164	-24 164
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	5 900	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Avsetninger til bundne driftsfond	13 844	423	423	423	423	423	423
Bruk av bundne driftsfond	-17 126	-14 224	-14 224	-13 664	-13 664	-13 664	-13 664
Avsetninger til disposisjonsfond	54 111	43 000	43 000	83 000	57 000	53 680	56 680
Bruk av disposisjonsfond	0	-32 000	-36 663	-37 451	-27 405	-22 775	-22 775
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	56 729	699	-3 964	35 808	19 854	21 164	24 164
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0	0

Hovedtrekkene i budsjettet 2023 og i handlingsprogrammet/økonomiplanen 2023 - 2026

Arbeidet med ny kommuneplan samfunnsdel

Kommuneplanen er det øverste nivået i kommunens plan- og styringssystem, og består av to hoveddeler: samfunnsdelen og arealdelen. Gjeldende samfunnsdel ble vedtatt i 2016, mens arealdelen, ble delvis revidert og vedtatt i 2020. I september 2021 vedtok kommunestyret planprogram for en revisjon av samfunnsdelen, som gjør rede for formålet med revisjonen, skisserer prosessen og opplegget for medvirkning, samt hvilke utredningsbehov og utfordringsområder en har. Her er det også pekt på aktuelle satsingsområder for ny plan. Dette er gjengitt senere i dokumentet under sentrale utviklingstrekk, utfordringer og satsingsområder.

Kommuneplanens samfunnsdel skal legge retning, mål og strategier for de kommende årenes utvikling i Østre Toten. Dette betyr ikke at en skal vedta en framtidig situasjon, men legge opp et løp og et fremtidsbilde som en ønsker å bevege Østre Toten-samfunnet i retning av. Dette skal være basert på kjent kunnskap og være rettet inn mot overordnede målsettinger som gjennom prosessen blir framforhandlet gjennom politiske diskusjoner og bred medvirkning fra innbyggere og andre parter i lokalsamfunnet.

Med grunnlag i planprogrammet vil arbeidet med planprosessen starte i høst med administrativ tilrettelegging, politisk eierskap og bred medvirkning fra innbyggerne og fra regionale myndigheter. Selv om prosessen skal ende ut i et plandokument (Kommuneplan 2022-2034), så vil denne jobben først og

fremst dreie seg om å gjennomføre en bred samfunnsdebatt om framtida i Østre Toten. Slik sett vil prosessen ha preg av å være politiske verksteder i samråd med bygdas befolkning.

Gjøvik-regionen - revitalisert samarbeid

Viljeserklæring om økt interkommunalt samarbeid, samt Håndbok i interkommunalt samarbeide, er vedtatt i samtlige kommuner i Gjøvikregionen. Samarbeidsområder er vedtatt med krav om

at det er områder som en kommune vanskelig kunne løse alene, og at et samarbeid om oppgaven skal gi en vesentlig gevinst. Interkommunalt politisk råd satte opprinnelig fokus på utenforskap, rekruttering og kompetanseutvikling samt demografi/helse- og omsorgstjenester ut ifra en liste over ulike temaer.

Med det overnevnte som utgangspunkt ble det i 2021-2022 gjennomført prosesser i kommunene som førte til en rekke forslag til samarbeidsområder og tiltak. Etter et møte i Kommunedirektørkollegiet i Gjøvikregionen (KDK) i juni 2022 anbefalte kommunedirektørene følgende nye (og forsterket opprinnelige) interkommunale samarbeidsområder:

- Tema - Utenforskap
 - Felles strategisk regional plan om oppvekst og forebygging
 - en regional plan vil avklare om det ligger til rette for interkommunale samarbeidsløsninger og felles regionale prosjekter (oppvekstreform, felles satsninger, tidlig innsats og mulige metoder som BTI, COS, TBO mv.).
- Tema - Rekruttering og kompetanseutvikling
 - IKT og digital sikkerhet (mer under Tema – IKT)
 - turnusstøttesystem
 - rekruttering av helsepersonell
 - interkommunale plasser til spesialiserte tjenester
 - barnehagemyndighet og felles tilsynskontor
 - delingskultur
 - felles lønning/regnskapsavdeling.
- Tema - Demografi/helse- og omsorg
 - Forsterkede enheter spesialtilbud
 - forsterket enhet barneavlastning
 - avansert rehabilitering, lindrende behandling og forsterket enhet demens
 - felles kjøkken
 - felles vaskeri.
- Tema - Forslag innenfor samfunnsutvikling/teknisk
 - Felles enhet for forvaltning av miljø, forurensning, vanndirektiv mv.
 - felles enhet for kart, oppmåling og tilsyn byggesak
 - brann og redning, etablering av felles ledelse.
- Tema – IKT
 - Felles system for velferdsteknologi, digitalisering, IKT, felles journalsystem mv.
 - IKT-samarbeid, digital sikkerhet
 - turnusstøttesystem
 - fagsystemer, anskaffelse og support.

Disse områdene må gjennomgå og bearbeides før man vet om de skal gevinstutredes. Både behov, hensikt, innhold og gjennomførbarhet må vurderes, samt om kommunene selv kan løse oppgavene. Flere av områdene har potensiale for økonomisk gevinst, økt kvalitet på grunn av økt faglig kapasitet og

redusert risiko og sårbarhet med tanke på redundans. Dette arbeidet skal skje høsten 2022 og fram mot nyttår, deretter vil områder man går videre med gevinstutredes.

Samtlige kommuner i samarbeidet har lagt ned en vesentlig innsats for å identifisere mulige samarbeidsområder og tiltak. Arbeidet har dokumentert at det er avgjørende viktig å ha ressurser som kan holde tak i og koordinere arbeidet, både internt og på tvers av kommuner. Det ble derfor vedtatt å etablere en stilling i Gjøvikregionen for å ivareta dette behovet.

Helseregion Gjøvik – Hadeland

Østre Toten deltar i helsesamarbeidet i Helseregion Gjøvik-Hadeland som består av 7 kommuner: Lunner, Gran, Søndre Land, Nordre Land, Vestre Toten, Gjøvik og Østre Toten. Hovedformålet er å fremme samhandling, utviklingsarbeid og kompetansesamarbeid innenfor helse, - omsorg og velferdssfeltet mellom kommunene i Gjøvikregionen og Hadeland. Helseregionen er sammensatt av helseledere fra hver av de syv kommunene og medisinsk-faglig rådgiver. Det sikres involvering av brukerrepresentanter og fagorganisasjoner fra sak til sak. Hovedmålet med samarbeidet er å sikre individuelt tilpassede, bærekraftige og fremtidsrettede helse- og omsorgstjenester med følgende hovedområder:

- Bidra til å utvikle felles regionale strategier og satsingsområder innenfor helse, omsorg og velferdstjenesten.
- Gi kommunene og regionen en styrket posisjon i samhandling med Sykehuset Innlandet HF.
- Bidra til en felles koordinering av saker i Helsefellesskap Innlandet.
- Bidra til innovasjon og tjenesteutvikling i helse, omsorg og velferdstjenestene.
- Være et rådgivende organ for kommunedirektørkollegiet.
- Bidra til styrket interkommunalt samarbeid der kommunene finner det formålstjenlig.
- Iverksette prosjekter med formål å øke kompetanse og rekruttering i kommunene og regionen.
- Bidra til å utvikle bærekraftige og fremtidsrettede helse, omsorg og velferdstjenester i regionen.

Helsefellesskap Innlandet

Helsefellesskap Innlandet (HFI) ble formalisert i desember 2021, er delt opp i 5 ulike regioner i Innlandet og var operativ fra januar 2022. HFI består av 42 kommuner og ett helseforetak, som har virksomhet på 40 steder i Innlandet. HFI har et sekretariat med til sammen to årsverk fordelt på Sykehuset Innlandet og kommunene i sykehusets opptaksområde. Helsefellesskapet er en videreutvikling av tidligere samarbeidsstruktur og samarbeidsavtale mellom Sykehuset Innlandet helseforetak og kommunene i opptaksområdet til sykehuset. HFI bygger på avtalen om helsefellesskap som ble inngått mellom regjeringen og KS høsten 2019. Det er sammensatt et

Strategisk samarbeidsutvalg (SSU) mellom helseregionene. SSU skal prioritere og beslutte felles tjenesteutvikling innen de tiltaksområdene som er spilt inn av helseregionene og Sykehuset Innlandet, det vil si akuttmedisinske kjede, desentraliserte spesialisthelsetjenester, digitale tjenester, partsamarbeid innen forskning og innovasjon, tverrfaglige team for oppfølging av eldre og kronikere.

Statsbudsjettet 2023

Regjeringen Støre la fram forslag til statsbudsjett 2023 torsdag 6. oktober 2022. Kommunedirektørens framlegg til årsbudsjett 2023 og handlingsprogram/økonomiplan 2023 - 2026 har ikke innbakt alle detaljerte virkninger av forslaget til statsbudsjettet, men baserer seg på de signaler som kom fram i Kommuneproposisjonen 2023, som ble fremmet i mai i år. Forslag til statsbudsjett avviker ikke mye fra denne. Her er en kort oppsummering av statsbudsjettet:

For å sette kommunene i stand til å fortsatt levere gode tjenester, foreslår regjeringen at kommunesektoren får en vekst i frie inntekter på 1,7 mrd. kroner i 2023. Fylkes kommunen vil få 0,9 mrd. kroner. Veksten er over anslaget i kommuneproposisjonen for 2023. Økningen fra såkalt Anslag

på oppgavekorrigererte frie inntekter 2022 til 2023 er en økning til kommunene med 3,5 %, mens kommunene i Innlandet i gjennomsnitt får en økning på 3,5 %, og Østre Toten en økning på 3,3 %.

Regjeringens forslag til statsbudsjett vil holde kommunesektorens og fylkeskommunenes handlingsrom mer eller mindre uendret i 2023 i forhold til 2022, når vi tar hensyn til merutgifter knyttet til demografi og pensjon og satsinger innenfor veksten.

Kostnadsveksten anslås til 3,7 prosent (kommunal deflator for 2023), herav lønn 4,2 prosent og vareinnsats 3,0 prosent.

Den kommunale skattøren angir hvilken andel av skatt på alminnelig inntekt for personlige skattytere som tilfaller kommunesektoren. Det er en langvarig praksis for at skattørene fastsettes med sikte på at skatteinntektene skal utgjøre 40 prosent av kommunenes samlede inntekter. Det er heller ingen endring for 2023. Skatteinntekter og rammetilskudd vil i 2023 ventes å utgjøre 72 prosent (77 prosent når en tar med momskompensasjon) av kommunesektorens samlede inntekter. I statsbudsjettet foreslås den kommunale skattøren økt med 0,2 prosentpoeng til 11,15 prosent.

Barnevernsreformen: Stortinget har vedtatt en barnevernsreform fra 2022, som blant annet gir kommunene økt faglig og økonomisk ansvar. Som kompensasjon for det økte finansielle ansvaret økes rammetilskuddet til kommunene med 500 millioner kroner i 2023. Dette fordeles etter delkostnadsnøkkelen for barnevern. Videre satsning på barnevernet gir en økning i rammen på 88 millioner kroner, fordelt på flere mindre tiltak.

Barnehage: Det foreslås å redusere makspris per måned per barn fra 1. januar. Dette finansieres sammen med helårseffekt av reduksjonen i 2022 med totalt 730 millioner kroner. Gratis barnehageplass for 3. barn fra 1. august. 20 millioner kroner fordeles over rammetilskuddet. Ellers styrkes barnehagene med kompetanseutvikling, videreutdanningsplasser, kvalitet i utdanning og styrking av språklig utvikling for minoritetsspråklige barn med til sammen ca. 200 millioner kroner.

Grunnskolen: Nytt prøvegjennomføringssystem øker graden av digitalisering og forventes å gi gevinster for kommunene, primært knyttet til digitalisering av kartleggingsprøver. Rammene er redusert med 12 mill. Regelendringer ny opplæringslov økt ramme med 5 mill. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for grunnskole. Ellers bærer forslaget preg av at midlertidige ordninger skal avvikles (lærerspesialistordning og pandemiltak).

Bredbånd: Det er bevilget 412,7 millioner kroner til bredbånd for 2023. Dette er en del av en plan for å sikre alle husstander og bedrifter tilgang til høyhastighets bredbånd innen 2025.

Nasjonale e-helseløsninger: Rammetilskuddet er økt med 18 millioner kroner for å dekke en tredjedel av veksten i kostnadene til forvaltning og drift. Dersom utgiftene til drift og forvaltning av de nasjonale e-helseløsningene øker betydelig, kan det bli aktuelt å kompensere kommunene og helseforetakene for deler av merutgiftene.

Psykisk helse- og rusfeltet: Det prioriteres å forsterke innsatsen på dette området, med til sammen 300 millioner kroner. Dette fordeles med 150 millioner kroner til styrking og utvikling av nye tiltak til psykisk helse og rusfeltet og til helsestasjons- og skolehelsetjenesten (kommune), i tillegg til 150 millioner kroner til sykehusene for å styrke døgnbehandlinga i spesialisthelsetjenesten.

Det innføres en ny ungdomsgaranti, som skal bidra til at flere unge kommer i utdanning og arbeid. Bevilgningen på 175 mill. kr. skal brukes til å ansette betydelig flere veiledere ved NAV-kontorene, slik at unge under 30 år som trenger hjelp til å komme i arbeid får tettere oppfølging.

Fastlegeordningen: Det foreslås at basistilskuddet til fastleger økes ytterligere i 2023. Som kompensasjon økes rammetilskuddet med 480 millioner kroner.

Slik kommunedirektøren har oppfattet regjeringens forslag til statsbudsjett, vil det ikke være behov for å gjøre vesentlige endringer i framlegget til kommunebudsjett for 2023. Når Stortinget har vedtatt Statsbudsjettet for 2023, vil kommunedirektøren fremme en sak om behovet for å gjøre endringer i kommunens årsbudsjett for 2023. Kommunestyret vil få saken til behandling i første møtet på nyåret.

Om dokumentet

Kommunestyret skal vedta et netto budsjett for hver sektor. Sektorene har egne kapitler med informasjon om størrelsen og sammensetningen av budsjettet, beskrivelse av virksomheten, utfordringer og strategi for gjennomføring og sammendrag om de viktigste endringene i driften.

Kommunestyret skal også vedta investeringsbudsjettet, vedtaket er et rammevedtak. Alle investeringsprosjekter skal ha enkeltvedtak i henhold til reglement. Som vedlegg til dokumentet er det en oversikt over alle investeringsprosjektene med tilhørende kommentarer.

Dokumentet inneholder også obligatoriske tabeller som viser oversikter over driftsbudsjettet og investeringsbudsjettet.

Det er et eget kapittel om kommunens satsingsområder.

Det er et eget kapittel om hovedmål/overordnede mål med tilhørende delmål.

Kirkevergens forslag til kommunalt tilskudd til driftsformål og forslag til kommunal bevilgning til investeringsprosjekter er vedlagt

Kommunedirektøren har en kort omtale av de kommunale betalingssatsene, egenandelene og gebyrene i vedlegg til dokumentet. Det blir utarbeidet et eget gebyrregulativ - eget dokument - som blir en del av den samlede budsjettbehandlingen.

Videre behandling av kommunedirektørens framlegg til handlingsprogram/økonomiplan 2023 - 2026 og årsbudsjett 2023:

- Kommunedirektøren presentasjon onsdag 19. oktober
- Formannskapets første behandling onsdag 2. november
- Utvalgsbehandling i perioden 7-10. november
- Formannskapets behandling onsdag 23. november med innstilling til kommunestyrets
- Formannskapets innstilling legges ut på offentlig høring
- Kommunestyrets behandling onsdag 7. desember

Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunen skal ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet (Forskrift om kommunal beredskapsplikt). Det systematiske og helhetlige arbeidet skal skje på tvers av sektorene, og dette er noe Østre Toten kommune arbeider med kontinuerlig. Foruten risiko- og sårbarhetsanalyser skal arbeidet også inneholde mål, strategier og planer. Det siste året har kommunen arbeidet målrettet mot å redusere risiko for sårbarheter innenfor flere områder og spesielt datasikkerhet, personvern og informasjonssikkerhet. I tillegg har kommunen oppdatert og revidert sin beredskapsplan. Den sikkerhetspolitiske situasjonen i Norge er preget av tidens hendelser i Europa, og konsekvensene er synlige for sivil beredskap og

samfunnssikkerhet (Regjeringen, pressemelding nr 107-2022). Dette påvirker også kommunene i Norge og for Østre Toten betyr dette at arbeidet prioriteres i årene som kommer. Ifølge regjeringen er dette en situasjon som vil vedvare da krigen i Ukraina kan bli langvarig. Noen områder som indirekte eller direkte påvirker Østre Toten er; strøm- og energikrise, økte priser, behov for beskyttelse, hybride angrep (som data- og cyberangrep) og generell usikkerhet i befolkningen.

Alt beredskapsarbeid i Norge er tuftet på de samme prinsippene: ansvar, nærhet, likhet og samvirke. Det er viktig at dette arbeidet er forankret i hele kommunen. Nasjonale trusselvurderinger skal ligge til grunn for kommunens utarbeidelse av overordnet ROS-analyse.

«Strømkrisen»

Strømkrisen er en todelt krise. I beredskapssammenheng er dette knyttet til mulighet for strømrasjoneringer og strømutfall enten på grunn av mangel på kraft, eller på grunn av viljestyrte handlinger. Strømutfall og strømrasjonering er på nasjonalt og regionalt nivå vurdert som sannsynlig. Dette må kommunen ta hensyn til. For kommuneøkonomien er prisen på strøm i seg selv en «krise».

Det har vært historisk høye strømpriser i 2022. Selv om Østre Toten har hatt fastprisavtaler og også har det i 2023 vil strømpriser og situasjonen i energimarkedet påvirke kommunen. Betydelig økte kostnader til strøm i 2022 vil ventelig videreføres i 2023.

Krigen i Ukraina med påfølgende høye priser på kull og gass, høye CO₂-priser, i tillegg til lite nedbør og lav oppfylling av vannmagasin i Sør-Norge har gitt høye strømpriser i 2022. Denne utviklingen startet allerede høsten 2021. Prognosene for 2023 er at dette vil vedvare.

Østre Toten kommune har inngått fastprisavtale på leveranse av strøm (systempris) også i 2023. Sikringen fungerer i praksis slik at vi har sikret for lite energi på vinteren og for mye på sommeren. Dette innebærer at det må kjøpes noe strøm til spotpris på vinteren og tilsvarende selges noe på sommeren. Vi har ikke inngått fastprisavtale på den delen av kostnadene som er påvirket av områdeprisen. Flaskehalser i overføringsnettet gjør at landet er delt inn i 5 prisområder. I hvert område varierer prisen avhengig av tilbud (produksjon) og etterspørsel (kjøp av strøm). Prisen i Sør-Norge har vært høy i hele 2022, og ventes å være det også i 2023. Det gir økte kostnader for kommunen. Fra 2024 er det ikke inngått fastprisavtaler pr i dag.

I løpet av et år bruker kommunen ca 15.500.000 kwh strøm, med ca 8.900.000 kwh på kommunens bygg og eiendommer og 6.600.000 kwh på vann og avløp. Økte strømpriser for vann og avløp har betydning for gebyrutviklingen. Økte strømpriser for kommunens bygg og eiendom har betydning for prioriteringer i budsjettet. I budsjett 2022 var strømkostnader til våre bygg og eiendommer estimert til 8,1 millioner. Disse ble justert ved behandling av 1. tertial. I 2023 er prognosen en kostnad på 16,6 millioner. Økte kostnader til vann og avløp vil relativt sett være tilsvarende.

I budsjettet foreslår kommundirektøren å øke investeringene til ENØK-tiltak. I tillegg vil kommundirektøren gjennomføre en egen kartlegging med påfølgende tiltak for å redusere energiforbruket i kommunen. Det er innledet et samarbeid med Vestre Toten kommune om dette. Hensikten er både å redusere strømkostnadene og å bidra til å nå klimamålsettingene.

Koronapandemien

Samfunnet er fortsatt preget av koronapandemien og det varsles nye smittebølger. Budsjettet og økonomiplanen legger ikke opp til statlig støtte for eventuelle fortsatte konsekvenser av pandemien for 2023 og årene fremover. En må imidlertid forvente at kommunens drift blir påvirket av nye smittebølger. Det kan føre til økt press på de ordinære legetjenestene i tillegg kan vi få et økt sykefravær.

Etter over to år med pandemi gikk Norge over til en «leve med strategi» fra april i år. Denne overordnede strategien vil gjelde ut juni 2023.

Det er nå høy grad av immunitet i befolkningen vår grunnet vaksinasjon og gjennomgått infeksjon. Vaksinasjon er grunnsteinen i håndteringen av pandemien fremover, og risikoutsatte med 4 og 5 dose i Østre Toten vaksineres. Utfordringen fra nyttår vil være at alle nasjonale subsidier til TISK strategien/pandemiarbeidet avsluttes uten at vi per nå vet fremtidige anbefalinger og utvikling av pandemien.

Dataangrepet

Dataangrepet og konsekvensene av dette har vist at det er nødvendig å bruke tid, ressurser og kostnader på å sikre trygge leveranser og trygge tjenester. Vi gjør det som er nødvendig for å lykkes i dette arbeidet. Høsten 2022 ble det ansatt egen fagansvarlig for personvern og IKT-sikkerhet som rapporterer direkte til kommunedirektøren. Det er utarbeidet en rekke konkrete tiltak som skal gjennomføres i 2023, blant annet kompetanseheving, styrking av teknisk digital sikkerhet og kontroll og krav til våre leverandører.

Som en direkte konsekvens av dataangrepet og utfordringene med pandemien har vi ikke klart å gjennomføre nødvendig omstillings- og utviklingsarbeid i 2022. Det har derfor vært nødvendig å budsjettere med bruk av fond i 2023 og 2024.

Handlingsprogram 2023-2026

Kommuneplanen er det øverste nivået i kommunens plan- og styringssystem, og består i to hoveddeler – samfunnsdelen og arealdelen. Gjeldende samfunnsdel ble vedtatt i 2016, mens arealdelen ble delvis revidert og vedtatt i 2020. I september 2021 vedtok kommunestyret planprogram for en revisjon av samfunnsdelen, som gjør rede for formålet med revisjonen, skisserer prosessen og opplegget for medvirkning, samt hvilke utredningsbehov og utfordringsområder en har. Her er det også pekt på aktuelle satsingsområder for ny plan. Dette er gjengitt senere i dokumentet under sentrale utviklingstrekk og utfordringer, og satsingsområder.

Helhetlig innsatstrapp

Kommunen står overfor aktivitetssendringer og endrede utfordringer som skal løses innenfor stramme rammer framover. Kommunen som helhet har tatt dette på alvor. Som en tilnærming og videreutvikling av kommune 3.0, vil kommunen bruke metoden Helhetlig Innsatstrapp. Innsatstrappa skal resultere i en ny tenke- og handlingsmåte med vektlegging av tidlig innsats og minst mulig inngripen i innbyggeres liv. Samhandling med innbyggere og samarbeid på tvers er viktig, om vi skal lykkes med å håndtere utfordringene som kommer. Alle sektorer jobber sammen om helhetlig Innsatstrapp. Innsatstrappa skal gi nødvendig oversikt over kommunens samlede tiltak og tjenester, på ulike nivå, og også bli et verktøy for styring og prioritering.

Samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel skal legge retning, mål og strategier for de kommende årenes utvikling i Østre Toten. Dette betyr ikke at en skal vedta en framtidig situasjon, men legge opp et løp og et fremtidsbilde som en ønsker å bevege Østre Toten-samfunnet i retning av. Dette skal være basert på kjent kunnskap og være rettet inn mot overordnede målsettinger som gjennom prosessen blir framforhandlet gjennom politiske diskusjoner og bred medvirkning fra innbyggere og andre parter i lokalsamfunnet.

Nytt planprogram ble vedtatt høsten 2021. Utarbeidelsen av en ny plan skal være preg av å være politiske verksteder i samråd med bygdas befolkning. Oversikt over noen av aktivitetene og behandlingene av planen.

- Gjeldende samfunnsdel, vedtatt 16.03.2016
- Kommunal planstrategi for valgperioden, vedtatt 17.06.2020
- Planprogram for ny samfunnsdel, vedtatt 15.09.2021
- Kommunestyret med flere Framtidsverksted, 22.02.2022
- «Vårt lokalsamfunn», gjennomført i alle barneskolene, 7.-24.03.2022
- Åpne folkemøter, 4 stk., 28.03-05.04.2022
- Mottatte innspill via hjemmesiden, i april, 19 stk.
- Kommunestyret Strategiseminar, 19.05.2022
- Formannskapet, 07.09.2022
- Kommunestyret, ulike problemstillinger 9.10.2022
- Formannskapet behandling 02.11.2022
- Formannskapet sendere forslag til plan på høring høsten 2022

Inntil ny plan foreligger har en valgt å legge til grunn satsingsområdene i gjeldende plan.

Kommunens satsingsområder

Visjon og verdier

Østre Toten kommunes visjon er:

Livskvalitet ved Mjøsa

Dette innebærer at vi skal leve i en kommune med godt fungerende bygdesamfunn, preget av nærhet mellom mennesker, en bærekraftig natur og en flott beliggenhet ved Norges største innsjø, Mjøsa. Samtidig er dette en visjon som sammenfaller godt med budskapet i den nylig framlagte NOU 2020: om bærekraft i distriktene, der det pekes på at et godt liv for innbyggerne er viktigere å ha søkelys på enn befolkningsvekst.

Og vårt slagord er:

«Tett nok ved og langt nok unna»

Slagordet brukes gjerne i profilering av kommunen og uttrykker at Østre Totens beliggenhet er relativt nært opp mot sentrale strøk og samtidig distansert nok til å unngå pressområdenes negative trekk. Slik sett er Østre Toten en kommune midt mellom sentralitet og distrikt.

Verdigrunnlag

Kommunens visjon, grunnverdier og levereregler utgjør kommunens verdigrunnlag. Summen av dette skal være kommunens vilje og evne til å bygge opp og videreutvikle Østre Toten kommune med det omdømmet vi mener beskriver hvem vi er, hva vi står for og hva vi ønsker å oppnå. Etisk kvalitet på tjenesteyting og myndighetsutøvelse er en forutsetning for at innbyggerne og andre interessegrupper skal ha tillit til kommunen. Målet er at alle ansatte og folkevalgte skal være seg dette bevisst. God etisk standard skal prege alle i møte med omverdenen, samt i etterlevelse av regelverk og kontrollsystemer.

FNs bærekraftsmål

For assets and information visit: TheGlobalGoals.com. TIRILL BAKKE - GOMPHRY - 11/2015/16

Med utgangspunkt i bærekraftsmålene kan målbildet vårt vises slik: (oppdatert OMS)

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å dekke sine behov. FNs bærekraftsmål består av til sammen 17 mål og 169 delmål som skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn.

Bærekraftsmålene skal være det overordnede rammeverket for utviklingen av Østre Toten-samfunnet. I arbeidet med revisjon av samfunnsdelen av kommuneplanen, herunder planprogrammet, er det så langt prioritert 7 bærekraftsmål som de mest vesentlige å arbeide med i Østre Toten:

Mål 3 – God helse

Mål 4 – God utdanning

Mål 9 – Innovasjon og infrastruktur

Mål 11 - Bærekraftige byer og lokalsamfunn

Mål 13 - Stoppe klimaendringene

Mål 15 – Liv på land

Mål 17 - Samarbeid for å nå målene

FNs bærekraftsmål kan deles inn i tre dimensjoner – økonomisk bærekraft, sosial bærekraft og miljømessig bærekraft. Østre Toten har utfordringer knyttet til alle de tre bærekraftsdimensjonene og bør ha en helhetlig og balansert tilnærming i alle beslutningsprosesser. Det må arbeides systematisk med å implementere FN's bærekraftsmål gjennom plansystemet og den administrative virksomhetsstyringen og saksbehandlingen.

NHOs Kommune-NM

NHOs Kommune-NM rangerer kommunene etter attraktivitet og lokal vekstkraft basert på forhold ved næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse og kommunal økonomi. Under disse 5 områdeindikatorene er det til sammen 19 enkeltindikatorer. I totalrangeringen er hver enkeltindikator gitt lik vekt. For hver indikator rangeres kommunene fra 1 for høyest score til 356 for lavest score. Datagrunnlaget er basert på offisielle statistikker fra Statistisk sentralbyrå og NAV. Østre Totens rangeres totalt på 209 plass av 356 kommuner i Norge. I innlandet er vi nummer 21 av 46 kommuner. I Gjøvikregionen ligger både Gjøvik og Vestre Toten betydelig høyere enn oss, mens Nordre og Søndre Land ligger betydelig lavere.

Hvorfor ligger Østre Toten der vi ligger?

For områdeindikatoren «Næringsliv» er Østre Toten rangert på 70 i landet og på 2 plass i Fylket. Her er det spesielt en indikator som trekker opp. Østre Toten kjøper i stor grad tjenester fra private i stedet for å bygge opp en større kommuneadministrasjon. I prosentvis kjøp av private tjenester i forhold til brutto driftsutgifter ligger Østre Toten på første plass i Innlandet og på 28. plass nasjonalt.

«Arbeidsmarked» er en annen områdeindikator. Her er Østre Totens plassering betydelig dårligere. Nasjonalt ligger vi her på en 299. plass, mens i Innlandet er vi på 36. plass. Her er det indikatoren «Sysselsettingsandel» som er særlig utslagsgivende da denne indikatoren tydeliggjør Østre Toten som bostedskommune. Arbeidsmarkedet i kommunen er mindre enn befolkningens behov.

Områdeindikatoren kompetanse måler primært andelen med høyere utdanning. Østre Toten ligger på 310. plass nasjonalt og på 43. plass i Innlandet for andelen av befolkningen som har fagbrev eller høyere utdanning. Noe av forklaringen til dette kan ligge i at det ikke har vært tradisjon for å ta høyere utdanning innen den viktigste næringen i kommunen – landbruket. Det er beskrivende at Vestre Toten ligger på topp på denne indikatoren i Innlandet og på 47. plass nasjonalt.

Fellesskapskommunen

En videreutvikling av fellesskapskommunen er nødvendig, bl.a. for å oppfylle bærekraftmålene. Herunder beskrives følgende perspektiver under fellesskapskommunen:

- Samskaping
- Frivillighet
- Digitalisering
- Demokrati

Samskaping

KS definerer samskaping slik:

“Med samskaping bringer du viten, ressurser og kompetanser sammen fra innbyggere, sosiale entreprenører, foreninger og bedrifter og utvikler felles løsninger sammen med de involverte innbyggere, i stedet for til dem.»

Med de oppgaver og utfordringer kommunen og lokalsamfunnet står overfor i tiden framover, er samskaping og felles forståelse avgjørende viktig. De vanlige begrunnelsene for å utvikle samskaping er:

- bedre forståelse av **behovene**
- bringer inn ny komplementær **kunnskap**
- representerer **ressurser** inn i arbeidet
- sikrer **relevans og aksept** for nye løsninger
- trekker innbyggerne inn som **sam-produsenter** av tjenestene i større grad
- **ansvarliggjøre** innbyggerne
- gir **eierskap** til nye løsninger

I sum er dette med på å utvikle økt demokrati.

Samskaping kan bidra til å gi nye og bærekraftige løsninger. I en tid med tendenser til økt polarisering kan det styrke tillit og fellesskap. Samarbeid mellom innbyggere, frivillighet, næringsliv, utdanning og kommune er en nøkkel til bærekraftig utvikling i lokalsamfunnet.

Frivillighet

Frivillig arbeid, demokratiutvikling, tilhørighet og folkehelse er ord som klinger godt sammen og har mye med hverandre å gjøre. Å gi folk en arena for å kunne være til nytte for andre, øse av sin kunnskap og være med å skape noe nytt for samfunnet, det er det gode folkehelse i. Det skaper stolthet, det skaper engasjement, det skaper et samfunn i utvikling. Frivillig arbeid er en enorm ressurs for samfunnet og utgjør kr. 20 000,- pr. innbygger (Morgendagens omsorg – St. meld 29). For Østre Toten kommune med ca. 15 000 innbyggere vil dette bety at den totale innsatsen av frivillige utgjør ca. 300 mill. kroner! Hva kan vel ikke vi skape sammen om vi på en god måte klarer å koble sammen frivilligheten, næringslivet og kommunen?

Frivilligsentralen bør være og er en sentral del av kommunens frivillige arbeid. Den er en katalysator, en tilrettelegger, en veileder, en initiativskaper og en idemaker for frivillige aktører i vår kommune.

Østre Totens frivilligmelding ble vedtatt i 2015 og er nå til revidering.

I meldingen står det:

- Østre Toten kommune skal tilrettelegge for økt frivillighet.
- Østre Toten kommune skal samarbeide med frivillig sektor og bidra til at det er lett å være frivillig.
- Samarbeidet skal være nyskapende.
- Frivillig sektor skal oppleve kommunen som forutsigbar.
- Samarbeidsrelasjonen skal være preget av likeverdighet og positivitet.
- Frivillighet skal tilføre kommunale tjenester ekstra kvalitet.

- De positive gevinstene for lokalsamfunnet og enkeltmenneskene som mottar og bidrar med frivillig arbeid skal synliggjøres.
- Samhandling og utvikling av tiltak i samarbeid med frivillige skal synliggjøres i handlingsplaner og lederavtaler i Østre Toten.

Og videre heter det i meldinga at Østre Toten kommune skal:

- Bidra til at det er enkelt å være frivillig i Østre Toten.
- Medvirke til at de frivillige føler seg hørt, sett og anerkjent.
- Understøtte og legge til rette for at Frivilligsentralen får en sentral, synlig og større rolle for å utløse frivillig arbeid i Østre Toten.
- Ta initiativ til idédugnad/inspirasjonssamlinger på tvers av lag og foreninger, for eksempel en gang i året.
- Respektere at det er de frivillige selv som styrer frivillig aktivitet.
- Prioritere samarbeid om tiltak i lokalsamfunnet som bidrar til å:
 - skape levende, varierte og inkluderende nærmiljøer.
 - ta vare på kulturelt mangfold.
- Legge til rette for at frivillige, kommunen og eventuelt næringslivet etablerer felles prosjekter, sosiale partnerskap, arrangementer, dugnader etc.
- Være tydelig hver gang det stilles krav om konkrete gjenytelser/resultater.
- Arbeide for å avklare mulighetene for arbeidsløse/uføretrygdete til å delta i frivillig arbeid.

For å kunne møte dette på en god måte forsterker vi Frivilligsentralen med en 50% stilling fra 2023.

Digitalisering

Digitaliseringen av samfunnet påvirker både interne forhold knyttet til tjenesteutøvelse og eksterne forhold i kommunikasjonen med/mellom innbyggere og næringsliv. Samtidig vil digitaliseringen føre til endringer i arbeidsmarkedet. Utviklingen skaper både utfordringer og muligheter for barn og unges kommunikasjon og sosiale liv. I informasjonssamfunnet stilles det stadig større krav til god og effektiv kommunikasjon med innbyggerne, også i et demokratiperspektiv. Kommunikasjon gjennom digitale plattformer er tatt i bruk under koronapandemien, og dette synliggjør også viktigheten av å ha god nok infrastruktur (bredbånd/fiber).

For at kommunen skal kunne fortsette å levere tjenester av god kvalitet, må arbeidet med systematisk tjenesteinnovasjon videreføres og styrkes. En av kommunens utfordringer er å styrke evnen til å ta i bruk og skalere nye løsninger. For å lykkes med dette, må kommunen etablere partnerskap og nettverk både lokalt, regionalt og nasjonalt. Et annet viktig virkemiddel er å videreutvikle mer helhetlige og brukervennlige digitale tjenester for Østre Toten-samfunnet. Samtidig har vi også opplevd den sårbarheten som en økt digitalisering representerer gjennom datainnbruddet vinteren 2021. Økt fokus på nye sikkerhetssystemer og rutiner er derfor et viktig fokusområde. Dette sammen med arbeidet med å oppgradere og modernisere den underliggende digitale infrastrukturen i kommunen vil være et satsingsområde i tiden som kommer, og er en forutsetning for å ha stabile, sikre og tilgjengelige tjenester både internt i kommunen, men også ut mot innbyggere, samhandlingspartnere og næringsliv.

I arbeidet med å utvikle digitalisering i tjenesteytingen og kommunikasjonen med innbyggerne, er det avgjørende viktig å ha en god nok infrastruktur. Den bredbåndsatsingen og utbyggingen som nå er i gang er derfor en svært viktig satsing og faktor i utviklingen av et mer digitalt lokalsamfunn.

Bredbåndstrategi for Østre Toten ble vedtatt av kommunestyret 16.06.2021. Denne legges til grunn for det videre arbeid med å støtte utbygging av høyhastighets bredbånd i Østre Toten og målet er at alle husstander og næringsvirksomheter i Østre Toten skal ha tilbud om høyhastighets bredbånd innen 31.12.2025. Østre Toten har søkt og fått god uttelling av statlige/fylkeskommunale midler i fire

omganger, noe som gjør at dekningsgraden pr 2020 på 64 % vil kunne øke markert når utbyggingsprosjektene er gjennomført.

Demokrati (medborgerskap)

For å lykkes med samskaping og en aktiv og god frivillighet er det viktig å ha søkelys på en god demokratiutvikling. Dersom kommunen skal kunne følge opp ambisjonene om en helhetlig og samordnet samfunns- og tjenesteutvikling som bidrar til gode og inkluderende lokalsamfunn, er det viktig at de demokratiske prosesser fungerer godt. Demokrati handler i denne sammenheng ikke bare å avgi stemme ved valg; indirekte demokrati. Demokrati er en verdi som sikrer reell innflytelse i utforming av gjennomføring av oppgaveløsninger. Det er viktig å huske at sluttbrukere – de som løsninger i første hånd skal skape et bedre liv for, har like stor innflytelse i arbeidet som alle andre. Da utløses den demokratiske verdien.

For å skape gode demokratiske prosesser, er det en forutsetning at kommunen legger til rette for åpenhet, god kommunikasjon og tilgjengelighet på relevant informasjon og kunnskap. Dette er krevende og må finne sin form på ulike måter, avhengig av ulike oppgaver og prosesser, og vil gjelde både i løpende tjenesteutvikling og i planprosesser. Dersom en skal utvikle aktive og interesserte innbyggere er det en forutsetning at informasjon og kunnskap tilflyter innbyggerne på en egnet og strukturert måte.

Sentrale utviklingstrekk og utfordringer

I forarbeidet til revisjon av kommuneplanens samfunnsdel er det pekt på noen sentrale utviklingstrekk og utfordringer for Østre Toten kommune, slik disse er gjengitt i planprogrammet:

- Koronautbruddet, med samfunnets sårbarhet for, og virkninger/ettervirkninger av denne typen epidemier
- Dataangrepet i Østre Toten og den sårbarheten som har blitt avdekket i denne sammenheng
- Etableringen av det nye Innlandsfylket
- Infrastrukturutbyggingen i områdene rundt oss:
 - Utbygging av E6 og Dovrebanen i Hedmark og Rv4 i Oppland
 - Den økte satsingen på bredbåndutbygging
 - De felles kommunale utfordringene på VA-sektoren
 - Utviklingen av Mjøsbyen med felles areal- og transportstrategi
 - Den generelle og betydelige digitaliseringen av samfunnet
 - Det grønne skiftet, med utvikling av ny, grønn industri (eks. datasentre, batterifabrikker)
- Økt fokus på bærekraft, herunder FNs klimamål
- Et arbeidsliv i kontinuering omstilling og nedgang i private arbeidsplasser i regionen
- Økt fokus på strukturelle endringer i både samfunnsstrukturer og tjenestestrukturer
- Sosiale strukturendringer, både som følge av digital utvikling og Koronapandemien
- Befolkningsutviklingen, med endringer i demografien som etter hvert blir betydelige
- Trangere økonomiske handlingsrom for kommunen
- Økt fokus på barn og unges psykiske helse – ungt utenforskap
- Digitalisering i høyt tempo
- Kommunikasjoner innad og utad av kommune og region

For å ta høyde for å bygge et lokalsamfunn inn i framtiden, gir disse utviklingstrekkene både utfordringer og muligheter. Mye tyder på at den videre utviklingen ikke alene kan bygges på empiri og videreføring av kjent kunnskap. En beveger seg i større grad inn i det ukjente og dette krever nye tankesett og evne og vilje til å gripe nye muligheter. Dette samtidig med at en må bevare de kvaliteter, styrker og fortrinn som ligger i vår kommune og vårt lokalsamfunn, herunder fellesskapskommunen (kommune 3.0-perspektivet).

Satsingsområder

I planprogrammet for ny kommuneplan er det skissert hvilke satsingsområder som vil være aktuelle å utrede i ny, revidert plan. Dette er følgende områder:

- **Befolkningsutvikling**

Hvordan forholder vi oss til framtidig demografiutvikling, med flere eldre, færre barn/unge og færre i yrkesaktiv alder? Tar vi endringene som gitt, utnytter vi dem, eller forsøker vi å påvirke dem?

- **Bærekraft**

Hvordan tar vi tak i bærekraftsmålene, og hvilke endringer innebærer de lokalt? Hvordan ta disse fra mål til handling med de konsekvenser det innebærer?

- **Næringsutvikling**

Hva skal en leve av i framtidens Østre Toten-samfunn? Hvordan kan det skapes økt verdiskaping gjennom det grønne skiftet, nye næringer og kompetansedrevet innovasjon?

- **Strukturer**

Østre Toten-samfunnet er bygd opp rundt flere nedarvede strukturer – som bosettingsstruktur, funksjonsstruktur, infrastruktur, sosiale strukturer og tjenestestruktur. Hvordan sikre en best mulig sammenheng mellom disse strukturene, og i hvilken grad er endringer av dem fornuftig og ønskelig?

- **Barn/unge** – levekår, psykisk helse

Hvilke levekår og trygge rammer har barn og unge på Østre Toten? Er barn og unges psykiske helse under press, og hvordan kan vi forebygge dette?

- **Utenforskap**

Hvilken utvikling har utenforskapet i Østre Toten – for alle aldersgrupper? Utenforskap i skole, utdanning, arbeidsliv og eldrelev – og hvilke personlige og samfunnsøkonomiske kostnader fører dette til?

- **Bo-kommunen Østre Toten**

En sunn demografi betinger gode og varierte botilbud. Hvilke kvaliteter og fortrinn har Østre Toten egentlig som bokommune, og hva kan/bør gjøres for å styrke disse?

- **Infrastruktur**

En viktig forutsetning for vekst og utvikling i en kommune er god og moderne infrastruktur, som lokalsamfunnets nervetråder. Østre Toten har klare utfordringer på dette området – som VA, overordnet vegnett, bredbånd, steds- og boligutvikling osv. Hvordan kan vi bygge ut infrastrukturen for å gjøre oss konkurransedyktige?

- **Samfunnssikkerhet**

Østre Toten har opplevd utfordringene rundt sårbarhet og beredskap i fullt monn. Selv om den naturrelaterte sårbarheten er liten, så er samfunnets teknologiske sårbarhet stor, og den menneskelige konsekvensen av flere utviklingstrekk tydelig. I hvor stor grad evner vi å ta høyde for et godt nok beredskapsnivå på dette området?

- **Østre Toten i vøla**

Hvilken plass og posisjon vil Østre Toten ha i vår egen region, i Innlandet og i Østlandsområdet framover? Har vi god nok egen utviklingskraft, eller må vi tenke ut av egen boks, må vi regionforstørre og sikre at vi tar del i en større geografisk utvikling? Hvilke grep vil dette i så fall kreve?

Alle satsingsområdene er tverrsektorielle. Det betyr at de gjelder alle tjenesteområder, og at vi må arbeide sammen på tvers av sektorer for å oppnå den utviklingen vi ønsker. Under den videre kommuneplanprosessen kan noen av områdene bli samordnet til færre områder, men det vil bli utarbeidet hovedmål, delmål og strategier for hvert av områdene. Mange av hoved- og delmålene vil bygge på FNs bærekraftsmål. De øvrige delmålene vil bli relatert til andre utfordringer som Østre Toten-samfunnet står overfor.

Evaluering og resultatoppfølging

Systematisk evaluering og resultatoppfølging er en viktig del av kommunens styringsprosesser, og skal sikre at vi beveger oss i retning av de målene vi har satt oss.

For å kunne måle utviklingen mot bærekraftsmålene har FN definert en rekke globale måleindikatorer og arbeidet er fortsatt under utvikling. En del av indikatorene er imidlertid ikke like godt egnet for norske forhold og en del indikatorer mangler norske data. Det er fra FN derfor oppfordret til å utvikle nasjonale indikatorer som et supplement til de globale.

Regjeringen la i juni 2021 fram stortingsmeldingen “Mål med mening (St. mld. 40 2020-2021)” som er Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030. Det pågår et nasjonalt arbeid med å definere og videreutvikle nasjonale målepunkter med statistikk og data for bærekraftsmålene som skal benyttes av både offentlig, privat og frivillig sektor. Stortingsmeldingen understreker videre at regjeringen vil samarbeide med kommunesektoren for å utvikle målepunkter som kan brukes lokalt og regionalt. Dette vil gjøre det mulig å sammenligne resultatene over tid og på tvers av kommuner.

I det foreliggende handlingsprogrammet er det ikke utviklet spesifikke indikatorer for måling av resultater/effekter. Dette er et arbeid som må utvikles videre og det må legges til grunn nøkkeltall som viser om vi beveger oss i riktig retning av de målene vi har satt oss i kommuneplanen og i handlingsprogrammet. I tillegg til nøkkeltall vil det også være andre kilder til kunnskap om hvorvidt vi beveger oss i retning av de satte målene. Forskning, eksterne analyser, aktivitets- og planoppfølging og øvrig statistikk er andre sentrale kunnskapskilder. I arbeidet med å vurdere graden av måloppnåelse bør det derfor legges vekt på en helhetlig analyse av flere relevante kunnskapskilder. En samlet vurdering av status og måloppnåelse vil i årene framover bli gitt i forbindelse med årsrapporten.

Hovedmål og delmål 2023 - 2026

Prinsippene om mål- og resultatstyring er lagt til grunn i de fleste norske kommuner, men med ulik tilnærming og form når det gjelder bruken av måleindikatorer og resultatvurderinger. For Østre Toten kommune har en så langt i liten grad anvendt målstyring ut fra definerte indikatorer og resultatkrav.

Med FNs bærekraftsmål som nytt element i styringsdokumentene, aktualiseres bruken av resultat- og effektmål, for å avsjekke om en beveger seg i retning av de fastsatte mål – både de langsiktige målene i kommuneplanen og de 4-årige målene i handlingsprogrammet.

I et overgangsår mellom gjeldende og ny kommuneplan må vi ta utgangspunkt i dagens samfunnsdel, hvor overordnede mål for de enkelte plantemaer er nedfelt. I tillegg må vi ta inn over oss de nye perspektiver som har kommet opp siden kommuneplanen ble vedtatt i 2016 og gjennom revisjonsarbeidet. I revisjonsprosessen rundt ny samfunnsdel har det vært en bred prosess, der både eksterne og interne parter har deltatt. Kommunestyret har ved tre anledninger hatt kommuneplanen som tema – på strategiseminar i juni 2021, på framtidseminaret i februar 2022 og nå sist i møte 5.oktober i år.

For å oppnå helhet og sammenheng i mål- og styringsstrukturen, foreslår kommunedirektøren at en har følgende tredeling i målhierarkiet for handlingsprogrammet:

1. Overordnede mål – i kommuneplanens samfunnsdel 2016. Disse er supplert med mål og føringer vedtatt av kommunestyret etter 2016. Videre er det innarbeidet mål fra «Ny velferd 2040», «Oppvekst 2040» og arbeidet med Infrastruktur 2040.
2. Delmål i handlingsprogram 2023-2026.
3. Tiltaksmål –for 2023. Disse utarbeides i de respektive sektorkapitler eller konkretiseres i virksomhetsplaner. Her vil innsatstrappa være sentral som metode for definering av tiltak.

Målene vedtas av kommunestyret. Tiltaksmålene er den konkrete oppfølgingen av «2040 planene» med konkrete tiltak for 2023. Disse vil erstatte behovet for behov for å utarbeide egne handlingsplaner til «Ny velferd 2040» og Oppvekst 2040».

Infrastruktur 2040 vil i tillegg bli fulgt opp i arealstrategien for kommuneplanens samfunnsdel.

Hovedmålene er hentet fra gjeldende kommuneplans samfunnsdel, noe som skal bidra til en god link mellom plannivåene. Delmålene skal gi uttrykk for hvordan hovedmålene skal følges opp og være bestillingen ut til sektorene, der oppfølgende tiltak også vil være nærmere beskrevet.

Mål for kommunen

Overordnet mål

1 - FNs bærekraftsmål Østre Toten skal legge FNs bærekraftsmål til grunn for videre planlegging, og bevare og videreutvikle sitt grønne preg og sine natur-, landskaps- og miljøkvaliteter.

Delmål

Bærekraftsmålene skal gi ramme for planlegging og drift av sektorene ut fra de tre perspektivene økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft. I all planlegging og saksbehandling hvor det er relevant, skal det vises til hvordan bærekraftsmålene ivaretas

For å bedre kvaliteten i vassdragene, er mål i regional vassdragsforvaltning fulgt.

I 2023 følge opp videre utbedring av separate avløpsanlegg og påkoblinger til kommunalt avløpsnett.

I 2023 skal det planlegges og gjennomføres tiltak for å redusere energiforbruket i kommunens bygg og eiendommer.

I 2023 utarbeide ny klimaplan og gjennomføre tiltak i klima- og andre aktuelle planer.

Videreføre de klima- og miljørettede aktiviteter som retter seg mot skoler. Dette skal nedfelles i virksomhetsplaner.

Overordnet mål

2 - Fellesskapskommunen Kommunen skal, sammen med innbyggerne, skape en bedre kommune. Dette skal skje gjennom samskaping, frivillighet, digitalisering og demokratiske prosesser.

Delmål

Brukerne skal oppleve en tilgjengelig forvaltning, forenklet saksgang og trygghet for rett tjeneste til rett tid. God veiledning og forventningsavklaring skal vektlegges

Digitaliseringen skal skje i en form som tjener innbyggerne og utvikles innenfor hensynet til sikkerhet og brukervennlighet.

Det skal legges vekt på å unngå digitalt utenforskap.

Gjennom åpenhet, god kommunikasjon og tilgjengelighet på relevant informasjon skal det legges til rette for medvirkning fra innbyggerne.

I 2023 skal kommunikasjonsstrategien følges opp og gi en proaktiv formidling av informasjon om kommunal virksomhet og forutsigbarhet.

Det skal legges til rette for et levende lokaldemokrati der innbyggere i alle aldre deltar gjennom inkluderende og representative beslutningsprosesser. Dette skal sikres gjennom formidling av god og tilgjengelig bakgrunnskunnskap.

3 - Folkehelse. I Østre Toten skal eget ansvar, mestring og deltagelse i samspill med offentlig og frivillig innsats ligge til grunn for en god folkehelse. Vi skal tenke helse i alt vi gjør og være bevisst på de påvirkningsfaktorer som underbygger en god helse.

Det skal skapes et lokalsamfunn som inkluderer og bidrar til tilhørighet, utvikling og livskvalitet. Det skal jobbes med tettsteder og nærmiljøer for å styrke kvalitetene ved å bo, jobbe, lære og leve i Østre Toten. Prinsippene i «Aldersvennlige lokalsamfunn» skal legges til grunn i alle sektorer. Det skal drives stedsutvikling, i samarbeid med lokalmiljøene.

Gjennomføre tiltak som sikrer tidlig og tett arbeidsrettet oppfølging av innbyggere med behov for bistand til å beholde arbeid eller komme i arbeid.

Helse- og omsorgstjenestene skal medvirke til at innbyggerne opplever sikre tjenester, mester egne helseutfordringer og bevarer egne ressurser. Hverdagsmestring skal ligge til grunn som tankesett.

Prioritere tidlig, tverrfaglig og helhetlig innsats overfor barn og unge.

4 - Barn og unge I Østre Toten skal vi utvikle robuste og tilfredse barn som trives, mestrer, utvikler seg og lykkes i livene sine. Alle barn og unge skal vokse opp i gode oppvekstmiljøer.

FNs barnekonvensjon skal ligge til grunn i arbeidet med barn og unge..

BTI-modellen brukes i alle saker som gjelder barn, unge og deres familier og alle ansatte som arbeider med barn, unge og deres familier skal ha kunnskap om modellen.

I 2023 skal kompetanse- og behovsstatus kartlegges i den enkelte enhet.

Kommunen skal ha et tverrfaglig lavterskeltilbud til barn, unge og deres familier. Barn og unge som pårørende skal ivaretas i det systematiske arbeidet.

I 2023 skal det etableres lavterskeltilbud for aldersgruppene 0-6 år og deres familier. Videre skal det utarbeides felles rutiner for tverrfaglig samhandling.

I samarbeid med frivillig sektor skal det gjennomføres tiltak for å motvirke utenforskap og ensomhet blant barn og unge.

Det skal utarbeides strategier for grunnleggende og langsiktig integrering i lokalsamfunnet.

5 - Integrering. I Østre Toten skal alle ha samme muligheter og ansvar uavhengig av bakgrunn. Alle barn skal ha en naturlig plass i fellesskapet.

Samspillet med private aktører og frivilligheten skal styrkes. I 2023 øker ansattressurs ved Østre Toten Frivilligsentral med 50%.

Økonomiplan for 2023-2026 – Årsbudsjett 2023

Overordnet mål

6 - Boligpolitikk. Østre Toten skal ha en attraktiv boligpolitikk som sikrer en god utbyggingsstruktur og dekker et variert boligbehov. I dette skal både sosiale boligbehov og markedsmessig etterspørsel vektlegges

Delmål

I løpet av 2025 skal det utarbeides en helhetlig plan for boligpolitikk i Østre Toten kommune. Planen skal trekke opp føringer for strategiske valg i boligpolitikken med hensyn til kommunens demografiske utvikling og bærekraft.

I 2023 skal kunnskapsgrunnlaget for planen kartlegges.

Styrke samarbeidet og forståelsen mellom kommunen og utbyggere/grunneiere.

I 2023 skal det etableres et samarbeidsforum mellom kommunen og ulike boligaktører som kan legge til rette for et bedre samarbeid mellom aktørene på strategisk nivå, uavhengig av enkeltsaker.

I løpet av 4-årsperioden skal forprosjektering av boligutvikling innen tilrettelagte tjenester være slutført. Forprosjekteringen skal både inneholde konkret forprosjekt for boligprosjekt knyttet til utbyggingsområde L1 på Lena og ta stilling til videre boligforsyning og struktur innenfor tjenesten fram mot 2040.

Kapasitet, dimensjonering og innretning av heldøgnsstilbud for eldre med tidfestet byggingstrinn fram mot 2040 er avklart i løpet av 4-årsperioden.

Prinsippene i «Aldersvennlige lokalsamfunn» skal implementeres i kommunens boligpolitikk og ivaretas ved planlegging og utbygging av nye boligområder. Arealpolitikken og boligpolitikken skal bidra til at boligsøkere med ulike sosialøkonomiske forutsetninger kan eie sin egen bolig.

Barn og unges interesser skal ivaretas planlegging og utbygging av boligområder.

7 - Arbeidsplasser og næringsutvikling. Politikken i Østre Toten skal være offensiv og bidra til vekst og utvikling i næringslivet. Østre Toten skal ta en nasjonal posisjon innen næringer vi er sterke på - landbruk/matproduksjon i kombinasjon med opplevelsesnæringer

I 2023 skal det utarbeides næringsstrategi for Østre Toten.

Vurdere å følge Innovasjon Norges program «Næringsvennlig kommune» for å få til et samordnet og bedre næringsarbeid på tvers av de indre aktørene i kommunen.

Mobilisere næringslivet for aktivt å ta del i prosessene omkring næringsstrategien i Gjøvikregionen, spesielt på BIO-økonomi.

I 2023 skal det tas initiativ til etablering av et frittstående næringsforum i Østre Toten som skal bidra til nettverksbygging internt i kommunen.

Det skal i 2023 etableres nettverk med lokale og regionale kompetansemiljøer for å utvikle eksisterende og nye næringer i Østre Toten.

8 - Kommunikasjon og samferdsel. Østre Toten skal ha en bedret vegkvalitet internt og eksternt, med kortere reisetid til omkringliggende regioner. Fylkesveg 33 skal frontes som vår viktigste kommunikasjonsåre.

Veger, gang-/sykkelveger og fortau skal utvikles og vedlikeholdes med mål om å stimulere til bedre trafikksikkerhet og mer klimavennslig transport. Dette følges opp mot gjeldende Fylkesvegplan

Drive strategisk påvirkningsarbeid mot fylkeskommunale vegprioriteringer, herunder spesielt Fv 33.

I 2032 skal «Prosjekt Skreikampen» følges opp aktivt.

Følge opp og iverksette videre utbygging av bredbånd i tråd med bredbåndstrategien.

Innen utgangen av 2025 skal alle innbyggere ha tilgang til høyhastighet bredbånd.

Overordnet mål

Delmål

I 2023 skal det søkes stat/fylkeskommune om midler til nye prosjekter.

9 - Samfunnssikkerhet og beredskap. Østre Toten-samfunnet skal være sikkert og ha beredskap for krisehåndtering.

Planverket – beredskapsplan og ROS-analyser – skal ajourholdes og læring av krisehåndtering og beredskap skal opprettholdes.

Bygge opp en IKT sikkerhet etter NSMs (Nasjonal Sikkerhetsmyndighet) grunnprinsipper og følge disse.

Brannvesenet skal ha en aktiv rolle i det overordnede arbeidet med å utarbeide godt planverk for å forebygge uønskede hendelser. Gjennom gode planer og rutiner skal kommunen være godt rustet for å håndtere uønskede hendelser.

91 - Organisasjon og medarbeidere Det skal utvikles attraktive arbeidsplasser som fremmer et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle, og som legger til rette for å tiltrekke seg, utvikle og beholde kompetente, initiativrige og stolte medarbeidere/ledere.

Kommunen skal være en attraktiv arbeidsgiver og profesjonell avtalepart som tiltrekker seg og beholder kompetent arbeidskraft.

Sektorene skal ha en dynamisk organisasjon med ledere som organiserer tjenestene ut fra endringer i omgivelsene, i takt med samfunnsendringene og sammen med innbyggerne.

Tjenestene skal ha arbeidsprosesser som prioriterer effektiv tjenesteyting og tverrfaglig samhandling.

Hovedtallene i budsjettforslaget

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. i fjor 2022	Økonomiplan			
			2023	2024	2025	2026
Skatt på inntekt og formue	-439 691	-415 644	-439 721	-439 701	-439 701	-439 701
Ordinært rammetilskudd	-483 569	-469 174	-502 779	-502 674	-502 612	-502 612
Skatt på eiendom	-32 098	-32 000	-33 000	-33 000	-33 000	-33 000
Andre direkte eller indirekte skatter	-423	-423	-423	-423	-423	-423
Andre generelle statstilskudd	-42 933	-39 540	-56 677	-54 477	-52 777	-52 777
Sum sentrale inntekter	-998 714	-956 781	-1 032 600	-1 030 275	-1 028 513	-1 028 513

Kommentar til sentrale inntekter

Regjeringen Støres statsbudsjett for 2023 ble lagt fram 6. oktober, og detaljer fra statsbudsjettet er ikke innarbeidet i dette framlegget. Kommunedirektøren vil fremme en egen sak om behov for endringer i årsbudsjettet for 2023 når Stortinget har ferdigbehandlet statsbudsjettet og nasjonalbudsjettet for 2023. Det er ikke behov for å gjøre store endringer i kommunens eget budsjett sett i forhold til det forslaget som regjeringen la fram.

Kommunedirektørens framlegg til årsbudsjett og handlingsprogram/økonomiplan er basert på kommuneproposisjonen for 2022. De frie inntektene for kommunene består i hovedsak av skatteinntektene og rammetilskudd. I statsbudsjettet er veksten i kommunenes skatteinntekter og

rammetilskudd gjennomsnittlig 3,5 % fra 2022 til 2023, regnet fra anslag regnskap 2022. For Innlandet er gjennomsnittlig vekst 3,5 % og for Østre Toten kommune er veksten 3,3 %.

Inntektssystemet for kommunene fordeler rammetilskudd, inkludert inntektsutjamningstilskudd, mellom kommunene. Det overordnede formålet med inntektssystemet er å jevne ut de økonomiske forutsetningene for at kommunene skal kunne gi et mest mulig likeverdig tjenestetilbud over hele landet.

De frie inntektene disponeres etter kommunestyrets prioriteringer.

Østre Toten kommune har om lag 80 % av gjennomsnittet i egne skatteinntekter, målt per innbygger. Sammen med inntektsutjamningen i rammetilskuddet oppnår kommunen om lag 94 % av landsgjennomsnittet i frie inntekter.

Skatt på eiendom

Kommunedirektøren foreslår ingen endringer i kommunestyrets vedtak om eiendomsskatt fra forrige budsjettbehandling. Promillesatsen for boliger og fritidsboliger er 3,3 promille. Kommunestyret vedtok å ikke skrive ut eiendomsskatt på næringseiendommer for 2019. Fra og med 2020 har Stortinget vedtatt innstramming av kommunenes muligheter til å bestemme nivået på eiendomsskatten. Fra og med 2021 er maksimal skattesats 4 promille. Selv med disse begrensningene, har kommunen muligheter til å øke inntektene ved å heve satsen for eiendomsskatt og å skrive ut eiendomsskatt på næringseiendommer. Dette inntekspotensialet er om lag 10 millioner kroner årlig.

Andre direkte eller indirekte skatter

Kommunen mottar årlig konsesjons-inntekter knyttet til regulering av Mjøsa med nedenforliggende kraftproduksjon. Inntektene avsettes til Utviklingsfondet. Kommunestyret har fastsatt vedtekter for fondet, og det er utvalget for samfunnsutvikling som disponerer midlene i henhold til vedtektene. (Tidligere var det KBN-utvalget som hadde denne oppgaven). I budsjettet ligger denne inntekten inne med 423.000.

Andre generelle statstilskudd

Rentekompensasjon. Staten gir rentekompensasjon for investeringer i skole-, omsorgs- og kirkebygg. Inntekstposten vil gradvis bortfalle når tidsrommet for kompensasjonen utløper.

Vertskommunetilskudd. 33 kommuner er såkalte vertskommuner etter HVPU-reformen på 1990-tallet. Etter hvert som grunnlaget for tilskuddet blir redusert og bortfaller, vil også inntektene bli redusert og bortfalle i sin helhet.

Integreringstilskudd. Kommunen mottar tilskudd fra staten for å bosette flyktninger som har fått oppholdstillatelse i landet. Tilskudd utbetales i 5 år, regnet fra bosettingsåret. Tilskuddet er beregnet ut fra det antallet bosettinger som kommunen har mottatt de fire årene, og at det bosettes 10 personer årlig fra og med 2021. Tilskuddet er betydelig redusert fra og med 2018, og inntektene er redusert frem til 2021. Denne har økt i 2022 (grunnet Ukraina) der kommunen nå har bosatt 65 flyktninger. Estimert skal kommunen bosette ytterligere 12 personer per år, for hvert av årene i perioden 2023-2026.

Andre inntekter som brukerbetalinger og øremerkede tilskudd ligger hos den enkelte enhet, og er en del av sektorenes netto budsjetttramme.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. i fjor 2022	Økonomiplan			
			2023	2024	2025	2026
Renteinntekter og utbytte	-10 720	-9 600	-12 700	-13 700	-14 700	-14 700
Renteutgifter, prov. og andre fin. utgifter	19 597	26 390	40 000	45 600	50 850	50 850
Avdrag på lån	50 273	56 350	50 000	53 900	57 250	57 250
Netto finansinntekter/finansutgifter	59 150	73 140	77 300	85 800	93 400	93 400
Finansutgifter i tjenestekområdene	-334	-200	-200	-200	-200	-200
Totale finansutgifter	58 816	72 940	77 100	85 600	93 200	93 200

Kommentar til finansinntekter og utgifter

Renteinntekter

Renteinntektene er basert på de markedsrentene vi har høsten 2022. Inntekter på kortsiktig overskuddslikviditet består av differensiert bankrente i kommunens hovedbank og innskudd i KLP Banken. Renter av videreutlån fra Husbanken - Startlån - er en del av renteinntektene. Etter hvert som andelen innskudd som er knyttet til ubrukte lånemidler blir redusert, vil også renteinntektene bli mindre.

Utbytte og eieruttak

Kommunens utbytte fra Eidsiva Energi AS kommer fra og med 2020 via eierselskapet Innlandet Energi Holding AS. Normalt nivå vil ligge på om lag 6,5-7,0 millioner kroner årlig. Fremdeles skal det være forutsigbarhet i nivået på utbyttet via den treårige utbytteplanen. Budsjettet for 2023 ligger inne med 7,0 millioner i utbytte.

Renteutgifter

I og med at det ligger inne nye låneopptak i perioden vil renteutgiftene øker betraktelig i planperioden, både grunnet låneopptak, men også som konsekvens av forventede renteøkninger fra Norges Bank. Disse har blitt vesentlig høyere enn anslaget ved avleggelse av planen 2022. Det forventes et lånerentenivå i perioden på 3,9 % i 2023, 3,8 i 2024, 3,6 % i 2025 og 3,5 % i 2026. Renteutgifter innen selvkostområdene vann og avløp finansieres av gebyrinntektene, mens renteutgifter av andre investeringer og økte renteutgifter etter økte rentesatser finansieres av ordinære driftsinntekter.

Avdragsutgifter

Budsjetterte avdrag øker noe fra 2023 som følge av investeringer de siste årene. Kommunen betaler ikke større avdrag enn det kommunen er forpliktet til. I den nye kommuneloven er det bestemmelser som ser ut til å forplikte kommunen til å betale høyere avdrag enn tidligere. Dersom det blir høyere investeringer enn det som er estimert i økonomiplanen, vil dette påvirke størrelsen på framtidige avdrag på lån.

Netto finansutgifter utgjør i gjennomsnitt om lag 7 % av brutto driftsinntekter. Korrigert for selvfinansierte investeringer i vann og avløp utgjør netto finansutgifter om lag 4 % av brutto driftsinntekter.

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. i fjor 2022	Økonomiplan			
			2023	2024	2025	2026
Til ubundne avsetninger	0	0	83 000	57 000	50 000	50 000
Til bundne avsetninger	1 024	423	423	423	423	423
Bruk av ubundne avsetninger	54 111	11 000	-37 451	-27 405	-19 095	-16 095
Overføring til investeringsregnskapet	5 900	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Netto avsetninger	61 036	14 923	49 472	33 518	34 828	37 828
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	-4 307	-14 224	-13 664	-13 664	-13 664	-13 664
Totale avsetninger	56 729	699	35 808	19 854	21 164	24 164

Kommentar til avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Avsetninger til og bruk av ubundne avsetninger (disposisjonsfond)

Avsetning av inntekter fra premieavvik skjer i sin helhet til disposisjonsfond og hentes fra inntekten på Fellesområdet tjenester. For 2023 er forutsatt at inntekten fra Premieavvik på 83 millioner kroner i sin helhet avsettes til fond.

I 2023 er det ført opp i alt 37 millioner kroner i forbruk av disposisjonsfond. Av dette er 26 millioner kroner utgifter til amortisering av tidligere premieavvik på pensjon, mens 11 millioner kroner går til finansiering av utgifter i selve driftsbudsjettet.

Det er ikke rom for egen sparing i denne utgaven av økonomiplanen. I løpet av 4-års perioden avsettes det netto 156 millioner kroner til disposisjonsfond Pensjon.

Avsetninger til bundne avsetninger (bundne fond)

Hele konsesjonskraft-avgiften avsettes til Utviklingsfondet. Utviklingsfondet disponeres av utvalget for samfunnsutvikling, og når utvalget bevilger midler finansiert av fondet, blir dette ført som forbruk av bundne fond. Årlig inntekt er 423 000 kroner.

Bruk av bundne avsetninger (bundne fond)

Bruk av bundne avsetninger er i sin helhet forbruk av selvkostfond knyttet til de områdene som er såkalte selvkostområder, så som vann, avløp, avfall, kloakk og kontroll av spredte avløpsanlegg. Denne beregningen er ikke gjennomført i forbindelse med framlegg til økonomiplanen, men blir utført ved utarbeidelse av detaljerte årsbudsjettet. Beregningen har ingen påvirkning på budsjett-balansen. Dersom de samlede utgiftene er mindre enn gebyrinntektene, avsettes overskuddet til selvkostfond, og føres tilbake til selvkostområdet som inntekt i løpet av 3-5 år, og reduserer dermed nivået for nødvendig gebyrinntekter i samme periode. I detaljbudsjettet for vann og avløp og i oppsettet av selvkostoversikten vil det framkomme driftsinntekter, driftsutgifter, kalkulatoriske kostnader og bruk eller avsetning til selvkostfond.

Til disposisjon for tjenesteområdene

Beløp i 1000	Budsjett	Økonomiplan			
Oppsummering sentrale poster	2022	2023	2024	2025	2026
Sum generelle driftsinntekter	-956 781	-1 032 600	-1 030 275	-1 028 513	-1 028 513
Avskrivninger	62 164	62 164	62 164	62 164	62 164
Netto finansutgifter	72 940	77 100	85 600	93 200	93 200
Motpost avskrivninger	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	699	35 808	19 854	21 164	24 164
Sum sentrale inntekter og utgifter - Til fordeling tjenesteområdene	-883 142	-919 692	-924 821	-914 149	-911 149
Sum fordelt tjenesteområdene	883 142	919 693	924 822	914 150	911 150
Merforbruk/mindreforbruk	0	0	0	0	0

Kommentar til driftsrammene

Tabellen viser at frie disponible inntekter er om lag 1 032 millioner kroner i 2023, mens netto finansutgifter er 77 millioner kroner. Avsetning til fond er 35,8 millioner kroner dette året. Dette gir en sum av sentrale inntekter til disposisjon for tjenesteområdet i driftsbudsjettet med i overkant av 919 millioner kroner.

Tabellen viser også at det samme beløpet er fordelt til tjenesteområdene.

Denne tabellen viser også at de frie disponible driftsinntektene går opp fra 957 millioner kroner i 2022 til 1 032 millioner kroner i 2023, og at finansutgiftene stiger fra nesten 73 millioner kroner i 2022 til om lag 93 millioner kroner i 2026. Avsetning til fond reduseres (disposisjonsfond pensjon) i samme perioden fra 35 millioner kroner til 24 millioner kroner siste året i økonomiplanperioden.

Dette betyr at det beløpet som fordeles til tjenesteområdene økes fra 883 millioner kroner i 2022 til 911 millioner kroner i 2026.

Økonomisk utvikling i planperioden

Kommentar til økonomisk utvikling i planperioden

Vurdering av den økonomiske utviklingen i perioden 2023 – 2026

Her vurderes utviklingen i kommunens økonomiske nøkkeltall opp mot det som er satt som måltall i vedtatte økonomiske handlingsregler, vedtatt av kommunestyret i juni 2019. Den nye kommuneloven pålegger kommunestyret å behandle og vedta økonomiske måltall.

Kommunestyret vedtok økonomiske handlingsregler 19.06. 2019, sak nummer 52/2019.

A. Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter skal fra og med 2020 være minst 1,75 % og økes til minst 2,0 % i løpet av de neste åtte årene. Dette nivået settes ut fra Teknisk beregningsutvalg for kommuneøkonomien sin minimumsanbefaling over tid. Dersom normen endres, vil denne handlingsregelen også bli vurdert på nytt.

B. Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter bør være mindre enn 100 % og reduseres til maksimum 80 % i løpet av de neste åtte årene.

C. Kommunens disposisjonsfond bør være minst 10 % målt opp mot årlige brutto driftsutgifter. Dette målet skal nås i løpet av 2020, for deretter å øke til minst 15 % i løpet av de neste åtte årene.

D. Kommunens ordinære driftsutgifter skal finansieres av ordinære driftsinntekter. Denne handlingsregelen gjelder fra og med 2020.

E. Låneandelen ved de samlede årlige investeringene skal ikke være høyere enn 85 %. Denne handlingsregelen gjelder fra og med 2020, og omfatter både anleggsinvesteringene og andre investeringer i kommunebudsjettet/-regnskapet. Låneandelen skal reduseres til maksimum 75 % i løpet av de neste åtte årene.

F. Netto finansutgifter i prosent av brutto driftsinntekter skal ikke overstige 7 %. Denne handlingsregelen gjelder fra og med 2020. I løpet av de neste åtte årene skal netto finansutgifter reduseres til maksimum 6 % av brutto driftsinntekter.

Kommunestyret har vedtatt at nøkkeltall fra de økonomiske handlingsreglene skal presenteres på en enkel måte, gjerne i tabellform, der de ulike mål på kort og lang sikt vises sammen med reelle tall for de siste år og prognose for inneværende år.

Økonomiske handlingsregler

Økonomiske handlingsregler		Regnskap	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan				2023 - 2026
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Gjennomsnitt
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	Regel	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75
	Økonomiplan	0,50	4,20	0,10	2,80	1,50	1,60	1,90	1,95
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	Regel	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
	Økonomiplan	97,40	91,20	99,90	112,00	114,00	115,00	116,00	114,25
	Netto lånegjeld/dr uten vA				67,85	71,64	70,89	71,34	70,43
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	Regel	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00
	Økonomiplan	8,70	12,12	13,70	16,90	19,30	21,70	24,40	20,58
Driftsutgifter skal alltid finansieres av ordinære driftsinntekter - Mill kr	Økonomiplan	6,64	54,10	6,34	45,55	29,60	30,90	33,90	34,99
Låneandel i investeringer totalt Prosent	Regel	85,00	85,00	85,00	85,00	85,00	85,00	85,00	85,00
	Økonomiplan	79,30	79,31	91,50	91,30	86,50	91,90	96,50	91,55
Finansutgifter i prosent av brutto driftsinntekter	Regel	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00
	Økonomiplan	5,10	4,37	5,80	6,00	6,70	7,30	7,30	6,83
	Uten Vann og avløp				3,45	3,75	4,21	4,63	4,01

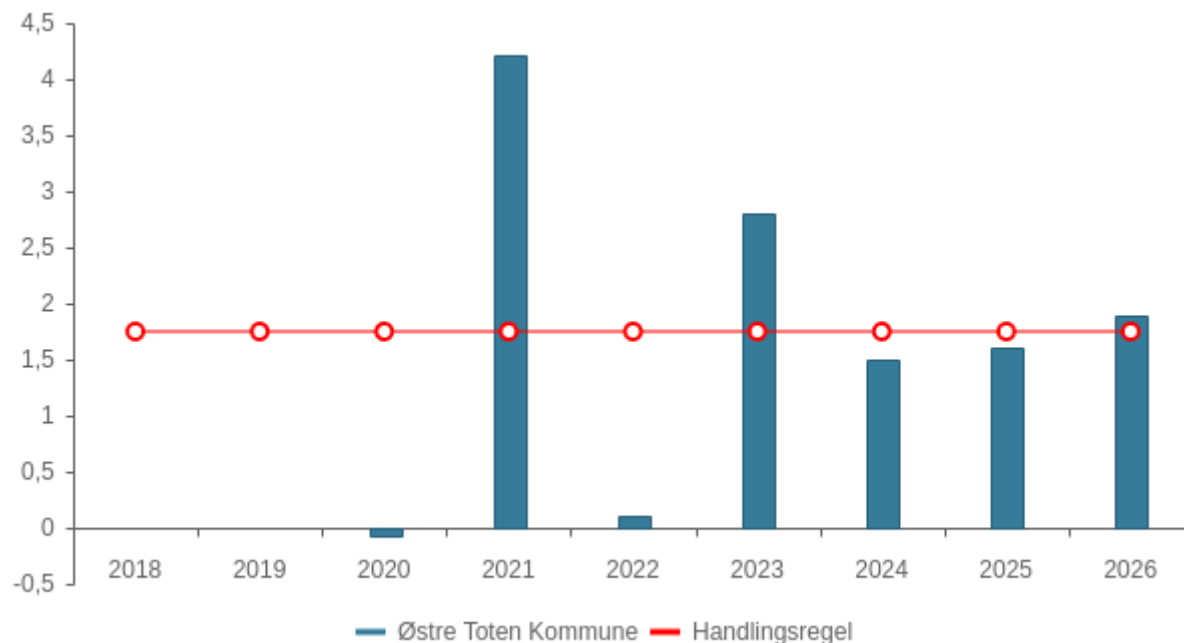
Kommentarer til tabell

Netto driftsresultat er det viktigste resultatbegrepet for kommunene, og viser hva som er igjen av de løpende driftsinntektene til avsetninger og investeringer når de løpende driftsutgiftene og renter/avdrag på lån er dekket. Normen er 1,75 %, handlingsregelen er også 1,75 % økende til minst 2 % over 8 år. Det første året i perioden har vi et netto driftsresultat på 2,80 %, og som ligger godt over normen og vedtatt ambisjon. Det andre året er resultatet 1,50 %, mens det i 2025 og 2026 er et netto driftsresultat på henholdsvis 1,60 % og 1,90 %, innenfor norm og vedtatt handlingsregel. Hovedårsakene til denne utviklingen er avsetning til fond fra premieavvik pensjon.

Flere av de økonomiske handlingsmålene har positiv utvikling i perioden, målt i forhold til budsjett for 2022. En stor del av kommunens samlede gjeld er knyttet til selvfinansierende investeringer innen vann og avløp. Korrigerer vi nøkkeltallene for dette, er gjennomsnittlig netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter 70 % i perioden og finansutgifter i prosent av brutto driftsinntekter er 4,01 %.

Det må nevnes at kommunen har et ubenyttet potensial for driftsinntekter knyttet til eiendomsskatt med ca. 10 millioner kroner årlig.

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter

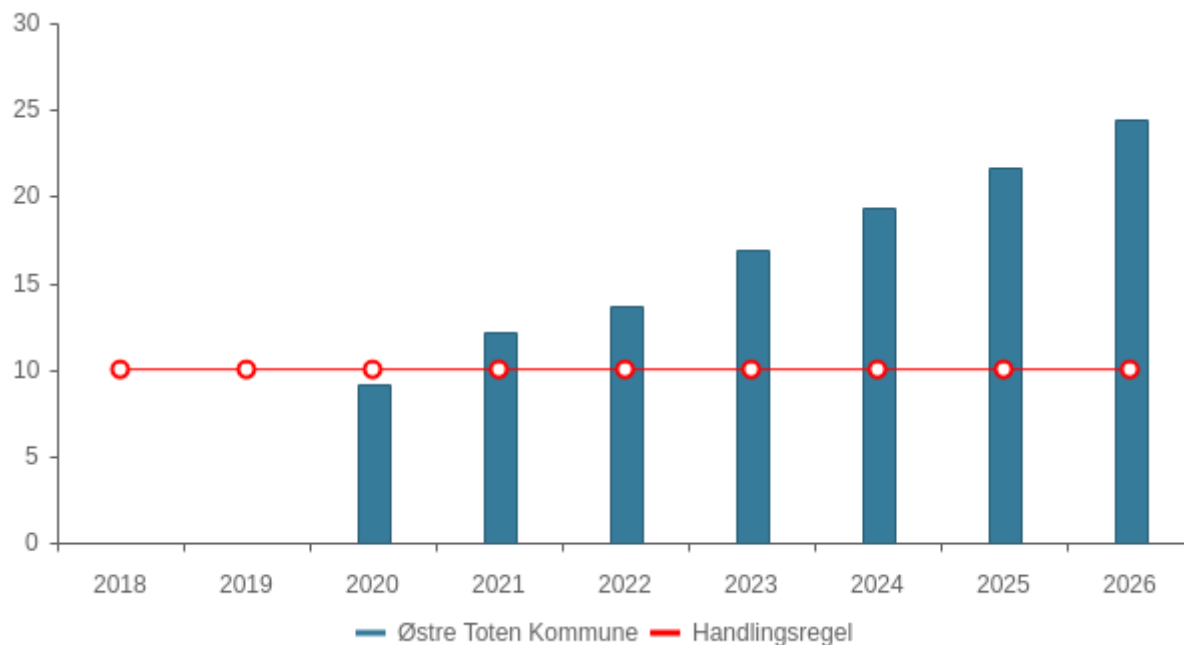

Tabell	KOSTRA 2018	KOSTRA 2019	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	Budsjett 2022	Økplan 2023	Økplan 2024	Økplan 2025	Økplan 2026
Østre Toten Kommune	0,00 %	0,00 %	-0,07 %	4,22 %	0,10 %	2,80 %	1,50 %	1,60 %	1,90 %
Handlingsregel	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %

Kommentar til netto driftsresultat

Denne illustrasjonen viser utviklingen av netto driftsresultat over en niårs periode med historiske verdier i perioden 2018 - 2021, og antatt resultat inneværende år og gjennom den kommende fire års perioden. Resultatene svinger, ikke bare for vår kommune. De historiske resultatene er preget av høyere skatteinntekter enn beregnet for kommunesektoren, mens utviklingen i kommende periode for vår del er basert på tilpasning av utgiftsnivået i forhold til et normalt inntektsnivå. Resultatet er også preget av at inntektene fra premieavvik fra pensjon er høyere enn de årlige kostnadene. Denne differansen avsettes til fond. Beløpene er korrigert for estimat fra KLP i 2023, mens 2024-2026 ikke er korrigert. Dette påvirker ikke budsjettbalansen, men det kan ha en påvirkning på netto driftsresultat.

Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2018	KOSTRA 2019	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	Budsjett 2022	Økplan 2023	Økplan 2024	Økplan 2025	Økplan 2026
Østre Toten Kommune	0,0 %	0,0 %	9,2 %	12,1 %	13,7 %	16,9 %	19,3 %	21,7 %	24,4 %
Handlingsregel	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %

Kommentar til disposisjonsfond

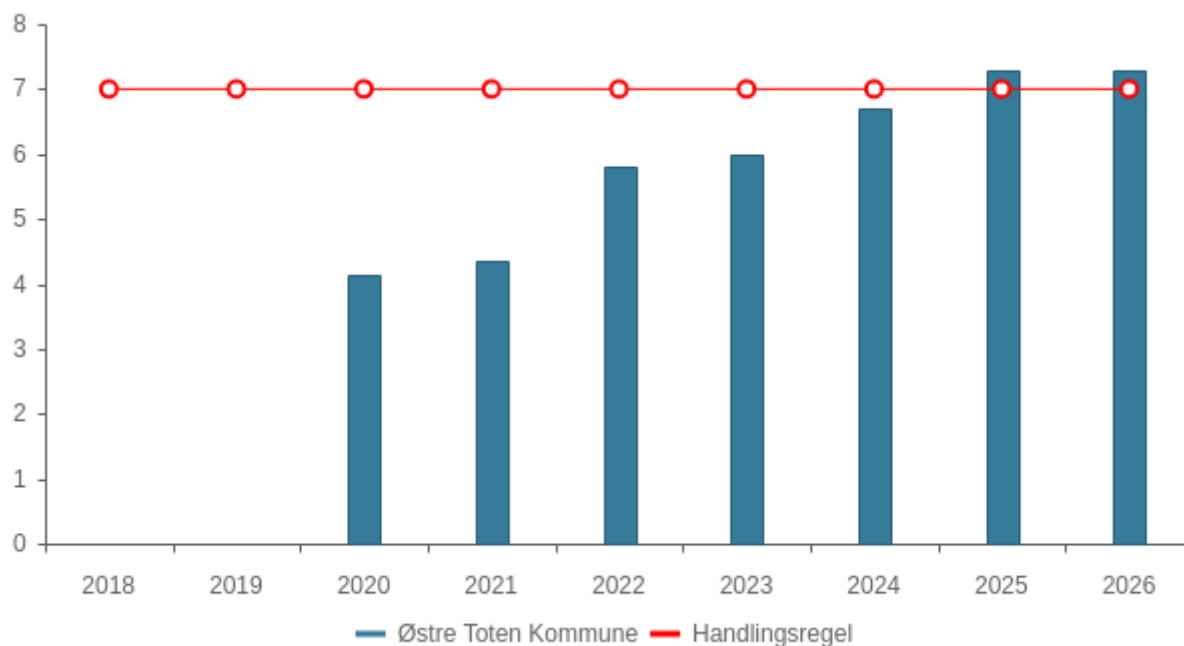
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter (se på teksten)

Måltallet på 10 % ble nådd i 2021, økende til 24 % i 2026.

Disposisjonsfond hos oss er ordinært disposisjonsfond og avsetningen til å dekke framtidige forpliktelser knyttet til premieavvik pensjon og amortisering av dette. Ved inngangen til 2021 var om lag 60 millioner av i alt 110 millioner på disposisjonsfond knyttet til premieavvik og denne spesielle ordningen med inntektsføring hvert år med tilbakeføring i regnskapet som kostnad de neste 7 årene.

Netto avsetning fra premieavvik i perioden er 156 millioner kroner. I denne utgaven av økonomiplanen er det ikke rom for egen sparing.

Holdes sparing til framtidig amortisering av premieavvik adskilt fra ordinær sparing, vil disposisjonsfondets størrelse ikke være så stort som handlingsregelen tilsier i perioden.

Netto finans og avdrag i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2018	KOSTRA 2019	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	Budsjett 2022	Økplan 2023	Økplan 2024	Økplan 2025	Økplan 2026
Østre Toten Kommune	0,00 %	0,00 %	4,13 %	4,36 %	5,80 %	6,00 %	6,70 %	7,30 %	7,30 %
Handlingsregel	7,00 %	7,00 %	7,00 %	7,00 %	7,00 %	7,00 %	7,00 %	7,00 %	7,00 %

Kommentar til netto avdrag og finans

Netto finansutgifter i prosent av brutto driftsinntektene.

Netto finansutgifter består av renteutgifter og avdrag på investeringslån med fradrag for renteinntekter og utbytte.

Denne illustrasjonen viser at andelen av driftsinntektene som må dekke finanskostnader (renter og avdrag på lån) går noe opp, men at forsiktig investeringsnivå framover kan holde andelen nede på et nivå som gjør at vi slipper å hente finansiering ved å ta ned i driftsbudsjettet. En stor andel av finansutgiftene er knyttet til selvkostområdene innen vann og avløp, og dekkes dermed ikke av de frie driftsinntektene. Korrigerer vi for dette, vil nøkkeltallene se slik ut:

	2023	2024	2025	2026	Gj.sn.
Finansutgifter i prosent av brutto driftsinntekter - Tall uten andel vann og avløp	3,45	3,75	4,21	4,63	4,01

Vurdering av den økonomiske utviklingen

Beløp i 1000

	Budsjett 2022	Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
Sum inntekter	-1 209 232	-1 290 838	-1 285 100	-1 283 338	-1 281 338
Sum utgifter	1 197 757	1 240 094	1 241 810	1 231 138	1 226 138
Brutto resultat	-11 475	-50 744	-43 290	-52 200	-55 200
Netto finansutgifter og inntekter	72 940	77 100	85 600	93 200	93 200
Motpost avskrivinger	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164	-62 164
Netto resultat	-699	-35 808	-19 854	-21 164	-24 164
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	699	35 808	19 854	21 164	24 164
Årsresultat	0	0	0	0	0
Netto resultat i prosent av sum inntekter	0,1 %	2,8 %	1,5 %	1,6 %	1,9 %

Resultatutvikling i planperioden

Økonomiplanen er laget i 2022 kronenivå. Det er avsatt reserver for å dekke lønns- og prisvekst i 2023 som sentral "pott" på finansierings-kapitlet i driftsbudsjettet.

Tabellen viser at det er en økning i driftsinntekter fra 2022 til 2023 med om lag 80 millioner kroner og at det er økning i driftsutgifter i samme periode med om lag 43 millioner kroner, målt opp mot opprinnelig budsjett 2022.

I økonomiplanperioden ser vi at driftsinntektene går ned med 9 millioner i perioden. Driftsutgiftene i perioden går ned med samlet 14 millioner kroner, regnet fra året 2023.

Netto driftsresultat forbedres fra 0 millioner kroner i budsjettet for 2022 til et overskudd på 24,4 millioner kroner i 2026, en total forbedring på 24 millioner kroner. Dette skyldes i all hovedsak inntekter fra premieavvik pensjon og ikke sparing fra egen drift.

Denne utviklingen gir mulighet for å avsette til fond (spare), og også å overføre finansiering av egenkapitaltilskudd til Kommunal Landspensjonskasse (KLP) fra 2023.

Sektorene

Organisasjon, HR og organisasjonsutvikling

Østre Toten kommune er organisert med en administrasjon bestående av kommunedirektør og fire sektorer: *sektor for stab og støtte*, *sektor for helse, velferd og omsorg* (HOV), *sektor for oppvekst* (BOO) og *sektor for samfunn* (SAM). I tillegg til disse sektorene har kommunen fellesområder som omhandler administrasjon og forvaltning.

Organisasjonskart administrasjon Østre Toten kommune pr. 1.oktober 2022.

Pr. 1. oktober 2022 er det 1136 årsverk tilknyttet Østre Toten kommune der hovedvekten ansatte er linjeorganisert i enheter under *sektor for helse, velferd og omsorg* (HOV) og *sektor for oppvekst* (BOO).

Organisasjonskultur, organisasjonsutvikling og omstilling

For å møte demografisk utvikling og krevende rammebetingelser er Østre Toten kommune avhengig av å være lærende og gjennomføre nødvendige omstillinger ved behov. For å inneha god omstillingsevne og kompetanse til dette må kommunen ha framtidsrettet arbeidsgiverpolitikk, godt lederskap og aktivt medarbeiderskap.

Kommunedirektøren retter fokus mot rasjonelle strukturer og prosesser, og har tilsvarende forventning til partene i organisasjonen. Involvering og medvirkning er en forutsetning for å lykkes, både på arbeidsplassene og for den enkelte.

De siste årene har teknologi og digitalisering vært en endringsfaktor, og dette stiller krav til organisasjonen og systemene som nyttes. Her legges det forventninger til arbeidsgiverrollen og forventninger til ledere og medarbeidere. Det er satt igang prosjekter for å heve kompetanse og innføre verktøy som skal gjøre kommunen i stand til å være framtidsrettet og omstillingsdyktig. Blant annet er det prosjekter knyttet til MS365, tilgangsstyring og arbeidsrelaterte systemer.

I årene som kommer blir det ekstra viktig å jobbe med arbeidsmiljøfaktorene som omfatter hvordan vi organiserer, utfører og gjennomfører vårt arbeid. I et krevende arbeidsmarked, økte krav til tjenestene og behov for å endre oss, ser vi behov for et økt fokus på å utvikle og beholde medarbeidere.

Kommunen må kunne tilby attraktive arbeidsplasser med godt arbeidsmiljø og interessante oppgaver.

Dette skal nytt verdigrunnlag, sammen med revidert organisasjonspolitikk, støtte opp under. Organisasjonspolitikken skal klargjøre verdiene vi arbeider for å etterleve hver dag, hva vi mener er godt lederskap og godt medarbeiderskap. En skal også gi retning for hvordan vi skal utvikle organisasjonen videre gjennom innsatsområder, og bidra til å gjøre oss attraktive for nåværende og fremtidige medarbeidere.

Lederutvikling er et sentralt fokusområde. Det skal utvikles både nye og erfarne ledere på ulike områder. Endrings- og prosesskompetanse er en strategisk kompetanse som øker organisasjonens mulighet til omstilling og nyskaping. Det er behov for å videreutvikle denne kompetansen systematisk, og det er et særskilt søkelys på temaer som samhandling på tvers, brukermedvirkning og omstillingskompetanse.

Østre Toten kommune benytter medarbeiderundersøkelsesverktøyet 10-faktor som et utviklingsverktøy, og ikke bare et kartleggingsverktøy. Gjennom systematisk arbeid med 10-faktor vil lederskap og medarbeiderskap utvikles og bidra til en felles kultur i organisasjonen. De ti faktorene er viktige innsatsfaktorer for å oppnå gode resultater ut fra organisasjonens mål og kvalitet på tjenestene. I tillegg er faktorene viktige for å skape et godt arbeidsmiljø for alle medarbeidere.

Medarbeiderundersøkelse

Våren 2022 ble medarbeiderundersøkelsen 10-faktor gjennomført. Resultatet ble gjennomgått med ledere i mai, med bistand fra utviklingsansvarlig for kartleggingsverktøyet Linda Lai. HR har bistått ledere ute i tjenesten sommer/høst 2022, i tillegg til støtte som gis i ledernetverk. Ny undersøkelse skal gjennomføres desember 2023.

Organisasjonen har plukket ut 3 faktorer fra undersøkelsen som det skal sette søkelys på: mestringsklima, mestringsorientert ledelse og relevant kompetanseutvikling. Arbeidet med disse faktorene vil være med å styrke lederskap og medarbeiderskapet.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Det jobbes kontinuerlig med forbedringer av HMS-arbeidet. Forskning innenfor HMS-feltet i offentlig sektor vil kunne påvirke HMS-arbeidet kommunen skal utføre de neste årene. Ved å bruke funksjonalitetene i kvalitetssystemet vil det gi bedre styring på HMS som ledelsesverktøy.

Det er behov for å revitalisere og videreutvikle oppfølgingssystemer og rutiner i hele organisasjonen. For å få til en varig endring, er det nødvendig å gjenta og repetere tema på alle nivåer i organisasjonen. Kultur- og holdningsskapende arbeid innenfor denne satsingen fortsetter i 2023. Målsettingen er å sikre videre forbedring på systemnivå, i tillegg til å ha et søkelys på hyppig gjentakende korttidsfravær og langtidsfravær, både på individnivå og virksomhetsnivå.

Ansvar for det forebyggende HMS- og sykefraværarbeidet ligger på den enkelte arbeidsplass. Dette arbeidet gjennomføres i samarbeid med partene i de lokale arbeidsmiljøutvalgene (AMU). Vi velger å øke kompetansen på rollene i det lokale AMU for å øke samhandling og medvirkning i tjenestene.

Kommunen opplever et stadig behov for å jobbe systematisk med nærvær og forebyggende tiltak. Økt nærvær sikrer tilgang på kompetanse og stabilitet i tjenesten, samt bidrar til godt arbeidsmiljø på den enkelte arbeidsplass. Fravær gir merkostnad på mange områder.

Hver enkelt enhet skal ha et aktivt forhold til nærværarbeid, og sette egne mål for lavest mulig fraværsprosent - årlig og i planperioden.

Stabilt og økende nærvær handler om å gjennomføre gode prosesser både i drifts- og utviklingssaker, i tett forpliktende samarbeid med ansatte og de ansattes representanter. Det antas også at utvikling av

større stillinger skal bidra til bedre arbeidsmiljø på den enkelte arbeidsplass gjennom økt kontinuitet i kompetanse og bemanning. Arbeid med heltidskultur blir del av arbeidet med blant annet ny organisasjonspolitikk i 2023.

Som nevnt er arbeidet gjennom 10-faktor inngangen til å utvikle lederskap og medarbeiderskap. Arbeidet med faktorene det jobbes med vil utvikle arbeidsmiljøet i tjenestene, og kunne bidra til økt trivsel og kontinuitet. Det å jobbe forebyggende med arbeidsmiljøet er sentralt i arbeidet med å redusere sykefravær.

Alle ansatte skal oppleve vern mot vold, trusler og trakassering fra brukere og pårørende. Østre Toten kommune har strukturert arbeidet med vold og trusler i skole gjennom 2022. Dette er et arbeidsmiljøproblem som angår hele arbeidsplassen, og arbeidsplassen skal vurdere risiko og jobbe forebyggende gjennom et bevisst HMS-arbeid, et proaktivt avvikssystem og gode rutiner for håndtering på arbeidsplassen. Opplæring i forebygging og håndtering av trusler og vold, samt praktiske øvelser, står sentralt i det forebyggende arbeidet som fortsetter i 2023.

Bedriftshelsetjenesten blir brukt etter behov, samt i tråd med pålagte lovkrav i organisasjonen.

Internkontroll og kvalitet

Internkontroll inngår i kommunens system for virksomhetsstyring og kvalitet, og har en særlig viktig rolle når det gjelder å sikre at lover, forskrifter, overordnede instruksjoner og retningslinjer etterleves, i tråd med kapittel 25 i kommuneloven. Kvalitet- og internkontrollarbeidet er en del av styringsdialogen i ordinær ledelse og virksomhetsstyring. Internkontroll handler om å ha «orden i eget hus».

Kontinuerlig forbedringsarbeid skal prege alle kommunens prosesser. Dette innebærer at det etableres system, kultur og kunnskaper i organisasjonen som sikrer søkelys på arbeid med kvalitet- og internkontroll.

For å forebygge uønskede hendelser, er det viktig med tilgang på god styringsinformasjon innenfor de risikoområdene som er avdekket gjennom risiko- og sårbarhetsanalyser på tjenestenivå og tjenesteovergrepene funksjoner.

Fokusområder i 2023:

- Fortsette implementeringen og nyttiggjørelse av kvalitetssystemet Compilo.
- Bistå sektorene og tjenestene i deres kontinuerlige forbedringsarbeid.
- Sikre at informasjonssikkerhet er ivarettatt av organisasjonen.
- Kompetanseheving i organisasjonen om kvalitet- og internkontroll.
- Innføre og vedlikeholde aktiv bruk av risiko- og sårbarhetsanalyser i hele organisasjonen.
- Sikre organisasjonens avvikshåndtering i alle ledd.

Innovasjon

For at Østre Toten kommune fortsatt skal kunne levere gode tjenester til innbyggerne, innenfor stadig strammere rammebetingelser, må innovasjonsevnen og innovasjonstakten styrkes. Vi må utvikle nye eller endrede løsninger, slik at vi kan ta ut ulike former for verdi.

Innovasjon innebærer et brudd med tidligere praksis. Dette skiller innovasjon fra kontinuerlig endring og annet utviklingsarbeid. Innovasjon er å iverksette noe nytt som skaper verdi for innbyggerne og samfunnet.

Kultur, ledelse og kompetanse er tre viktige hovedprinsipper for å lykkes med innovasjon i offentlig sektor. Utviklingen av en innovativ kultur, der det er mulighet for å prøve og feile, og der en samarbeider med kolleger, innbyggere, næringsliv, academia og frivillige i samskapende prosesser, må bygges opp over tid. Roller og ansvar i innovasjonsarbeidet må være avklart og ulike samarbeidsrelasjoner må utvikles og bygges.

Kompetanse er som nevne en av de tre viktige hovedprinsippene for å lykkes i arbeidet med innovasjon, og er en kritisk faktor for å kunne levere gode tjenester. Revidering av kompetansestrategien vil skje som et underlag til utarbeidelse av ny organisasjonspolitik.

Etikk

Nåværende etiske retningslinjer er gjeldende frem til revidering i forbindelse med utarbeidelse av ny organisasjonspolitik.

Opplæringskontoret

Opplæringskontoret i Østre Toten kommune har som primæroppgave å formidle læreplasser innad i egen organisasjon, men også bistå og bidra til læreplasser til private næringer i kommunen. I dette arbeidet øker muligheten for at ungdom fra vår kommune kan fullføre sitt utdanningsløp her. Opplæringskontoret ser på dette som en av de viktigste oppgavene med tanke på å beholde både kompetansen og innbyggere.

Opplæringskontoret har hatt en målsetting om å utvikle samarbeidet med OK-vekst innlandet, herunder LePro. Dette for å møte en økende trend i tilrettelegging for gjennomføring av yrkesutdanning blant mange unge. Dette arbeidet har hatt en meget god utvikling, og kan vise til gode resultater som har forhindret brudd i læretiden. Vi har også i dette arbeidet kunnet tilby tilrettelagt opplæringsløp som har endt med bestått fagprøve.

Gjennom YFN (yrkesfagnettverk), et samarbeid mellom de videregående skolene i regionen, er målet å sikre fullføring av det videregående løpet og god rekruttering inn mot yrkesfag. I YFN sitter opplæringskontoret, faglige ledere, ledelse fra skole, lærere og fagopplæringen fra fylkeskommunen. Dette arbeidet har utviklet seg i positiv retning. Vi har nå et bedre system på YFF (yrkesfaglig fordypning), noe som resulterer i at elever ved Lena-Valle som går helsefag, får prøvd seg mer i praksis ved blant annet Labo. Dette er viktig med tanke på rekruttering inn i framtiden. Det jobbes også med et tettere samarbeid mellom skole og kommune med tanke på kompetanseheving blant både elever og ansatte i kommunen. Dette er i hovedsak knyttet opp mot velferdsteknologi.

Opplæringskontoret har en sentral rolle inn imot prosjektet Menn i Helse. Her sitter vi i styringsgruppen. Dette er med på å sikre et trygt og faglig godt løp for helserekruertene i prosjektet. Signalene fra KS er at de ønsker å videreføre dette samarbeidet i 2023.

Pr. oktober 2022 var 36 lærlinger tilknyttet Opplæringskontoret. Lærlingene følges tett opp, for å sikre god læringsprogresjon og bistand til arbeidsplassen hvor de har sitt daglige virke. Opplæringskontoret samarbeider tett med veiledere ute i organisasjonen, og bistår der det er behov. I 2022 er det blitt gjennomført og bestått 22 fagprøver.

Likevel ser vi at det er nødvendig å fortsette å fokusere på holdningsskapende arbeid, samt hvordan vi som kolleger skal møte lærlingene våre når de jobber sammen med oss. Flere og flere elever går inn i et læreløp med en sakkyndig utredning i bunn. Kravet til en veileder og fagperson må derfor utvikles i tråd med dette. Derfor vil dette fortsatt være ett av flere satsninger i arbeidet med lærlinger for 2023.

Kommunikasjon

Kommunikasjonsstrategien vedtatt i 2021 er under revidering, og vil danne grunnlaget for prosjekter kommende år.

Innbyggertorget vil ha innbyggerdialog i fokus i 2023. Det jobbes med å få på plass en selvbetjeningsløsning som skal gjøre det enda enklere for innbyggerne å komme i dialog med tjenestene våre. Denne løsningen vil bli sett i sammenheng med videreutvikling av hjemmeside og andre kommunikasjonsplattformer vi kjenner i dag.

Microsoft 365-prosjektet fortsetter, men på grunn av at prosjektressurer er blitt prioritert inn i andre oppgaver, samt avhengigheter til andre prosjekter, gjør dette at fremdriften er lavere enn opprinnelig planlagt. Prosjektet planlegger delleveranser på nytt intranett og filstrukturer i løpet av 1. halvår 2023. Prosjekteierskapet er flyttet fra HR/kommunikasjon til IDI.

Kommunebarometeret

Østre Toten havner på en 45. plass på *Kommunebarometeret 2022* (Kommunal Rapport).

Dette er opp 35 plasser fra foregående år. Kommunebarometeret bruker fire typer tall for å målsette kommunenes prestasjoner innenfor de ulike sektorene: nøkkeltall, karakter, poengsum og rangering. Nøkkeltall beregnes med utgangspunkt i statiske data, karakter viser hvordan en kommune ligger an i forhold til andre, poengsum beregnes ut ifra karakterene for nøkkeltall og rangeringen er hvilken plass kommunen har i sortert liste.

Videre følger et kort sammendrag av rapporten for noen av sektorene:

Grunnskole: Østre Toten kommer på 153.-plass i denne sektoren. Her ser vi rent generelt at andelen lærere som oppfyller kompetansekravene i norsk, engelsk og matematikk har økt nasjonalt de siste årene. I Østre Toten oppfylte 75,58 prosent av barneskolelærerne i norsk, engelsk og matematikk i 1.-7. trinn kompetansekravene i 2020. De beste kommunene ligger på 100 prosent. På ungdomsskolen oppfylte 95,35 prosent av lærerne i matematikk, engelsk og norsk nye krav til fordypning i fagene. Ser vi på faktisk timefordeling, vil andel timer som er utført av faglærere være høy. Kvalitetsrapporten for 2021/2022 viser at 96,3% av undervisningstimene er gitt av personale med godkjent utdanning.

Pleie og omsorg: Østre Toten kom på 20.-plass innen denne sektoren. De viktigste nøkkeltallene er andel ansatte med fagutdanning, andelen av beboere med omfattende bistandsbehov og andel plasser i sykehjem i skjermet enhet. I Østre Toten har 80,2 prosent av de ansatte fagutdanning. De ti siste årene er det blitt langt flere geriatriske sykepleiere i kommunene på landsbasis helt oppe på 40-tallet. I vår kommune er det 7,22 årsverk med geriatrisk sykepleier per 1 000 innbyggere over 80 år og har langt igjen for å komme blant de beste. Av dem som bor på sykehjem, var tendensen at 82 prosent hadde omfattende pleiebehov i 2021. Andelen øker over tid, omsorgstjenestene dreies mot hjemmebasert omsorg, og at man må være mer pleietrengende enn før for å få sykehjems plass. For Østre Toten hadde 89,13 prosent av dem som bodde på sykehjem, et omfattende bistandsbehov i fjor som er høyere enn andre kommuner i landet. Dette kan tyde en større satsning på hjemmebasert omsorg. Det er anslått nasjonalt at fire av fem over 80 år på sykehjem har en grad av demens. I Østre Toten var 71,43 prosent av plassene på sykehjem skjermede og tilpasset demente i fjor. Dette er bedre enn i de fleste kommuner i landet. Fra 2020 har kommunene fått en lovpålagt plikt til å ha et dagaktivitetstilbud for hjemmeboende med demens. I Østre Toten har 57,58 prosent av hjemmeboende med demens dette tilbudet mot 33,4 prosent som er landsgjennomsnittet. Andelen trygghetsalarmer blant hjemmeboende 80-90-åringer har økt fra 57 i 2017 til 131 i 2021. Andel av opphold på sykehjem som er korttidsopphold

har økt fra 59 i 2017 til 164 i 2021. Det viser at det er i antall flere som får opphold i institusjon nå enn tidligere.

Barnevern: Østre Toten kommer på 266.-plass i denne sektoren. Nasjonalt har andelen saker i barnevernet som tar mer enn tre måneder å behandle, gått litt ned de siste årene. Den nasjonale tendensen viser at kommunene nå overholder den normale saksbehandlingsfristen i lovverket i 88,77 prosent av sakene. Andelen fristbrudd er halvert på noen få år. I Østre Toten behandles 85 prosent av sakene innenfor tre måneder. Dette er lavere enn de fleste andre kommuner i landet. Dataangrepet i 2021 gjorde at det ble registrert fristbrudd på noen undersøkelser, selv om de ble avsluttet innen 3 måneder. Det er gitt tilbakemelding til Statsforvalter om dette, men avviket blir stående. De siste to årene har tjenesten hatt økt fokus på gjennomføring av undersøkelser innenfor frist.

Barnehage: Østre Toten kommer på 161.-plass i denne sektoren. Østre Toten har ifølge statistikkene 5,9 barn per årsverk i de kommunale barnehagene. Andelen av barn med minoritetsbakgrunn som går i barnehage, fortsetter å øke nasjonalt. I 2021 var andelen oppe i 86,9 prosent. I Østre Toten går 78,7 prosent av barna med minoritetsbakgrunn i barnehage, ifølge tallene. Ulike telletidspunkt for barn i barnehage og antall minoritetsspråklige barn er en marginal feilkilde.

Når det gjelder rangering på kostnadsnivå er Østre Toten kommune rangert på 158 plass.

Tabellen viser rangering etter netto utgifter korrigert for utgiftsbehov.

År	2017	2018	2019	2020	2021
Grunnskole per innbygger	265	270	239	248	216
Pleie og omsorg per innbygger	162	135	121	248	107
Barnehage per innbygger	178	127	123	81	39
Barnevern per innbygger	223	275	276	297	255
Sosialhjelp per innbygger	41	47	50	68	45
Kommunehelse per innbygger	99	183	182	198	215
Administrasjon per innbygger	77	110	127	106	274

På grunn av dataangrepet er det betydelige feilkilder for 2021-tallene. Alle kostnader knyttet til dataangrepet er ført på funksjon 120 administrasjon.

I 2018 introduserte Kommunebarometeret tre nye nøkkeltall for utslipp av klimagasser i Kommunebarometeret. Tallene viser at utslippene i alle tre kategorier har gått tydelig tilbake de siste årene. Østre Toten slipper ut 4 518,77 kilo klimagasser per innbygger (målt i CO2-ekvivalenter). Dette er et relativt lavt utslipp.

Nytt for to år siden var at en del kommuner får inntekter fra Havbruksfondet. Denne utbetalingen er trukket fra for å gi et bedre bilde av den langsiktige, løpende driftssituasjonen. Gjennomsnittlig prosentverdi for korrigert netto driftsresultat var 1,49 i 2020. For dette nøkkeltallet kan det imidlertid være viktigere å se på kommunens eget resultat enn hvordan den klarer seg mot resten av landet. For Østre Toten var korrigert netto driftsresultat på 2,02 prosent i fjor. Det er bedre enn gjennomsnittskommunen. Østre Toten har penger på disposisjonsfond, fondet var i fjor på 12,1 prosent av bruttoinntektene til kommunen. Det er mindre enn de fleste andre kommuner i landet. Netto

renteekspontert gjeld for Østre Toten var i fjor på 42,9 prosent av brutto driftsinntekter, noe som er svakere enn gjennomsnittskommunen. Investeringsnivået i Østre Toten var i fjor 18,36

For Østre Toten var korrigert netto driftsresultat på 2,02 prosent i fjor. Det er bedre enn gjennomsnittskommunen. Østre Toten har penger på disposisjonsfond, fondet var i fjor på 12,1 prosent av bruttoinntektene til kommunen. Det er mindre enn de fleste andre kommuner i landet. Netto renteekspontert gjeld for Østre Toten var i fjor på 42,9 prosent av brutto driftsinntekter, noe som er svakere enn gjennomsnittskommunen. Investeringsnivået i Østre Toten var i fjor 18,36 prosent av brutto driftsinntekter for de fire siste år, og det er høyere enn de fleste kommunene i landet.

Tallene gir et bilde av resultater og prioriteringer i Østre Toten kommune. Rangeringen må suppleres med ytterligere analyser hvis det skal brukes til beslutningsgrunnlag for budsjett og økonomiplan. Hele rapporten ligger som vedlegg til budsjett og handlingsprogrammet.

Norges best styrte kommuner

Agenda Kaupang har på vegne av Storebrand levert rapporten "Norges best styrte kommuner – kommuneindeksen 2022". Rapporten sammenligner styringen av norske kommuner i 2022, basert på data fra 2021.

Kommunene har ulike oppgaver, tjenesteprodusent, myndighetsutøver, samfunnsutviklere og ivaretar rollen som lokalt folkestyre. Kommuneindeksen måler kommunen som tjenesteprodusent. Mer enn 90 % av kommunens utgifter går til å produsere lovpålagte velferdstjenester til innbyggerne i kommunen. Måling legger like stor vekt på kostnader, kvalitet og finanser.

Lavest kostnad: Kostnadsindeksen sammenligner behovskorrigerede netto driftsutgifter i 15 tjenester.

Best kvalitet: Måler kvalitet med Agenda Kaupangs nye Kvalitetsindeks. Den har 86 indikatorer med data hovedsakelig fra 2021. Sammenlignet med Kommunebarometeret har kvalitetsindeksen færre indikatorer med større vekt på resultater for brukerne. De store tjenestene har større vekt.

Mest effektiv: Agenda Kaupang gjør en egen sammenligning av effektivitet, det vil si kostnader og kvalitet.

Beste finanser: Agenda Kaupang argumenter for å vekte finanser likt med de andre indikatorene: «Kommuner kan ikke gå konkurs, men krisekommuner bruker ofte kreftene på brannslukning og intern krangling.»

Finansindeksen sammenlignes tre finansielle nøkkeltallene i kommunesektoren.

- Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene. Netto driftsresultat er driftsinntekter minus driftsutgifter og finansposter. Teknisk beregningsutvalg anbefaler en driftsmargin på minst 1,75 %.
- Netto lånegjeld i prosent av driftsinntektene. Netto lånegjeld er innlån minus utlån til andre (startlån).
- Disposisjonsfondet i prosent av driftsinntektene. Disposisjonsfondet er fri egenkapital, oppspart gjennom tidligere års driftsoverskudd.

Best styrt: Måles med gjennomsnittet av kvalitet, kostnad og finans.

Kommuneindeksen 2022 Østre Toten

Konklusjoner Kommuneindeksen:

Kvalitet: god

Kostnad: god

Finans: middels

Samlet vurdering: god

Effektivitet: god

Effektivitet: bedre enn
kommunegruppen

		Kvalitet indeks	Kostnad indeks	Finans indeks	Kommu ne indeks	Effektivi tet indeks	Kvalitet rang	Kostnad rang	Finans rang	Kommu ne rang	Effektivi tet rang
	Østre Toten	0,26	0,88	0,03	0,39	0,57	26	50	152	59	26
	Lyngdal	0,18	1,26	-0,52	0,30	0,72	59	7	277	81	2
	Klepp	0,09	1,33	0,93	0,78	0,71	126	6	36	5	5
	Øvre Eiker	0,13	1,02	-0,11	0,35	0,58	92	29	185	65	24
	Gran	0,04	1,05	0,05	0,38	0,54	168	23	148	60	36
	Gjøvik	0,09	0,74	0,16	0,33	0,41	135	80	124	75	76
	Vestre Toten	-0,10	0,70	-0,90	-0,10	0,30	258	87	330	231	123
	Kommunegrup pe 7	0,06	0,82	-0,14	0,25	0,44	0	0		-	-

Norges best styrt kommuner 2022 - Kommuneindeksen Agenda
Kaupang

15

Figur 1 Kvalitetsmålingen er gjort ved hjelp av Agenda Kaupangs kvalitetsindeks. Kvalitetsrapporten og datagrunnlaget for hele analysen kan hentes på www.agendakaupang.no.

Østre Toten rangeres på 26.-plass blant landes 357 kommuner med hensyn til Kvalitet og Effektivitet. Det forholdsvis lave og gode rangeringen på finans bidrar i tillegg til at kommunen totalt blir rangert som 59 blant landets kommuner. En vil benytte Kommuneindeksen til å evaluere og utvikle kommunen videre.

Sektor for administrasjon og forvaltning

Driftsbudsjett

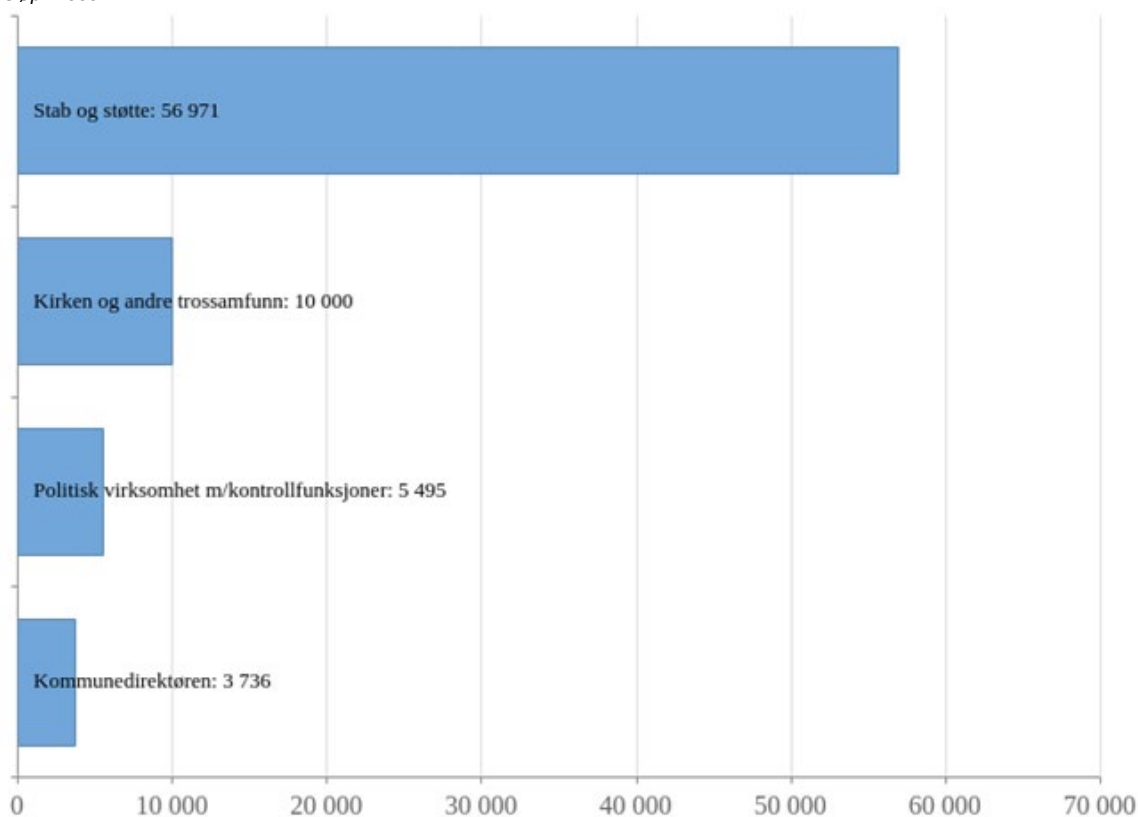
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Økonomiplan			
			2023	2024	2025	2026
Driftsutgifter						
Lønn	42 461	37 311	38 986	38 386	38 383	38 383
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	43 126	20 634	33 182	32 080	31 083	30 083
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	3 677	3 965	3 965	3 965	3 965	3 965
Overføringsutgifter	21 758	14 692	14 612	14 612	14 612	14 612
Finansutgifter	750	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	111 773	76 602	90 745	89 043	88 043	87 043
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-537	-830	-830	-830	-830	-830
Refusjoner	-34 170	-11 869	-11 869	-11 869	-11 869	-11 869
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-185	-2 144	-1 844	-1 844	-1 844	-1 844
Sum Driftsinntekter	-34 891	-14 843	-14 543	-14 543	-14 543	-14 543
Sum	76 881	61 759	76 202	74 500	73 500	72 500

Fordeling på enhet (graf)

Beløp i 1000 kr

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Politisk virksomhet m/kontrollfunksjoner	5 168	5 510	5 495	5 342	5 255	5 165
Kirken og andre trossamfunn	9 874	9 980	10 000	9 728	9 568	9 408
Kommunedirektøren	2 936	2 021	3 736	3 685	3 655	3 625
Stab og støtte	58 904	44 248	56 971	55 745	55 022	54 302
Sum	76 881	61 759	76 202	74 500	73 500	72 500

Merknader til tabellene

Tallene for 2022 gjelder opprinnelig budsjett. Revidert budsjett for sektoren er på 74,321 millioner kroner. Revidert budsjett er kompensert for lønns- og prisvekst og Covid-19. Kompensasjonen for Covid-19 videreføres ikke i 2023.

Tallene for 2023 – 2026 er oppgitt i 2022-kronenivå.

Beskrivelse av dagens virksomhet

Området består av sektoren stab og støtte (økonomi, IDI, HR/kommunikasjon) samt politiske styringsorganer med kontrollfunksjoner, Kirkelig Fellesråd og Kommunedirektøren.

Ansvarsområdet politiske styringsorganer består av godtgjørelse og andre utgifter knyttet til ordfører, varaordførere og alle politiske organers virksomhet. Valgutgifter føres også her annethvert år (kommunevalg og stortingsvalg). Utgifter til revisjon og kontroll føres også under dette ansvarsgruppenivået.

Ansvarsområdet Kirkelig Fellesråd består av kommunens tilskudd til Kirkelig Fellesråd. Kirkelig Fellesråd har egen økonomi og lager eget budsjett og avlegger eget regnskap. Kommunen har plikt til å yte økonomisk tilskudd til kirkelige formål. Østre Toten kommune og Østre Toten Kirkelig Fellesråd har egen samarbeidsavtale. I budsjettssammenheng sidestilles Kirkelig Fellesråd med den ordinære virksomheten. I budsjettønsket fremkom det et beløp som skulle dekke ekstra strømgning med 1,5 millioner kroner. Beløpet er ikke tatt med i budsjettet for 2023, men vil bli behandlet i revidert budsjett for 2023.

Ansvarsområdet Kommunedirektøren er begrenset til personalutgiftene til kommunedirektøren og andre utgifter knyttet til denne funksjonen.

Sektoren stab og støtte består av *enhet for økonomi, enhet for innovasjon, digitalisering og IKT (IDI) og enhet for HR/kommunikasjon*. Kommunalsjef for stab og støtte er en del av kommunedirektørens ledergruppe, mens økonomisjefen, IDI-sjef og HR-sjefen er underlagt kommunalsjefen og er en del av kommunedirektørens utvidede ledergruppe.

I HR/kommunikasjon finnes funksjonene post- og arkivfunksjonene, politisk sekretariat, opplæringskontoret, sentralbord og innbyggertorg, kommunikasjon, HR, HMS og lønn.

IDI består av ressurser for å ivareta innovasjon, digitalisering og IKT ved å nytte prosjekt og prosessorientert metodikk. Driftsoppgaver tilknyttet IT eller IKT ligger ikke til enheten da dette er satt ut til Ikomm, mens prosjekter og implementering igjennom porteføljestyling er en sentral del for enheten. Enheten har også egne ressurser for å ivareta digitalisering samt personvern og informasjonssikkerhet.

I økonomiavdelingen utføres alle regnskapstjenestene, fakturering, skatteoppkreverfunksjonene, økonomisk oppfølging og styring, samt økonomisk planlegging og bistand til utarbeidelse av økonomiske planer.

Innfordringene er nå tatt over i et interkommunalt samarbeid og ligger fra sommeren 2022 hos Vestre Toten kommune.

Utfordringer og strategi

Sektoren stab og støtte er nyopprettet høsten 2022, og vil i 2023 rette fokus mot å operasjonalisere fellesoppgaver og tverrsektorielle prosesser.

Sektoren vil videreføre arbeidet med arbeidsgiverpolitikken for at kommunen skal nå sine målsettinger, samt gjøre kommunen i stand til å håndtere utfordringer knyttet til et samfunns- og arbeidsliv i endring. Sektoren må derfor jobbe mot en rasjonell forvaltning der samfunnsoppdrag løses samtidig som kompetanse rekrutteres, utvikles og beholdes.

Sektoren vil også rette fokus mot utfordringer knyttet til digital transformasjon og behovet for tjenesteutvikling. Dette vil medføre endringer der hvor man knytter teknologi, prosesser og mennesker sammen. Innovasjon og utvikling skal kunne føre til økning av handlingsrom, merverdi og møte samfunnsendringer. I sum skal utfordringene knyttet til digital transformasjon møtes med prioriterte prosjekter og tett oppfølging av kommunens portefølje. Målet er at arbeidshverdagen oppleves og gjennomføres enklere samtidig som ressurser blir best mulig utnyttet. Kommunen og sektoren har et særlig fokus på dette området etter at kommunen ble utsatt for dataangrep i 2021.

En tredje utfordring for sektoren vil være å sammenfatte og konkretisere handlingsrom for utnyttelse av ressurser. I en tid der kommuneøkonomi oppleves som trang, og tilgang på ressurser virker knapp, må sektoren på en overordnet og klargjørende måte gi alle sektorer verktøy for å ha oversikt og forstå handlingsrom. Fokuset vil spesielt for økonomi og den administrative delen av sektoren rettes mot gode styringsverktøy og rutiner som skaper et felles bilde for hele administrasjonen.

Strategien til sektoren vil videreutvikles samtidig som den formaliserer og operasjonaliserer sine oppgaver etter etablering høsten 2022. De særskilte fokusområdene nevnt over kommer i tillegg til implementering av tiltak for allerede detekterte utfordringer. Dette være seg etablering av nye funksjoner for å ivareta trygg digitalisering, forvaltning av IT-løsninger utsortert til Ikomm AS, organisasjonsendring i stab og støtte samt direkte oppfølging av sektorer for økonomiforvaltning.

Sammendrag budsjett

Samlet har stab- og støttefunksjonene ansvar for å støtte kommunens virksomhet gjennom å yte god service til organisasjonen, være utviklingsrettet og en aktiv støttespiller og strategisk partner i samarbeid med våre interne og eksterne aktører. På denne måten skal vi kunne ansvar innen arbeidsgiverfunksjonen, organisasjonsutvikling og samtidig bidra til at Østre Toten kommune er og oppfattes som en samlet organisasjon. Stab- og støttesektoren skal sette resten av organisasjonen i stand til å møte framtidige oppgaver, utfordringer og krav på en hensiktsmessig måte.

Stab og støtte skal ivareta organisasjonsovergrepene utviklings-, digitalisering-, innovasjons-, forvaltnings- og driftsoppgaver, som skal støtte enhetenes virksomhet rettet mot innbyggere og næringsliv innenfor økonomi, HR og kommunikasjon.

Sektor for administrasjon og forvaltning har et samlet netto driftsbudsjett på 76,2 millioner kroner for 2023. Brutto driftsutgifter er på 90,7 millioner kroner, mens driftsinntektene er på 14,5 millioner kroner.

Det massive datainnbruddet, og konsekvensene etter dette, medfører at kommunens samlede utgifter for å sikre trygge IT-leveranser, og for å kunne levere trygge tjenester og leveranser, vil i 2023 være betydelige. Det er ikke mulig å dekke inn disse merkostnadene allerede i 2022 og 2023. I budsjettet er det under "*fellesområde tjenester*" avsatt midler til dekning av disse, og utgiftene er finansiert av fond. Fra og med 2025 skal trygg digital transformasjon, trygge leveranser og tjenester kunne leveres uten at det benyttes fondsmidler til dekning av utgiftene.

Det kjennetegner alle stab- og støttefunksjonene at det er både drifts- og utviklingsoppgaver som tilligger denne funksjonen.

Sektor for oppvekst

Driftsbudsjett

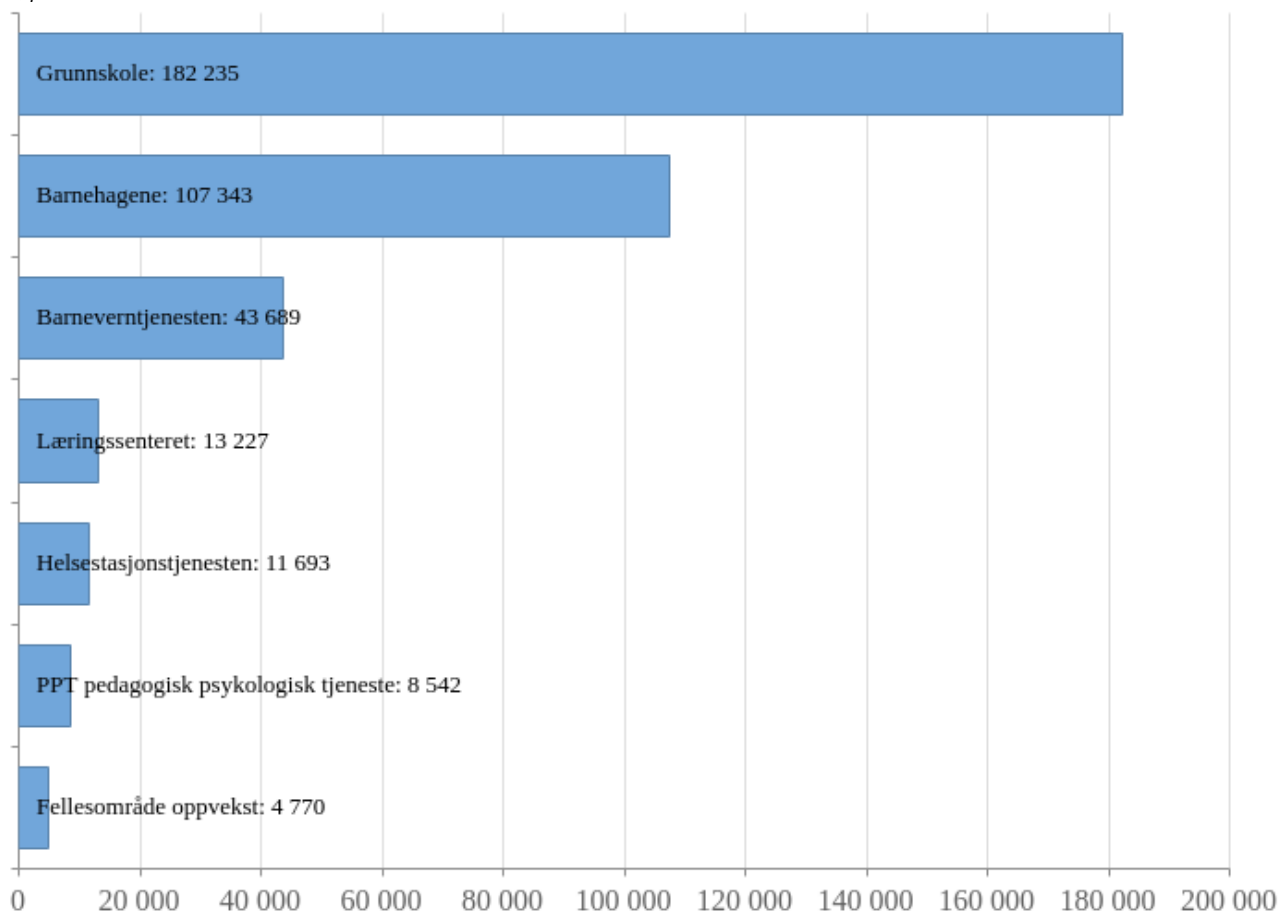
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Driftsutgifter						
Lønn	320 791	288 010	315 776	311 906	311 906	311 906
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	26 863	28 385	24 478	20 580	16 580	15 580
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	67 356	70 418	75 473	75 323	75 323	75 323
Overføringsutgifter	10 829	6 355	6 955	6 955	6 955	6 955
Finansutgifter	3 591	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	429 430	393 168	422 682	414 764	410 764	409 764
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-18 055	-19 210	-18 694	-18 694	-18 694	-18 694
Refusjoner	-45 698	-29 960	-31 760	-30 560	-30 560	-30 560
Overføringsinntekter	-4	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-1 932	-730	-730	-730	-730	-730
Sum Driftsinntekter	-65 688	-49 900	-51 184	-49 984	-49 984	-49 984
Sum	363 743	343 268	371 498	364 780	360 780	359 780

Fordeling på enhet (graf)

Beløp i 1000 kr

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Fellesområde oppvekst	2 648	3 291	4 770	4 735	4 695	4 674
Barnehagene	111 939	104 663	107 343	102 692	101 412	101 840
Grunnskole	183 765	166 837	182 235	180 201	178 281	177 273
Læringscenteret	8 874	10 335	13 227	13 098	12 978	12 915
Barneverntjenesten	37 595	43 449	43 689	43 975	43 495	43 243
Helsestasjonstjenesten	12 980	9 463	11 693	11 568	11 448	11 385
PPT pedagogisk psykologisk tjeneste	5 942	5 231	8 542	8 512	8 472	8 451
Sum	363 743	343 268	371 498	364 780	360 780	359 780

Merknader til tabellene

Tallene for 2022 gjelder Opprinnelig budsjett. Revidert budsjett for sektoren for 2022 er på 369,3 millioner kroner. I 2022 budsjettet er det kompensert for Corona kostnad. Denne kompensasjonen videreføres ikke i 2023.

Tallene for 2023 – 2026 er oppgitt i 2022-kronenivå.

Beskrivelse av dagens virksomhet

Barn, oppvekst og opplæring omfatter enhetene barnehage, barnevern, grunnskole, helsestasjonstjeneste, læringscenter og pedagogisk-psykologisk tjenesten (PPT).

Flere av tjenestene i sektoren er i kontakt med alle kommunens innbyggere innenfor deres aldersgrupper. Det er en uttalt politisk målsetting om å bli Norges beste oppvekstkommune. Sektoren er et viktig virkemiddel.

Tjenestene i sektoren har tidligere blitt bygget opp, og delvis økt i omfang, i tråd med statlige føringer og kommunale prioriteringer. Samlet sett har Østre Toten kommune prioritert disse tjenestene høyere enn inntektsgrunnlaget til kommunen skulle tilsi, noe som har vært en politisk prioritering.

Det ytes gode tjenester i sektoren. Fortsatt er det noe å hente på økt samhandling og koordinering både direkte inn mot innbygger, og når det gjelder omfang og innhold i tjenester og tjenestenivå. Innenfor noen tjenester har kommunen større utgifter enn sammenlignbare kommuner. Dette kan tillegges strukturelle forhold i tjenestene, men skyldes også høyere prioritering over tid.

Under følger overordnede beskrivelser av de ulike enhetene.

Helsestasjonstjenesten

Helsestasjonstjenesten er en lovpålagt kommunal helsefremmende og forebyggende helsetjeneste for barn, unge, gravide og deres familier. Tilbudene i tjenesten skal nå ut til alle kommunens innbyggere i disse målgruppene. Det er per oktober 2022 helsestasjon både på Lena og Skreia.

Helsestasjonstjenesten gir tjenester til kommunens innbyggere med hovedvekt på helsestasjon for sped- og småbarn, skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom, jordmortjeneste, flyktningehelsetjeneste og smittevern og veiledning/støttesamtaler gjennom familieteam.

Tilbudene er primært universelle lavterskeltilbud uten vedtak. I tillegg er tilbud innenfor tidlig innsats både i alder og identifisering av risikofaktorer sentralt i tjenestens prioriteringer. Tjenesten har fokus på "hjelp som hjelper" og bruker tilbakemeldingsverktøy aktivt i arbeidet.

Barnehage

Det er seks kommunale og sju private barnehager i Østre Toten, som til sammen har 910 plasser/enheter. Det er per 1. oktober 2022, 624 barn i barnehagene, hvorav 218 er under tre år.

Barnehageloven hjemler lov om norm for pedagogisk bemanning og grunnbemanning i barnehage. Både private og kommunale barnehager har dermed en lovfestet bemanningsnorm som tilsier én voksen per seks barn over tre år og én voksen per tre barn under tre år. I tillegg tilsier pedagognormen én pedagog per fjorten barn over tre år, og én pedagog per sju barn under tre år.

Kommunen har et tosidig ansvar. Kommunen er barnehageeier for egne barnehager, og skal i tillegg utøve barnehagemyndighet med blant annet tilsynsansvar og ansvar for beregning og utbetaling av tilskudd til de private barnehagene. Tilsynsansvaret gjennomføres i samarbeid med Vestre Toten kommune.

For faglig å styrke spesialpedagogisk hjelp i barnehage, knyttes spesialpedagogisk team til PPT fra og med 2023.

Grunnskole

Grunnskolen i Østre Toten består av sju kommunale barneskoler og to kommunale ungdomsskoler. Elevtallet per 1. oktober 2022 er 1555 elever. Det er 169 elever som er ferdig i grunnskolen våren 2023. Per nå er det 153 elever som starter opp på 1. trinn i august 2023. Elevtallet er svakt synkende i årene fremover.

Rundt 33 elever bosatt i Østre Toten går på ulike friskoler, hvorav 17 er elever ved Toten Montessoriskole.

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)

Østre Toten kommune har en egen pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), som er en lovpålagt tjeneste. PPT har to lovpålagte oppgaver. Tjenesten skal hjelpe skolen og barnehagen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringa og barnehagetilbudet bedre til rette for elever og barn med særlige behov. PPT er en viktig samarbeidspartner for barnehager og skoler i systemarbeidet. Tjenesten skal også sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering der loven krever det, for vurdering av spesialpedagogiske behov.

For 2023 er det overført 3,8 årsverk knyttet til spesialpedagogisk hjelp i barnehage til PPT, som et ledd i faglig styrking av spesialpedagogikk i barnehage og et tiltak for å styrke tidlig innsats.

Barneverntjenesten

Barneverntjenesten har preg av å være sikkerhetsnett og siste instans i tiltakskjeden. Hovedvekt av sakene det jobbes med, handler om barn og unge i alderen 6-15 år. I tillegg kommer ettervernsaker, hvor barneverntjenesten følger opp ungdom etter fylte 18 år.

Tjenesten har individrettede tiltak, men legger også vekt på å utvikle flere gruppetilbud til bruk i veiledning av foresatte.

De siste årene har tjenesten hatt et relativt høyt aktivitetsnivå. Det siste året ser vi en liten dreining ved at færre bekymringsmeldinger kommer inn. Sakene som meldes er ofte alvorlige og komplekse, og krever omfattende tiltak og et tett samarbeid med andre tjenester i kommunen.

Læringscenteret

Læringscenteret har tre hovedoppgaver:

- Etablering og bosetting av flyktninger på grunnlag av kommunestyrets vedtak om bosetting.
- Ansvar for introduksjonsprogram for alle som bosettes etter vedtak.
- Opplæring av voksne - norsk, samfunnsfag og grunnskoleopplæring.
- Ansvar for opplæring av beboere i ordinært mottatt og enslige mindreårige mellom 16 –18 år.

Kommunen har vedtak om bosetting av 65 pluss familiegjenforening. Per oktober 2023 er det bosatt 51 flyktninger, alle fra Ukraina. I tillegg er 4 flyktninger familiegjenforent. Øvrig bosetting ser ut til å gå som planlagt og i tråd med bosettingsvedtaket. Det ser dermed ut til at senteret bosetter inntil 70 personer i 2022. Anmodning om bosetting for 2023 kommer i løpet av november.

Læringscenteret er fortsatt i en prosess for vurdering av interkommunal løsning sammen med Gjøvik og Vestre Toten kommuner.

Utfordringer og strategi

Utfordringer

Barnetallet er synkende, og sektoren justerer til enhver tid bemanning i tråd med endrede behov og rammer til rådighet. Det er krevende å justere aktivitet, samtidig som normer for bemanning og pedagogtetthet, retningslinjer og føringer også ivaretas. En struktur med mange enheter er utfordrende for solide fagmiljøer, som også inkluderer tverrfaglig samarbeid.

Antallet flyktninger er økende. I 2022 fikk Link mottak økt antall beboere. Situasjonen knyttet til Ukraina gjorde at kommunen økte bosettingen av flyktninger fra 12 til 65, i tillegg til familiegjenforening. Totalsituasjonen krever fortsatt økt aktivitet i flere av sektorens tjenester. Dette gjelder særlig læringscenter, helsestasjon, barnehage og skole. Situasjonen utfordrer også boligmarkedet i kommunen.

Enhetene i sektoren rapporterer om økning av saker som krever oppfølging og tiltak som fordrer stor bredde i kommunens tiltaksapparat. Dette som en følge av endringer i behov, lovendringer og føringer. Godt forebyggende arbeid, tidlig og helhetlig innsats for å unngå større og mer inngripende tiltak, er både en utfordring og fortsatt en hovedstrategi framover.

Sektoren har høy aktivitet sett i forhold til inntektsgrunnlaget. Det er krevende å komme ned på ramme for budsjettåret 2023. Videre økonomiplanperiode tilsier behov for større nedtak av aktivitet og mer omfattende endringer.

For 2023 og videre i økonomiplanperioden vil følgende være hovedstrategier i sektoren:

Tidlig innsats

Tidlig innsats har over år vært en føring i handlingsprogrammet. I tidlig og helhetlig innsats ligger det å arbeide helsefremmende og forebyggende i form av universelle tiltak rettet mot alle, og også det å komme tidlig inn med rett hjelp til rett tid ved behov. Rett hjelp til rett tid innebærer små grep i tidlig fase heller enn inngripende tiltak når problemer har vokst seg større. Strategidokumentet Oppvekst 2040 understreker betydningen av barnehager og skoler av god kvalitet. Barnehager og skoler er viktige arenaer for den enkelte innbygger og også for kommunen som helhet, ikke minst med tanke på tidlig og helhetlig innsats. Også Oppvekstreformen understreker at en slik prioritering er nødvendig om vi skal lykkes.

Fortsatt jobbes det med de utvalgte innsatsområdene i strategidokumentet:

- Alle barn, unge og familier opplever *helhet og sammenheng* i møte med kommunens tjenester.
- Alle har en naturlig plass i *fellesskapet*.
- Alle barn og unge skal utvikle *robusthet*.
- Alle barn og unge skal vokse opp i *attraktive oppvekstmiljøer*.

Områdene er i gang med å bli omsatt i praktisk handling, og tverrfaglig sammensatte grupper utarbeidet følgende mål for 4-årsperioden:

- Innbyggerne er aktive i eget liv, i samspill med kommunen.
- BTI-modellen (Bedre Tverrfaglig Innsats-modellen) brukes i alle saker som gjelder barn, unge og deres familier.
- Kommunen har et tverrfaglig lavterskeltilbud til barn, unge og deres familier.

Målene følges opp med tiltak for perioden, i tillegg til oppfølging av politiske vedtak som skal følges opp i Oppvekst 2040-arbeidet. I sektoren vil det bli lagt særlig vekt på følgende:

Innbyggerdialog og tilgjengelighet

Innbyggere og kommunen må virke sammen for at kommune som helhet skal fungere godt. Tjenestene i sektoren skal jobbe for at flest mulig barn, unge og familier skal kunne leve sine foretrukne liv. I alt arbeid vektlegges «Hva er viktig for deg?» heller enn «Hva feiler det deg?». Det skal legges til rette for deltakelse og tilbakemelding fra innbyggere i enkeltsaker og i utvikling av tjenestene.

Det skal framover jobbes med revitalisering av metodikken i modellen «Bedre Tverrfaglig Innsats» (BTI). Arbeidet med dette starter opp i 2023 med kompetansekartlegging og opplæring ut fra behov.

En endret måte å jobbe tverrfaglig sammen på, er satt i gang gjennom et prosjekt med et tverrfaglig nettverk/team inn mot familier med barn 0-6 år. I tett samarbeid med barnehagene prøves dette ut for å øke tverrfaglig tilgjengelighet og tidlig innsats, i tråd med intensjonen i Oppvekst 2040 og den helhetlige Innsatstrappa. Arbeidet blir prioritert i 2023, og er også videre tenkt å omfatte familier med barn i skolealder. Arbeidet forankres i helsestasjonstjenesten, slik at ressurser kan ses i sammenheng og virke helhetlig sammen på lavt nivå. Psykolog i 50 % knyttes til arbeidet. Psykologressurs deles med sektor HOV.

Helhetlig innsatstrapp

Samhandling med innbyggere og samarbeid med andre tjenester, internt og eksternt, blir enda viktigere framover om vi skal lykkes med å håndtere aktivitetsendringer og sammensatte utfordringer.

Kommunen som helhet har tatt dette på alvor, og alle sektorer jobber sammen om en felles og helhetlig innsatstrapp. Vektlegging av tidlig innsats og minst mulig inngripen i den enkeltes liv, er et mål med innsatstrappa som henger godt sammen med oppvekstreformen og Oppvekst 2040-arbeidet. Verktøyet skal gi nødvendig oversikt over kommunens samlede tiltak og tjenester, på ulike nivåer, og skal også bli et redskap for styring og prioritering. Sektoren gjennomfører, sammen med øvrige sektorer, et bredt tverrfaglig arbeid for å utvikle innsatstrappa i Østre Toten kommune.

Omstilling og organisasjonsutvikling

Demografiendringer og utfordringer i sektoren tilsier behov for å redusere aktivitet og utgifter, for å kunne drifte innenfor ramme. Endringer av strukturen er under arbeid både for barnehage og skole, i tråd med del to av Oppvekst 2040. Dette er imidlertid prosesser som tar lang tid og det er ikke å forvente effekter for 2023.

Sektoren må rustes til å håndtere de utfordringene vi står overfor framover, både faglig og økonomisk. Det er politisk gitt føringer om å se på organisering av sektoren. Arbeidet er startet, men ikke sluttført.

Det er behov for å se bredt på sektoren, og i løpet av 2023 sette i gang en utviklingsprosess. Prosessen vil ta utgangspunkt i politiske vedtak, og målet er en hensiktsmessig og effektiv organisering av sektoren som underbygger dreiningen mot tidlig og helhetlig innsats i tråd med rammene. Det å se ressurser i sammenheng på alle nivåer vil være vesentlig. Ut fra rammebetingelsene vil det legges til grunn en forventning om faglig og økonomisk gevinst fra arbeidet videre i økonomiplanperioden.

Utredning og utvikling av interkommunalt samarbeid prioriteres videre i 2023. For læringscenteret er det prosess sammen med Vestre Toten kommune og Gjøvik kommune om etablering av felles kvalifiseringssenter. Det er gjennomført en utredning og kommunestyret har gitt klarsignal for videre framdrift. Arbeidet er imidlertid noe forsinket og utviklingsarbeidet vil fortsette framover.

Barneverntjenesten arbeider sammen med Vestre Toten kommune i læringsnettverk om fosterhjemområdet, og deltar i interkommunalt samarbeid om barnevernvakt, hvor Gjøvik er vertskommune. Dette er prioriterte samarbeidsarena også framover. Barnehage, skole og PPT deltar i regional kompetanseheving, som bygger opp under mål for sektoren og som det vil bygges videre på framover. Tilsynsansvar i barnehage gjennomføres i samarbeid med Vestre Toten kommune. Ordningen er startet opp i 2022 og videreføres.

Også for oppvekstsektoren vil digitalisering være viktig. Verktøyene vi bruker er endret og det er muligheter for bedre utnyttelse av digitale verktøy i ulike arbeidsprosesser i enhetene, på tvers i kommunen, sammen med innbyggere og ikke minst i kompetanseheving. Dette arbeidet prioriteres og styrkes i 2023.

Sammendrag budsjett

Sektor for barn, oppvekst og opplæring har i 2023 et samlet netto driftsbudsjett på 371 498 mill. kroner. Målt i forhold til et lønns- og prisframskrevet budsjett for 2022, er budsjettrammen økt med 2,2 mill. kroner, som betyr en økning på 0,6 %. I løpet av perioden fram til og med 2026 reduseres budsjettrammen til 359,8 mill. kroner. Det siste året i økonomiplanperioden vil driftsrammen være ca. 3 % lavere enn lønns- og prisjustert budsjettramme for 2023. Dette vil kreve omfattende endringer framover. For 2023 må det gjøres flere grep for å komme på ramme.

Sektoren som helhet må justere og redusere aktiviteten framover. Føringer fra foregående økonomiplan er i all hovedsak videreført med enkelte interne justeringer ut fra aktivitet. I budsjettet er det forutsatt at bemanningsnorm og pedagognorm i barnehage, og norm for lærertetthet, skal ivaretas. Endringer knyttet til barnevernreformen og økonomisk ansvar i barneverntjenesten er delvis kompensert. Her er det imidlertid stor usikkerhet ved aktivitet og utgiftsbehov i tjenesten i året som kommer. Sektorens ramme er økt grunnet høyere aktivitet på flyktningområdet.

Sektoren står i og overfor omfattende endringsprosesser som er nødvendig for hensiktsmessig drift i tråd med utfordringer og rammeforutsetningene vi kan forvente. Dette er prosesser som omfatter struktur og organisasjonsutvikling. Det er behov for å styrke lederstøtte, koordinering og styring. I budsjettet er det lagt inn stilling som assisterende kommunalsjef fra vår 2023. Det forutsettes at organisasjonsutvikling og strukturelle endringer fører til at sektor totalt sett får færre ledere. Utvikling og digitalisering i sektoren er fortsatt prioritert for å understøtte utvikling av oppvekstfeltet som ett samlet felt, faglig og digitalt.

For de fleste tjenestene i sektoren utgjør lønnsmidler hoveddelen av utgiftene. Barneverntjenesten har og en stor andel av budsjett knyttet til tiltak for barn, unge og familier. Budsjettering gjøres på sektornivå, og alle detaljer er ikke beskrevet. For å gi tilstrekkelig styringsinformasjon, nevnes noen hovedtrekk ved budsjettet for 2023.

Barnehage har for 2023 lagt inn:

- Bemanning i tråd med pedagognorm og bemanningsnorm.
- Fortsatt drift i Vilberg barnehage er lagt inn.
- Budsjettet gir ikke økonomisk rom for å øke bemanning for å gjennomføre politisk vedtak om 2 opptak i året (årlig merutgift anslått til kr. 3 mill.). Det er ikke rom for å fylle opp ledige plasser etter hovedopptaket, da det vil forutsette nye tilsetninger som ikke er budsjettet.
- Effektiv drift
 - Fylle opp avdelinger/barnehager (bemanning ut fra antall enheter)
- Det er lagt inn forventning om reduserte utgifter til spesialpedagogisk hjelp ut fra behov og pågående samarbeid med PPT. Spesialpedagogisk team flyttes organisatorisk fra barnehage til pedagogisk psykologisk tjeneste for å styrke tidlig innsats. Lønnsmidler overføres.
- Tilskudd til private barnehager er økt og beregnet til 5,6 mill. før statsbudsjettet og er løst i budsjettet.
 - Det kan fortsatt komme flere barn i private barnehager i løpet av høsten, som vil ha konsekvenser for tilskudd i 2023
- Føringer i forslag til statsbudsjett tilsier ytterligere utgiftsøkning på kr. 2,4 mill. i form av lavere brukerbetaling og videre økt tilskudd til private barnehager. Dette er ennå ikke løst i sektoren.
- Økt antall gjestebarn i tråd med dagens nivå.

Grunnskole har for 2023 lagt inn:

- Norm for lærertetthet er lagt til grunn i budsjettet.
- Økte skyssutgifter, utvidet SFO-ordning og spesialundervisning ut fra kjent behov er lagt inn. SFO-ordning er kompensert kommunen i statsbudsjettet og forventes kompensert sektoren.
- Tur til Utøya, kr. 90 000
- Helårseffekt av reduksjon i ansatte som ble iverksatt høsten 2022.
- Halvårseffekt av ytterligere reduksjon i antall ansatte for 2023 (sosialfaglige og fagarbeidere) som tilsier reduksjon med ca. 15 høststillinger.

Inneværende års budsjettutfordring må løses i enhetens budsjett for neste år. Aktiviteten må tas ned. Budsjetttiltak i denne størrelse er utfordrende uten strukturelle endringer. Pågående utredning av skolestruktur i Oppvekst 2040 del II, må forventes å gi nødvendig beslutningsgrunnlag og effekter på sikt.

Læringssenteret har for 2023 lagt inn:

- Utbetaling av introduksjonsstønad på samme nivå som 2022.
- Bemanning i henhold til estimert antall deltakere (som har økt betraktelig i 2022 og forventes på samme nivå i 2023).
- Det er lagt til grunn bosetting av 12 flyktninger i 2023, i tillegg til forventet familiegjenforening. I 2022 bosettes 65 personer, i tillegg til familiegjenforening. Verdenssituasjonen tilsier at kommunen sannsynligvis vil bli anmodet om flere for bosetting enn antall lagt til grunn i budsjettet.

Dersom deltakerantallet øker, vil det være utfordrende å tilby den tilpassede opplæringen som lovverket tilsier med dagens ressurser ved Læringssenteret.

Helsestasjon og skolehelsetjeneste har for 2023 lagt inn:

- Tjenesten har økt aktivitet
 - Økte oppgaver knyttet til videregående skole fra og med 2022
 - Økte oppgaver på flyktningeområdet (økt aktivitet mottaket, Ukrainasituasjonen og økt bosetting fra og med 2022)
- Tjenesten er delvis kompensert for aktiviteten og behov må vurderes i løpet av året.

Tjenesten har mindre inntekter i form av redusert tilskudd for 2022, i tillegg økte oppgaver knyttet til videregående skole i forbindelse med reduksjon i fylkeskommunens budsjetter gjeldende fra 2022.

Barnverntjenesten har for 2023 lagt inn:

- Delvis kompensasjon for barnevernreformen
 - bortfall av tilskudd, refusjoner og økte egenandeler medfører økte utgifter for tjenesten
- Utgiftsnivå i tjenesten er justert ut fra kjent behov
- Reduserte utgifter til veiledning (kjøp), tiltak og sakkyndig
- Økt utgift til barnevernvakt (interkommunalt samarbeid) som følge av færre deltakerkommuner i samarbeidet.

Tjenesten har noe lavere nivå på meldinger i 2022 enn tidligere år. Endringen ses i sammenheng med pågående endringer i tverrfaglig samhandling og endring av aktivitet i tjenesten, i tråd med ny barnevernlov og oppvekstreformen. I de endringer som barnevernreform/oppvekstreform medfører, er budsjettering utfordrende og behovsutviklingen må følges nøye gjennom året.

Pedagogisk psykologisk tjeneste har for 2023 lagt inn:

- Noen reduksjoner i driftsposter
- Tjenesten har fått overført 3,8 årsverk som er knyttet til spesialpedagogisk hjelp i barnehage (faglig styrking av tidlig innsats)

Andre forhold:

Ved framlegging av budsjettet er det forhold som ikke er tilstrekkelig klarlagt. For oppvekstsektoren påpekes følgende:

- Flyktningsituasjonen: Utvidet mottaksdrift og usikker situasjon i verden, tilsier fortsatt behov for økt aktivitet innenfor flere tjenester. Utviklingen må følges tett.
- Det er fortsatt usikkerhet knyttet til hvordan barnevernreformen vil slå ut i praksis. Behovsutviklingen må følges nøye.
- Virkninger av statsbudsjettet gir ytterligere utfordringer for barnehage (lavere maks sats og tilskudd til private barnehager) og det må arbeides videre med hvordan dette skal løses i sektoren.

Sektor for helse, omsorg og velferd

Driftsbudsjett

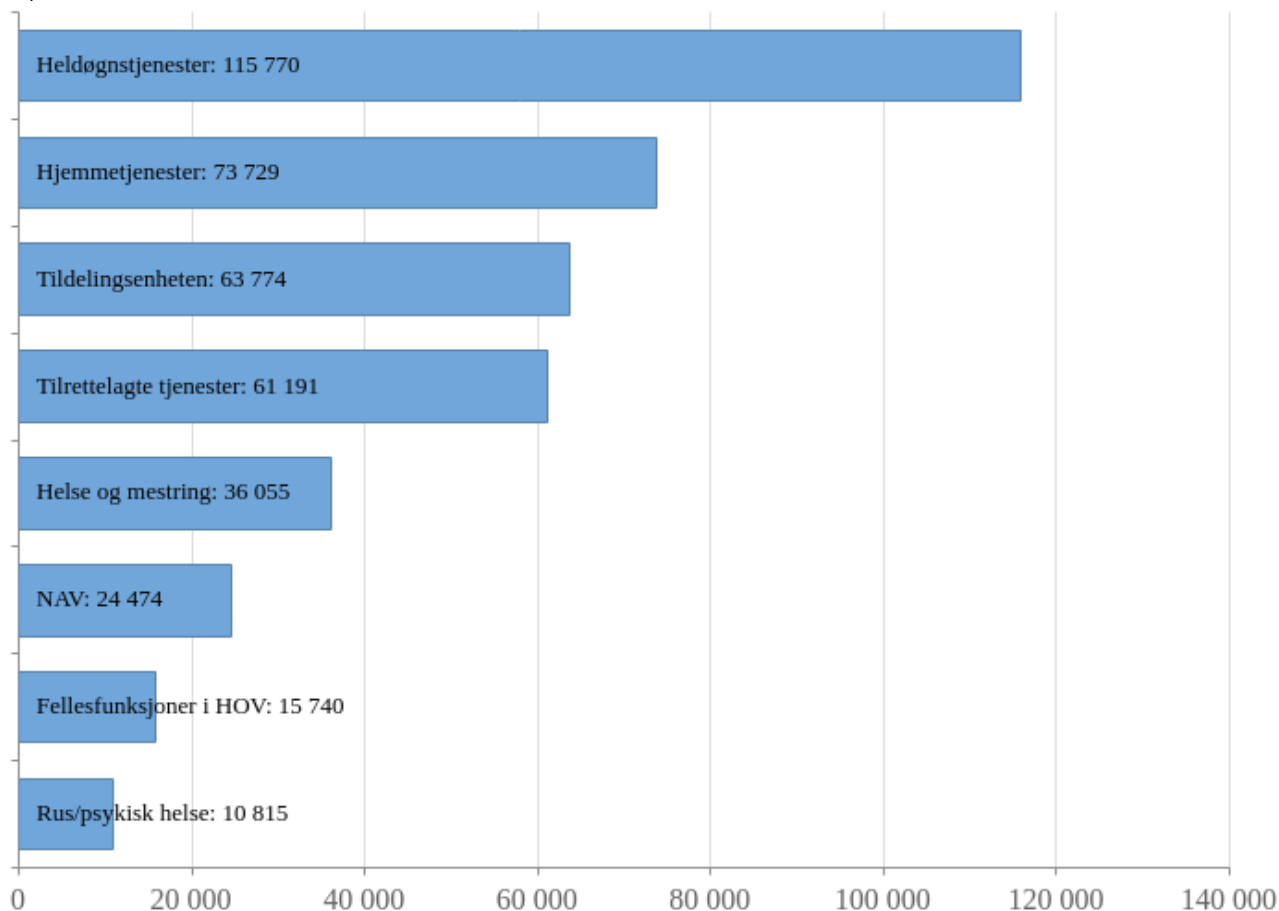
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Driftsutgifter						
Lønn	390 929	348 735	371 518	367 485	367 485	364 785
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	28 687	25 603	33 792	34 064	31 064	30 764
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	73 956	70 291	65 091	65 091	65 091	65 091
Overføringsutgifter	14 687	9 920	9 920	9 920	9 920	9 920
Finansutgifter	1 415	250	250	250	250	250
Sum Driftsutgifter	509 674	454 800	480 571	476 810	473 810	470 810
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-21 528	-19 516	-18 016	-18 016	-18 016	-18 016
Refusjoner	-85 352	-52 106	-58 109	-55 896	-55 896	-53 896
Overføringsinntekter	-228	-1 220	-1 220	-1 220	-1 220	-1 220
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-2 032	-2 238	-1 678	-1 678	-1 678	-1 678
Sum Driftsinntekter	-109 140	-75 080	-79 023	-76 810	-76 810	-74 810
Sum	400 534	379 720	401 548	400 000	397 000	396 000

Fordeling på enhet (graf)

Beløp i 1000 kr

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Fellesfunksjoner i HOV	12 805	13 573	15 740	15 634	15 533	15 493
NAV	15 987	22 785	24 474	24 023	23 871	23 811
Helse og mestring	41 157	34 768	36 055	35 914	35 686	35 596
Rus/psykisk helse	11 605	9 965	10 815	10 961	10 885	10 855
Tildelingsenheten	57 004	60 397	63 774	63 524	63 118	62 958
Tilrettelagte tjenester	58 412	53 365	61 191	60 743	60 388	60 248
Hjemmetjenester	76 756	71 998	73 729	73 419	72 937	72 747
Heldøgntjenesten	126 808	112 868	115 770	115 782	114 582	114 292
Sum	400 534	379 720	401 548	400 000	397 000	396 000

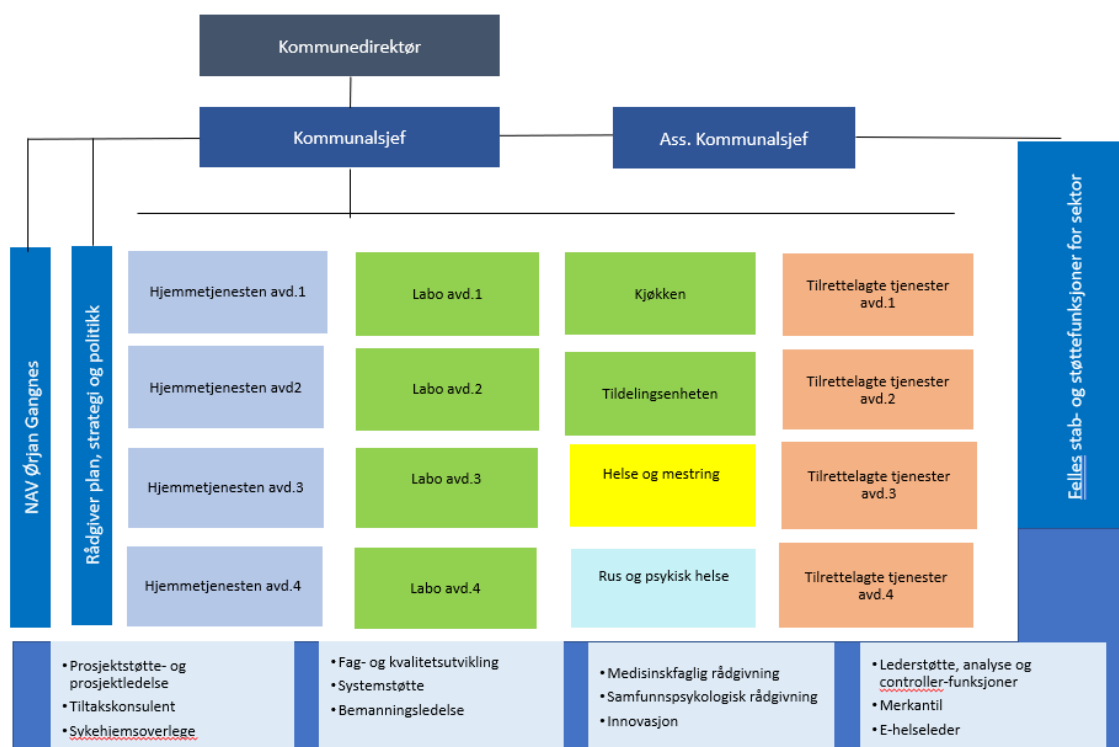
Merknader til tabellene

Tallene for 2022 gjelder Opprinnelig budsjett. Revidert budsjett for sektoren er på kr. 416,180 mill. Inkludert i revidert budsjett for 2022 er kompensasjon for koronautgifter. Denne kompensasjonen videreføres ikke til 2023.

Tallene for 2023 – 2026 er oppgitt i 2022 kronenivå.

Beskrivelse av dagens virksomhet

Helse, omsorg og velferd består av 16 enheter og stabsfunksjoner samlet under fellesområder

Institusjonstjenesten er lokalisert på Labo med til sammen 110 sykehjemsplasser, og består av 4 enheter hvorav:

- To enheter/avdelinger til sammen utgjør 48 plasser for personer med demens inkludert 8 korttids-/ rulleringsplasser.
- En enhet/avdeling er langtid somatisk med 26 plasser.
- En enhet/korttidsavdeling med til sammen 36 plasser; dette fordeles på 8 langtidsplasser og 26 korttids-/rulleringsplasser og 2 KAD-plasser (kommunale akutte døgnplasser).

Labo er et livsglede-sykehjem og ble resertifisert våren 22. I livsglede-arbeidet samarbeider vi med frivillige, barnehager og skoler som bidrar til livsglede på alle avdelinger.

Hjemmetjenesten har sine lokaliteter på Labo og server hjemmeboende innbyggere, og som hovedoppdrag er å gi helsehjelp til hjemmeboende i Østre Toten kommune. Tjenesten arbeider systematisk under visjon "livet leves best hjemme" med hverdagsmestring og aktivt med brukerrelatert egenmestring kombinert med innføring av velferdsteknologi. Tjenesteområdet består av 4 enheter som inkluderer dagaktivitetstjenesten.

Dagaktivitetstjenesten er et tilbud som gis til hjemmeboende eldre på 3 ulike lokasjoner, to på Labo og en på Fjellvoll. Solkroken på Labo er for personer med en demenssykdom eller annen kognitiv svikt.

Tjenestetilbudet legger vekt på trivsel, sosialt samvær og tilrettelegging av aktiviteter ut ifra ønsker og behov. Målet for tjenesten er å bidra til at innbyggeren kan bo i eget hjem og klare seg lengst mulig uten kommunale tjenester:

- forebygger ensomhet
- øker den sosiale kontakten
- bidrar til vedlikehold av fysiske og psykiske funksjoner
- bedre ernæringen
- virker avlastende for pårørende

Tilrettelagte tjenester

Tjenesteområde tilrettelagte tjenester består av 4 enheter fordelt på i underkant av 70 brukere. Området yter tjenester til barn, unge og voksne personer med funksjonsnedsettelse med omfattende bistandsbehov. Målrettet miljøarbeid er en sentral del av tilbudet som gis i tilknytning til brukers bolig og/eller aktivitetstilbud og for at den enkelte bruker skal kunne mestre hverdagslivet.

Psykisk helse og rustjenesten har sin lokalisasjon på rådhuset. Samfunnsoppdraget er å gi helsehjelp til hjemmeboende i kommunen med fokus på samarbeidet til den enkelte for bedring, mestring og individuell vekst. Området yter tjenester til 150 voksne pasienter. Villaen brukerstyrte senter, er et tilbud for dem som ønsker å ha noe å gå til.

Tildelingsenheten mottar og behandler alle søknader om helse- og omsorgstjenester som omhandler:

- Praktisk bistand både personrettet og bistand i forbindelse med husholdningen (hjemmesykepleie)
- Trygghetsalarm
- Helsehjelp i hjemmet (hjemmesykepleie)
- Dagaktivitetstilbud
- Støttekontakt
- Pårørendestøtte, omsorgsstønning og avlastning i og utenfor institusjon
- Institusjonsopphold både korttidsopphold og langtidsopphold.

- Tildeling av boliger både kommune og omsorgsboliger, og kommunes boligkontor er knyttet til enheten
- Husbanken virkemidler som startlån, etableringstilskudd, tilskudd til tilpassing og bostøtte.
- Koordinering av re- og habilitering og koordinerende funksjoner av flere ulike tjenester
- Enheten har ansvar for opplæring av koordinatorene og system-ansvarlig fagsystem

Helse og mestring inkluderer fysio- og ergoterapitjenesten, Legetjenesten, Friskliv og Rask psykisk helse. Dette er viktige aktører på spesielt de nederste trinnene av innsatstrappa. Målet med tjenesten er å ha gode og velfungerende tjenester slik at flere mestrer eget liv.

Matproduksjon og kjøkken

Kjøkkenet lager all mat ("kok server") og benytter kortreist mat med potet og grønt fra Toten. Lae's kafé på Labo har åpent for alle på dagtid til klokka 16.30, sju dager i uka. Litt redusert åpningstid på helg. Enheten leverer møtemat til Labo og ellers i kommunen, samt til større arrangementer på Labo. Enheten lager mat til 16 bogrupper inkludert dagplasser. Maten serveres via postkjøkkenet i begge plan.

NAV sin hovedoppgave er å gi innbyggeren muligheter for arbeid i tillegg til følgende oppgaver:

- Økonomisk sosialhjelp, herunder aktivitetsplikt
- Kvalifiseringsprogram
- Frivillig og tvungen forvaltning av innbyggeres økonomi
- Økonomisk råd og veiledning
- Gjeldsrådgivning
- Fra 2023 vil NAV Østre Toten ha tilbudet IPS Ung

I tillegg har enheten ansvar for det statlige tjenestetilbudet som deriblant er:

- Oppfølging av sykmeldte
- Oppfølging av arbeidssøkere
- Oppfølging av innbyggere som er i arbeidsavklaring

Helse, omsorg og velferds stabstjeneste består av

- Sykehjemsoverlege og kommuneoverlege
- Bemanning og systemstøtte
- Fag og kvalitetsutvikling
- Controller funksjon av tjenesteutøvelse
- E- helse
- Prosjektledelse, merkantil tjeneste og lederstøtte

Utfordringer og strategi

De demografiske utfordringene som venter oss fremover, krever store endringer som støtter opp under og utløser alle de ressurser som ligger hos innbyggere selv. I tillegg til de ressurser som ligger i innbyggernes familie og sosiale nettverk, i nærmiljøet og i lokalsamfunnet, i ideelle virksomheter og i næringslivet, må alle ta sin del av samfunnsansvaret. Dette vil kreve kontinuerlig utvikling av organisasjonen med vekt på nettverksarbeid, forebygging, tidlig innsats og rehabilitering.

Østre Toten er i bevegelse fra kommune 2.0 hvor innbyggerne mer ble sett på som kunder som etterspør kommunale tjenester, til kommune 3.0 hvor fokus er mestring i alle livets faser og ansvarliggjøring av innbyggerne. For å sikre innbyggernes mulighet for å leve sitt foretrukne liv er det å bli en 3.0-kommune en forutsetning. I det ligger det et samarbeid og samskaping mellom politikere, ansatte, innbyggere og næringsliv som sammen finner ut hvordan et behov eller en utfordring skal løses.

Som en tilnærming til ny tenke- og handlemåte med kommune 3.0 har HOV kommet godt i gang med metoden «Helhetlig innsatstrapp», og vil videreutvikle tjenestene i de ulike trinnene. Målet er å styrke de lavere trinnene ved å gjøre smarte grep øverst i trappen, slik at redusert behov for omfattende helse- og omsorgstjenester og mer frihet for den enkelt innbygger oppnås. Innsatstrappa er i tillegg en god visualisering som gir et felles utgangspunkt for dialog og samhandling.

I tillegg til forutsetningen om endringskompetanse og vilje hos alle involverte både folkevalgte, ansatte og innbyggere, må det ses nærmere på oppgavefordelingen til ansatte. Dette for å sikre bruk av kompetanse best mulig.

Følgende hovedstrategier for HOV er fra «Ny velferd 2040», strategiske plan 2018 – 2040:

- Folkehelse - helse og mestring i alt vi gjør
- Medborgerskap, brukerorientering og pårørendestøtte
- Boligpolitikk
- Deltagelse og muligheter i samfunnet
- Organisasjonsutvikling
- Digitalisering

Sektoren jobber med hovedstrategiene, og på bakgrunn av evalueringen (våren 2022) av Ny velferd 2040 skal innsatsen på følgende områder i kommende fireårsperiode styrkes:

- Tidlig innsats
- Bolig- og tettstedsutvikling
- Omstilling, organisasjonsutvikling og digitalisering

Østre Toten kommune har som målsetting å nyttiggjøre seg teknologiske løsninger for å realisere datafangst innen sektoren i sammenheng med helsehjelpdokumentasjon, tjenesteproduksjon og ressursforvaltning, samt et «Digitalt førstvalg» - en vei inn for alle innbyggere. Dette for å oppnå alle helsetjenester i samhandlingen mellom bruker/innbygger og kommunen. Det er behov for tilrettelegging for kommunikasjonsteknologi på lik linje med annen infrastruktur i alle bygg og anlegg.

Kontinuerlig effektivisering av driften, gjennom omstilling av tjenestene, digitalisering og innovasjon, harmonisere og definere nye tjeneste- og kvalitetsnivåer er de viktigste tiltakene. Nedenfor følger en skjematisk fremstilling av hovedstrategiene, delmål og tiltak.

Hovedstrategi	Delmål	Tiltak
Tidlig innsats	Forbyggende og tverrfaglig samarbeid både internt i sektoren og tverrsektorielt.	Styrke bruk av metoden BTI (Bedre tverrfaglig innsats)

		Styrke og videreutvikle samhandlingsarenaer både fysisk og digitalt Styrke bruk av Demings sirkel av alle tjenester med mål om å gjøre mer av det som virker
	Kommunikasjon og innbyggerinvolvering gjennom formelle møteplasser og gjennom innspill fra enkeltpersoner og lag/foreninger.	Etablere digitale sikre løsninger for kommunikasjon mellom ansatte og innbyggere som mottar tjenester Ulike folkemøter
	Tilby helseveiledning for seniorer	Etablere helstasjon for eldre Tilby hjemmebesøk til seniorer (75+år)
Bolig- og tettstedsutvikling	Valget om å bo i eksisterende bolig eller flytte forutsetter at innbyggerne tar ansvar for tilrettelegging av egen bolig eller skaffer seg en mer hensiktsmessig bolig.	I større grad benytte Husbankens virkemidler Forbedre samarbeidet med NAV hjelpemiddelsentral Økt mulighet for sentrumsnære boliger
	Det utredes plan for alternative boformer og konsepter for nye botilbud.	Seniorpluss Sentrumsnær boliger med fellesarealer og mulighet for fellesfunksjoner
	Fellesskapet må sørge for at butikker, bygg med servicetjenester og all infrastruktur blir tilgjengelige for alle.	Universell utforming skal være et prinsipp for all sentrumsutvikling
	Utvikling og fremtidig bruk av nye og eksisterende tjenestebygg	Kapp bo og behandlingssenter Fjellvoll Resterende og planlagte bygg
Omstilling, organisasjonsutvikling og digitalisering	Digitalisering	Nettverk/infrastruktur Labo Avvikle/anskaffe pasientvarsling/ digital samhandling mellom ansatte, beboere og pårørende Labo Videreutvikle felles arbeidsflate digital kommunikasjon, datafangst alle ansatte HOV og BOO Etablere aktuelle enheter som: kamerateknologi, medisindispensere, dørlåser, fra enheter integrert i samhandlingsplattform.

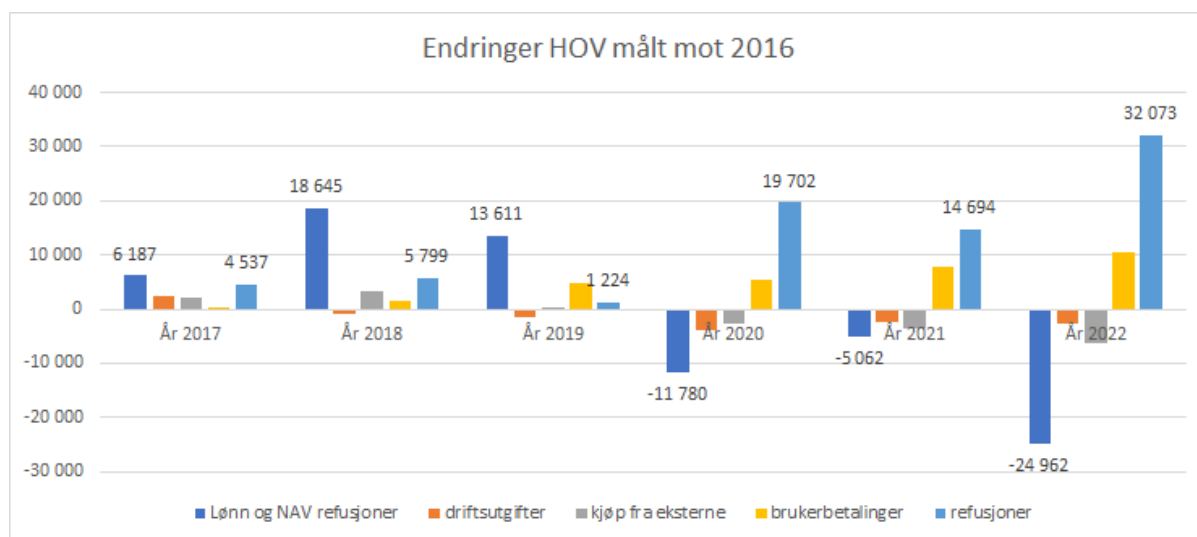
		Koble styringsdata direkte til tjenesteproduksjon (fagsystemer), oversikt over hendelser, budsjett/regnskap i sanntid. («automatisk» oppfølging/gevinstrealisering). Assentmanagement (kontroll på eget utstyr), forvaltning og tilstand på utstyr og enheter. Tiltak synkroniseres med helhetlig innsatstrapp
	Beholde, utvikle og rekruttere nødvendig kompetanse	Følge opp 10-faktor (medarbeiderundersøkelse) Fremtidsrettede lønns- og arbeidsbetingelser Kompetansemobilisering gjennom prosessorientert ledelse Kurs, videre- og eller etterutdanning Erfaringsutveksling internt og gjennom nettverk både internt og eksternt Etisk refleksjon Hospitering for egne ansatte og ta imot lærlinger og studenter Menn i helse Intern/ekstern utlysning Tilstedeværelse og samarbeid på utdanningsinstitusjoner og utdanningsmesser Måltrettet bruk av sosiale medier og annen profilering Vurdere organisering av legetjenesten Tettere samarbeid med NAV og bruk av deres virkemidler
	Organisering av profesjoner, fordeling og forskyvning av oppgaver	Definere tydelige roller og oppgavefordeling mellom faggrupper og andre ansattgrupper Bruk av Demings sirkel til forbedring av organisering Styrke og videreutvikle samarbeid med andre sektorer

	Sykefraværsoppfølging, heltidskultur og turnusplanlegging	Tillit på Toten (pågående oppfølgingsprosjekt)
		Tettere individuell oppfølging
		Styrket samarbeid med fastleger
		Kartlegge mulighet for tilbakeføringsoppgaver
		Styrket samarbeid med organisasjoner og vernetjeneste
		Opprettholde to bemanningsplanlegger

Sammendrag budsjett

Helse, omsorg og velferdssektorens samlede budsjettforslag er 401,5 millioner kroner, som utgjør samme ramme som for 2022 justert 3% for lønns- og prisvekst.

Sektoren har i perioden 2016 -2022 investert i nytt sykehjemstilbud og gjennomgått omfattende endringer ved avvikling av heldøgns omsorgstilbud. Ressurser til forebyggende innsats, mestring, rehabilitering og psykisk helse og rustjenesten er styrket. Det er etablert heldøgns bemannet botilbud i psykisk helse. Diagrammet under viser utviklingen i lønnsutgifter, driftsutgifter, brukerbetalinger og refusjoner målt i 2016 kroner. Som oversikten viser, er det gjennomført omfattende omstillingsarbeid i viste periode som videreføres og stabiliseres for å sikre robusthet i sektoren til 2023. Inntektene er betydelig redusert med en vedvarende konsekvens utover i økonomiplanperioden.

Lønnskostnader er redusert med 25 millioner kroner i 2023 budsjett sammenlignet mot 2016. Driftsutgifter er redusert med 2,8 millioner kroner, kjøp fra eksterne redusert med 6,3 millioner kroner.

Brukerbetalinger er redusert med 10,4 millioner kroner, og refusjoner med ca. 32 millioner kroner.

Oppsummert viser tallene de omfattende omstillinger og effektiviseringstiltak som er gjennomført og de reduserte inntekter i perioden. Både lønnsutgifter og driftsutgifter er redusert, samtidig som inntektene

har gått betydelig ned. Sammenlignet med utgangsåret 2016 er det flyttet på og omstilt for 75 millioner kroner i 2022. Det er ytterligere redusert fra 2022 til 2023 med 3 millioner kroner.

Fellesfunksjoner

- Det er lagt 225 000 kroner for koordinatorstilling for helseregionsamarbeidet (andel til Østre Toten kommune)
- Det er avsatt prosjektmidler til satsingen på innbyggerinvolvering, innbyggerdialog og samskaping 600 000 kroner for 2023.
- Stillinger som var vakante i 2022 er nå besatt og vil ha full lønns konsekvens for 2023. E-helseleder er ansatt. Helse teknolog er ansatt, der er lønnsmidler og ansettelsesforhold overført til bygg og eiendom.
- Det er overført lønnsmidler fra området Fellesfunksjoner til overordnet nivå på Labo, for å styrke kvaliteten på tjeneste-utførsel i sektoren.

Tilrettelagte tjenester

Sektoren skal i kommende handlingsprogramperiode gjennomgå tjenesten tilrettelagte tjenester for å sikre kvalitet, utvikling og optimal drift. Det er startet en prosess for boligutvikling i tilrettelagte tjenester.

Tilrettelagte tjenester har i løpet av 2022 fått særlig ressurskrevende tjenester, som fører til et betydelig økt årsverksbehov med helårseffekt i 2023. Prinsipielt vil plan for nedtrapping av bemanningsbehov kontinuerlig bli vurdert.

Ordningen refusjon for særlig ressurskrevende tjenester er de senere årene blitt endret, både gjennom høyere innslagspunkt for refusjonens inntreden og presiseringer på beregningsmetoder for rapportering av kommunens kostnader i ordningen. Det resulterer i at sektoren får betydelige mindreinntekter på refusjoner for særlig ressurskrevende tjenester. Budsjett 2023 er redusert med cirka 10 millioner kroner forhold til nivået i 2016. Forholdene skyldes både etterslep i kommunens tilpasninger fra 2020, høyere innslagspunkt, presiseringer og tolkninger av beregningsmetoder og brukere som går ut av ordningen uten at kostnaden reduseres. Tidligere har en kunnet støtte seg økonomisk på denne inntekten. Det lar seg ikke gjøre i den grad nå.

NAV

Flere omfordelings-tiltak er tatt innenfor rammen:

IPS Ung er et nytt oppfølgingstilbud som iverksettes fra 1.1.2023. Dette er et tilbud for de mellom 16-30 år, som har det vanskelig psykisk eller har utfordringer med rus, og som trenger hjelp til å starte eller komme tilbake til jobb eller skole. IPS Ung er et tilbud i samarbeid mellom NAV og helsetjenesten. NAV-kontoret har omprioritert ett veilederårsverk til denne tjenesten og får sin egen jobbespesialist IPS Ung.

Kvalifiseringsprogrammet (KVP) er for de som trenger støtte for å komme i arbeid og et viktig virkemiddel for å kunne kvalifisere innbyggere til arbeid. KVP skal alltid vurderes før NAV-kontoret vurderer søknad om økonomisk sosialhjelp.

NAV-kontoret vil i 2023 i større grad vurdere bruk av vilkår som aktivitetsplikt og arbeidsplikt for mottakere av økonomisk sosialhjelp. Dette forutsetter at flere enheter i kommunen stiller seg positive til å ta imot en innbygger, der NAV har stilt vilkår om aktivitet eller arbeid.

Kommunestyret har besluttet at alle i som er i arbeid eller aktivitet, under kommunal oppfølging, skal få kommunale tiltakspenger for sin deltagelse. Dette skal være som motivasjon for å delta i arbeid. NAV sin

økonomiramme er ikke økt for dette formålet, og det er forventet å kunne ta dette innenfor dagens ramme. Skulle det vise seg å ikke holde, vil det bli fremmet egen sak for kommunestyret om økning av rammen for NAV til kommunale tiltakspenger. Gjøvik kommune har vedtatt et eget «Jobbhus». Det er for å ivareta aktivitetsplikt og arbeidsrettet aktivitet for sosialhjelpsmottakere under 30 år. Det arbeides med å gjøre dette til et regionalt tilbud. Dette vil komme til behandling i kommunestyrene i Gjøvikregionen i 2023.

Etter endt introduksjonsprogram for de flyktningene som har kommet til kommunen vil det være behov for videre oppfølging fra NAV. NAV er representert i jevnlige møter med læringssenteret og flyktning-tjenesten, som igjen erfaringsvis gir økt behov for utbetalinger på kvalifiseringsprogram og økonomisk sosialhjelp.

NAV-kontoret har et kommunalt og et statlig budsjett. Det statlige budsjettet fordeles fra statsbudsjettet. Signalene for 2023 og 2024 er at NAV-kontoret må kutte i overkant av et statlig årsverk. Dette er fordi det er lavere arbeidsledighet i kommunen, og at tildelingene til NAV reduseres. Dette resulterer i at NAV Østre Toten får færre veiledere til å kunne følge opp innbyggere mot arbeid.

Helse og mestring

- Økt bemanning ved Gjøvik interkommunale legevakt er spilt inn som et behov fra legevakta. Det er besluttet i regional ledergruppe for helse og omsorg, å finne inndekning for dette behovet.
- Ny fastlegehjemmel er opprettet i 2022: Det har ikke vært søkere når hjemmelen har vært lyst ut.
- Legetjenesten er økt opp med 2 LIS 1 leger (lege i spesialisering) som et rekrutteringstiltak, samt for å sikre forsvarlige og nødvendige helsetjenester til flyktninger.

Psykisk helse og rus

- Bortfall tilskudd til stilling i FACT-teamet på 250 000 kroner.
- Ansetter psykolog ved årsskiftet, 1 årsverk, dette vil gi full lønns-konsekvens for 2023. Psykologressursen deles med sektor BOO.
- Omdisponert innenfor rammen og styrket tjenesten med 1 årsverk for å sikre nødvendig og forsvarlig psykisk helsehjelp til flyktninger.

Tildelingsenheten

- Det er en betydelig reduksjon av kjøp av ressurskrevende tjenester. Noen av midlene for dette omdisponeres og det opprettes stilling for koordinator for IP (individuell plan). Det er starten på å opprette et koordinatorkorps for å arbeide lavere i trinnene i innsatstrappa for Østre Toten kommune.
- Bruk av bundne fond til å dekke utgifter til etableringstilskudd kr. 1 mill. Dette vil være et fokusområde for å øke etableringsordningen for aktuelle brukere.

Hjemmetjenesten

Hjemmetjenesten jobber aktivt med å implementere velferdsteknologi, som for eksempel trygghetspakken. Tjenesten har søkelys på hverdagsmestring som tankesett hos ansatte og innbyggere. Hjemmetjenesten har ikke fått endret budsjettramme fra 2022 til 2023, og har som mål å drifte innenfor rammen samt bruke rammen mer optimalt.

Heldøgntjenesten

Institusjonstjenesten har ikke fått endret budsjettramme fra 2022 til 2023, og har som mål å drifte innenfor rammen samt bruke rammen gunstigere. Lisensavtaler som ikke fungerer etter intensjonen skal evalueres og eventuelt sies opp, det jobbes med arbeidstidsordninger og mer optimale løsninger for driften.

Aktivitetssenter

Tjenesten tilbyr aktiviteter som i dag er vedtaksfestet. Tjenesten er under stadig videreutvikling for å sikre HOV-tjenester i trinn lavere i innsatstrappen. Det er ønskelig at tjenesten skal kunne tilby forebyggende aktiviteter til innbyggere uten de som benytter seg av tilbudet har vedtak om tjenesten.

Kjøkkentjenesten

Kjøkkentjenesten har ikke fått endret budsjettramme fra 2022 til 2023, og har som mål å drifte innenfor rammen samt bruke rammen bedre. Tjenesten skal sammen med aktivitetssenter-tjenesten utvikle lavterskeltilbud til innbyggere, blant annet ved hjelp av digitalisering.

Sektor for samfunnsutvikling

Driftsbudsjett

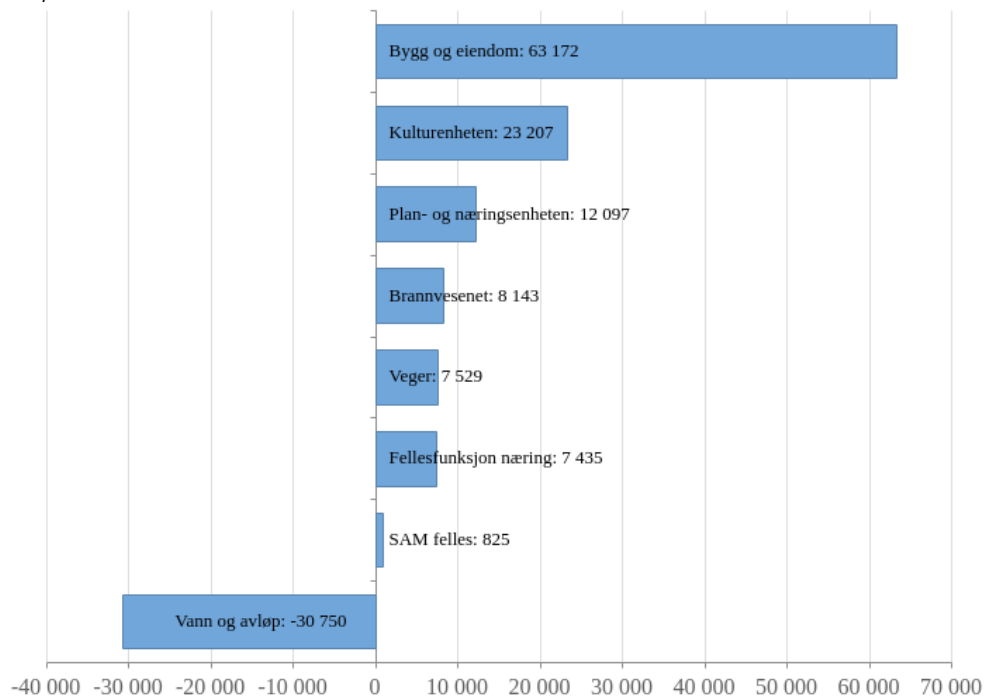
Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Driftsutgifter						
Lønn	95 466	97 532	97 437	97 437	97 437	97 352
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	81 000	67 913	79 954	70 259	67 587	67 672
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	20 718	28 682	28 682	28 682	28 682	28 682
Overføringsutgifter	24 761	8 356	8 356	8 356	8 356	8 356
Finansutgifter	5 803	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	227 748	202 483	214 429	204 734	202 062	202 062
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-112 388	-106 998	-106 998	-106 998	-106 998	-106 998
Refusjoner	-22 620	-6 362	-6 362	-6 362	-6 362	-6 362
Overføringsinntekter	-3 663	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-7 320	-9 412	-9 412	-9 412	-9 412	-9 412
Sum Driftsinntekter	-145 992	-122 772	-122 772	-122 772	-122 772	-122 772
Sum	81 755	79 711	91 657	81 962	79 290	79 290

Fordeling på enhet (graf)

Beløp i 1000 kr

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Bygg og eiendom	51 165	50 656	63 172	58 013	58 013	58 013
SAM felles	0	0	825	825	825	825
Kulturenheten	23 580	22 682	23 207	23 144	23 144	23 144
Brannvesenet	7 905	7 977	8 143	8 121	8 121	8 121
Veger	7 510	7 351	7 529	7 508	7 508	7 508
Vann og avløp	-26 804	-28 060	-30 750	-35 080	-37 752	-37 752
Fellesfunksjon næring	7 516	7 266	7 435	7 435	7 435	7 435
Plan- og næringsenheten	10 883	11 840	12 097	11 997	11 997	11 997
Sum	81 755	79 711	91 657	81 962	79 290	79 290

Merknader til tabellene

Tallene for 2022 gjelder Opprinnelig budsjett. Revidert budsjett for sektoren er på 89,4 millioner kroner. Revidert budsjett er kompensert for og Covid-19. Kompensasjonen for Covid-19 videreføres ikke inn i 2023 og resten av økonomiplanperioden.

Revidert budsjett 2022 uten selvkostområdene vann og avløp er 107,771 millioner kroner.

Budsjettramme 2023 uten vann og avløp er 122,407 millioner kroner.

Tallene for 2023 – 2026 er oppgitt i 2022 kronenivå.

Beskrivelse av dagens virksomhet

Overordnet

Sektor for samfunnsutvikling er politisk samlet under Utvalg for samfunnsutvikling og administrativt omfatter sektoren følgende enheter:

- Plan- og næringsenheten
- Bygg- og eiendomsenheten
- Vann- og avløpsenheten
- Kulturenheten
- Brannvesenet
- Fellesområde næring (herunder regionalt samarbeid)

Felles for enhetene er oppgaven med å tilrettelegge for en god samfunnsutvikling - innenfor fagområdene plan- og byggesak, eiendomsforvaltning, veger og samferdsel, næring og landbruk, teknisk infrastruktur og kultur. Dette omfatter både den rent tekniske infrastrukturen som betjener og binder lokalsamfunnet sammen, den humankapitalen og bistanden som ligger i lovforvaltningen og veiledningen av den verdiskapende delen av lokalsamfunnet mot utbyggere og næringsliv, og det nære samspillet som skal skapes mellom kommunen, sivilsamfunn og frivilligheten.

De ulike tjenesteområdene

Plan- og næringsenheten

Enheten består av fagområdene arealplan, byggesak, boligutvikling, GIS/oppmåling/matrikkel, jord- og skogbruksforvaltning, eiendomsskatt og klima/miljø. Enheten har et betydelig lov- og planverk å forvalte, og både saks- og kundebehandling krever høy kompetanse. Enheten har totalt 17 stillinger. Flere av fagområdene er sårbare ved at de har kun en eller to ansatte med spisskompetanse.

Bygg- og eiendomsenheten

Har ansvar for forvaltning, drift og vedlikehold av cirka 85 000 kvadratmeter kommunale bygg, samt cirka 100 kilometer med kommunale veger og gang-/sykkelveger. Enheten har som en del av driften ansvar for vaktmestertjeneste, renholdstjeneste, forvaltning av kommunens eiendommer, kommunalt hjelpemiddellager og servicetjenester på Labo. Enheten har også et hovedansvar for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekter innenfor bygg-, eiendom og vegområdet.

Vann- og avløpsenheten

Enhetens drift og investeringer er basert på selvkostprinsippet. Både historikk og framtidige perspektiver gjør at enheten har flere store utfordringer knyttet til både eksisterende infrastruktur og til framtidige store investeringsbehov. Dette er relatert til:

- Brudd og lekkasjer i ledningsnett
- Dårlig kapasitet i deler av ledningsnett
- Behov for avkloakking i forhold til vassdrag og fornying av private avløp anlegg.
- Alder/materiell – levetidsbetraktninger og kost/nytte

Det betydelige investeringsbehovet gir også utslag i gebyrnivået, som er relativt høyt. Kommunen har et av de mest omfattende ledningsnett i landet som forsyner størstedelen av kommunens bebygde arealer. Det er lagt nye rammer for styring og gjennomføring av prosjekter, som sikrer en bedre styringsstruktur. Skreia renseanlegg er hovedprosjektet også i 2023.

Kommunedirektøren vil i løpet av høsten 2022 fremme forslag til revidert hovedplan for investeringer i vann- og avløpsenheten. Kommunedirektøren har forutsatt at gebyrene innen vann og avløp for 2023 skal justeres opp på samme nivå som lønns- og prisvekst på 3,7% med tillegg til dekning av ekstraordinære kostnader til strøm og økte rentekostnader. Dette er regjeringens forslag til prisvekst fra 2022 til 2023 i fremlagte forslag til statsbudsjett. Forslaget vil ha føringer for drift og investeringer i enheten i tiden som kommer.

Foruten andre prosjekter for ledningsfornyning samt annet vedlikehold av eksisterende prosessanlegg. Revidert investeringsplan er grunnlag for prioriteringer i planperioden. Planen påvirkes av å sikre nødvendig infrastruktur til ulike boligbyggeprosjekter, næringsutbygging, og samfunnsutvikling for øvrig i kommunen.

Kulturenheten

Kulturenheten består av kulturkontoret (herunder ungdomsklubb), biblioteket og kulturskolen. Kulturenheten har et utstrakt samarbeid med frivilligheten og yter tilskudd på mange områder innen kulturfeltet. Kulturenheten drifter mange tilbud og aktiviteter rettet mot barn og unge. Flere tiltak finansieres gjennom eksterne bidragsytere. Enheten skaper resultater sammen med innbyggere, frivillighet og lokalsamfunn.

Brannvesenet

Østre Toten kommune har i dag et godt, velfungerende og kostnadseffektivt brannvesen som ligger godt under KOSTRA-tallene for både kommunegruppe 7 og Innlandet.

Brannvesenets oppgaver er i stor grad lovpålagt og omfatter oppgaver innenfor fire tjenesteområder:

- Feiing og tilsyn i bygninger (3,6 årsverk) (selvkostområdet)
- Brannforebygging (1,9 årsverk)
- Beredskap mot brann og ulykker (2 årsverk + 17 deltidsstillinger)
- Trygghetsalarmer (0,4 årsverk).

Fellesområde næring

Området omfatter lokal næringsutvikling, bistand til nyetablerere, samt regionalt samarbeid på områdene regionskontoret har ansvar for (særlig næring, samferdsel og kompetanse) og samarbeidet gjennom Gjøvikregionen helse- og miljøtilsyn. Største delen av budsjettet går til tilskudd på disse samarbeidsområdene.

Utfordringer og strategi

Videre strategi for sektoren:

Samfunnsutvikling

Arbeidet med revisjon av kommuneplanens samfunnsdel pågår og ventes ferdigstilt i løpet av 2023. Planen og planarbeidet skal synliggjøre ønsket utvikling for Østre Toten-samfunnet i årene framover. Samtidig er det i 2022 arbeidet med harmonisering av planbestemmelsene i kommuneplanens arealdel og kommunedelplan for Lena som ble vedtatt i 2021. Når endelig avklaring foreligger vil disse prosessene og planene ha stor betydning for innsats og prioriteringer innen sektoren i årene som kommer.

Som en del av kommuneplanens samfunnsdel skal det utarbeides en egen arealstrategi. Denne skal være langsiktig, og vil kunne danne grunnlaget for en framtidig overordnet og helhetlig arealpolitikk.

Østre Toten kommune har de siste årene gjennomført store utviklingsprosjekt knyttet til Ny velferd 2040 og Oppvekst 2040. Disse prosjektene vil sammen med samfunnsdelen ha betydning for framtidig arealstrategi. Videre arbeid med Infrastruktur 2040 sees på som en del av arealstrategien, og skal særlig ta for seg arbeidet i enhetene som sorterer under sektoren. Boligutvikling, møteplasser, nødvendig infrastruktur og arbeidsplasser vil være viktige stikkord. Arealstrategien skal ta hensyn til vedtak knyttet til boligutvikling for eldre og vedtak vedrørende framtidig barnehage- og skolestruktur, i tillegg til mål og ambisjoner i kommuneplanens samfunnsdel. Strategien bør også vektlegge arbeid med stedsutvikling.

Svært mye av arbeidet innen sektoren er avhengig av en god samhandling med innbyggerne gjennom næringslivet, andre institusjoner, frivilligheten, eller innbyggerne som enkeltmennesker. Noe av suksessen i denne arbeidsformen er å ta i bruk idealene i fellesskapskommunen og videreutvikle dialog som arbeidsform på mange felter. På kulturområdet er dette en tradisjonell og godt innarbeidet arbeidsform, som har gitt gode synergier og som kan utvikles videre, ikke minst i et folkehelseperspektiv. Temaplan om frivillighet sees i sammenheng med arbeidet med kommuneplanens

samfunnsdel, og ventes ferdigstilt i løpet av 2023. I budsjettforslaget styrkes frivilligsentralen. Dette sikrer videre statlig medfinansiering og bidrar til fortsatt høy aktivitet.

Også på myndighetsområdet vil en god samhandling og åpenhet mot innbyggere være viktig. De premisser som ligger i lovverk og planverk gir rammer for denne samhandlingen, og innenfor dette rammeverket skal dialogen videreutvikles.

Sektoren er sentral i gjennomføring av handlingsprogrammets overordna mål og delmål, og videre strategi for sektoren skal hensynta gjennomføring av de felles målene som er nedfelt og blir nedfelt i kommuneplanens samfunnsdel og som følges opp i de 4-årige handlingsprogrammene.

Energi/enøk

I 2023 vil arbeid med ENØK-tiltak være prioritert. Bygg og VA-området bruke mye energi. Den klart største energibæreren er strøm. Kostnadene til energi har økt voldsomt det siste året. Høye priser på strøm må en ta høyde for også fremover. Det vil derfor være både riktig og nødvendig å satse på å redusere energiforbruket. Hovedsakelig bør dette gjøres ved å først kartlegge og prioritere mulige tiltak. Men det bør parallelt settes i gang konkrete prosjekter for å raskt kunne få resultater. Dette er innarbeidet i budsjettet. Som en del av kartleggingen må en også vurdere muligheter for økt satsning på alternative energibærere utover strøm og varmepumper slik som økt satsing på flisfyring og solenergi.

Det er viktig at redusert energiforbruk ikke kun dreier seg om økonomi. Norske kommuner har uansett et mål om å redusere energiforbruket på eksisterende bygg/anlegg med 30% for å kunne nå mål om reduserte klimautslipp gjennom å frigi elektrisitet til andre sektorer.

Budsjettgrunnlaget tar derfor høyde for at det gjennomføres flere ENØK-investeringer i 2023 som over tid vil redusere strøm/energiforbruket i kommunen. Samlet avsettes det 32 millioner til ulike ENØK-investeringer innen veg, bygg og eiendom i planperioden. I tillegg er ENØK-tiltak viktig i flere pågående investeringsprosjekter. Utover dette vil sektoren starte nødvendige utredninger for å avklare ytterligere mulige tiltak for redusert energiforbruk både innen ordinær drift og ved nye investeringsprosjekt.

I forslag til statsbudsjett for 2023 er det lagt opp til at Enova vil få økte midler til energisparetiltak i husholdninger. I tillegg vil Husbanken styrke satsingen på slike tiltak rettet mot lavinntekts-husholdninger. Kommunedirektøren vil sette av 500 000 kr som finansieres ved bruk av disposisjonsfond i Østre Toten kommune. Midlene skal benyttes til en lokal ordning for energisparetiltak i kommunen. Administrasjonen vil avvente utformingen av en lokal støtteordning for energisparetiltak til det foreligger nærmere detaljer og avklaringer om de nye nasjonale ordningene, slik at den kommunale løsningen kan fungere som et supplement til disse. Kommunedirektøren vil komme tilbake med en egen sak om hvordan midlene i kommunebudsjettet best kan benyttes lokalt.

Investering, vedlikehold og drift

Østre Toten kommune har en omfattende bygningsmasse og infrastruktur, med ca 85 000 kvadratmeter bygg, ca 100 kilometer kommunal veg, 460 kilometer vannledning og 200 kilometer kloakknett. Dette er infrastruktur som har betydelige verdier og som trenger vedlikehold på et forsvarlig nivå for ikke å forfalle. Etterslepet på vedlikehold er stort. Det generelle vedlikeholdet av den kommunale infrastrukturen er en stor utfordring i seg selv, samtidig som denne infrastrukturen - spesielt på VA-området - også er en viktig premiss for videre utvikling og utbygging i kommunen.

For de kommunale bygningene er det viktig å ha tydelige rammer og målsettinger for å sikre langsiktig vedlikehold og utvikling. Dette er krevende når utredninger og vedtak av mulige strukturelle endringer som pågår, tar lang tid. Dette innebærer at tiltak som er helt nødvendige, f.eks. oppgradering av ventilasjonstiltak og ytterligere ENØK-tiltak må avventes/utsettes.

FNs bærekraftsmål skal være førende for kommunens innsats på ulike områder. Vi opplever utfordringer knyttet til miljø med eksempelvis redusert kvalitet på vassdragene våre med avrenning fra landbruket (landbruksrelatert forurensning) og/el. manglende tilknytning til kommunalt avløpsnett (spredt avløp), samt ulike andre utfordringer.

Presset økonomi og lite økonomisk handlingsrom legger en begrensning på utviklingsrelatert arbeid. Arbeid med driftsrelaterte oppgaver tar mer og mer tid. Sektoren er preget av flere små og til dels sårbare enheter. Det er utfordrende å til enhver tid ha tilgang til nødvendig nøkkelkompetanse i alle deler av sektoren. I 2023 vil sektoren gjennomgå og vurdere hvordan dette kan møtes i årene framover.

I økonomiplanperioden er gjenoppbygging av Skreia renseanlegg en betydelig investering og legger premisser for mye av utviklingen ellers i Østre Toten. Framdrift vil fortsette som planlagt i 2023, med ferdigstillelse for prøvedrift høsten 2023. Renseanlegget ventes å stå ferdig i 2024.

Sektoren er tett involvert i arbeidet med ny Nordli barnehage. Bygging av barnehagen henger nøye sammen med utviklingen i området for øvrig. Det er en stram framdriftsplan i prosjektet. Det er et godt samarbeid mellom ulike parter som er involvert i prosjektet, både ulike enheter i kommunen, og privat utbygger og utvikler i området.

Forslag til investeringsmidler til oppfølging og videre arbeid og øvrige investeringsprosjekt framgår av den vedlagte investeringsoversikten. Det understrekes at anslag for framtidige investeringsbehov overgår det som er kommunens økonomiske tåleevne. Det vil bli behov for tydelige prioriteringer i årene framover. I 2023 vil en komme lengre i å planlegge og avklare grunnlag for framtidige investeringer.

God koordinering – sammenheng i tjenestene

Sektoren er sentral i arbeidet i Gjøvikregionen blant annet når det gjelder næringsutvikling. Dette arbeidet skal videreutvikles.

Sektoren skal følge opp arbeidet med digitalisering i kommuneorganisasjonen med vekt på bedre tilbud til innbyggere og eksterne aktører, samt god koordinering mellom de enkelte enhetene innen sektoren. Det prioriteres egne dedikerte ressurser til dette arbeidet i sektoren. I 2023 gjennomføres digitalisering av kommunes eiendomsarkiv. Arbeidet startet opp i 2022. Dette vil gi grunnlag for bedre og lettere tilgjengelige tjenester til innbyggere samt bedre den interne koordineringen mellom ulike enheter.

Sammendrag budsjett

Driftsbudsjett med endringer:

Sektor for samfunnsutvikling har i 2023 et samlet driftsbudsjett på 91,7 millioner kroner. Korrigert for tallene for Vann og avløp, som har selvkostøkonomi, er det samlede netto driftsbudsjettet for sektoren 123,2 millioner kroner i 2023. Det er en utfordrende driftsøkonomi innen sektoren og for å få et saldert budsjett for 2023 er det behov for flere endringer. Driftsbudsjettet tar hensyn til forventede strømkostnader i 2023.

Hovedtrekk i sektorens budsjett i 2023:

Brannvesenet:

- Økt brukerbetaling 110-sentralen (+300')
- Økte inntekter, salg av kurs og øvelser (-150')

- Redusert øvrig drift (-150')

Bygg og eiendom:

Bygg

- Kommunal beredskapskoordinator (+ 200')
- Nordlia barnehage. Leie, drift og vedlikehold av midlertidige lokaler i grendehuset (+200')
- Smørvika. Drift og vedlikehold av kommunalt friområde (+100')
- Fjellvoll. Redusert driftskostnad (-500')

Veg

- Overtakelse av kommunal veg i Smørvika (+100')
- Redusert sommervedlikehold. Grøfting mm (-100')

Fellesfunksjon næring:

- Diverse innsparingstiltak som reduserer muligheten for støtte til lokale og regionale næringsutviklingstiltak. Etter gjennomgang av deltakelse og medlemskap i prosjekt og organisasjoner foreslås det at kommunen avviker vår deltakelse i Lyntogforum (-33'). Utforsker samarbeid med Kulturenheten for å frigjøre ressurser som kan arbeide med arrangementsutvikling i Østre Toten

Kultur:

- Økt kommunal egenandel Frivilligsentral (+350).
- Inndekning fra andre kommunale tjenestekområder (-100)
- Avslutning av Nyby (-150)
- Innsparing ved endringer i enheten (-100)

Plan og næring:

- Det er foreslått innført et vederlag for salg av eiendomsinformasjon (bygningstegninger) fra 01.01.2023, merinntekt ca kr 80'.
- Enheten overtok fra 01.03.2022 i sin helhet kommunens ansvar for håndtering av fallvilt, samtidig er det foreslått å øke fellingsavgiftene til maksimal sats. Netto innebærer dette en merkostnad på ca kr 300'.
- Erfaringsmessig har enheten gjennom året noe reduserte kostnader i fm. tilfeldige vakanser i faste stillinger, merinntekter i form av refusjon fra NAV, naturlig varierende gebyrinntekter mv. For 2023 er det også knyttet usikkerhet til kostnadene ved at kommunen har overtatt ansvaret for håndteringen av fallvilt. Det legges derfor til grunn for 2023 at tilfeldige kostnadsreduksjoner eller tilfeldige merinntekter helt eller delvis dekker merkostnaden knyttet til håndteringen av fallvilt.

Vann og avløp:

- Alle områder som enheten har ansvar for er selvkostområder
- Kommunale selvkostgebyr og grunnlag for beregning av disse, herunder vann og avløp, vil fremgå som et eget vedlegg til styringsdokumentet.

Fellesområder

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Driftsutgifter						
Lønn	-50 218	-40 627	-40 499	-40 499	-40 499	-40 499
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	9 289	48 032	8 867	33 659	33 659	33 659
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	1 720	100	100	100	100	100
Overføringsutgifter	5 329	1 035	1 035	1 035	1 035	1 035
Finansutgifter	194 966	195 027	242 287	225 787	231 067	234 067
Sum Driftsutgifter	161 086	203 567	211 790	220 082	225 362	228 362
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-244	-475	-475	-475	-475	-475
Refusjoner	-4 213	-3 905	-3 905	-3 905	-3 905	-3 905
Overføringsinntekter	-998 714	-956 781	-1 032 600	-1 030 275	-1 028 513	-1 028 513
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-80 829	-106 864	-115 715	-106 669	-103 039	-103 039
Sum Driftsinntekter	-1 084 000	-1 068 025	-1 152 695	-1 141 324	-1 135 932	-1 135 932
Sum	-922 914	-864 458	-940 905	-921 242	-910 570	-907 570

Fordeling per enhet

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Fellesområde tjenester	-38 678	3 960	-35 077	-10 285	-10 285	-10 285
Fellesområde	-884 236	-868 418	-905 828	-910 957	-900 285	-897 285
Sum	-922 914	-864 458	-940 905	-921 242	-910 570	-907 570

Beskrivelse av dagens virksomhet

Fellesområdene i budsjett- og regnskap består av *Fellesområde tjenester* og *Fellesområde finansiering og finans*.

Fellesområde tjenester har utgifter og inntekter som gjelder ordinær drift, men som ikke henføres direkte til en sektor.

Dette omfatter forsikringspremie knyttet til ansvarsforsikring og personforsikringer. Her føres også spesielle funksjoner knyttet til pensjonsordningene, som premieavvik, amortisering av disse, premiefond (kommunens andel av overskudd i KLP).

Kommunens tilskudd til neon av de interkommunale ordninger føres her.

Det samme gjelder sentrale kurs- og omstillingsmidler.

Avskrivninger i kommunal sammenheng føres både som utgift og som inntekt, og det er avdrag som er driftsutgiften i de kommunale budsjettene og regnskapene.

Kommunen har inntil nå vært såkalt vertskommune for statlig asylmottak, og mottar statstilskudd for dette. Denne vertskommunerollen fortsetter nå i flere år framover.

Alle renteinntektene fra utlån av Startlån føres her, og det samme gjelder kommunens renteutgifter til Husbanken. Avdrag for Startlån føres i investeringsregnskapet.

Fellesområde finansiering er finansieringsområdet inn i den kommunale drifta. Det er herfra sektorenes nettobudsjett blir finansiert fra. Området har inntektsføring av skatt og rammetilskudd fra staten, andre generelle statstilskudd. Her føres også kommunens renter og avdrag, unntatt renter på Startlån. Generelt statstilskudd ved bosetting av flyktninger føres her.

Alle interne føringer til og fra disposisjonsfond føres under dette området.

Nettobeløpet fra Fellesområdet er det beløpet som stilles til disposisjon for alle sektorenes netto budsjetter. Det kan enten være netto inntekt eller netto utgift.

Sammendrag budsjett

Her følger et sammendrag av de forskjellige budsjettpostene under *Fellesområde tjenester*

Bilforvaltning for alle kommunens biler unntatt for teknisk sektor: 3,9 millioner kroner for 2023. Forvaltningen omfatter 54 biler, av disse er 18 el-biler og 8 hybrid-biler. Strategien er gradvis utskifting av fossildrevne biler i en takt som gir 100 % dekning av behovet av el-biler i løpet av 2025. En del av forvaltningen er å etablere en drift der sikkert, miljø og driftsøkonomi spiller på lag. Ambisjonen er å kunne redusere driftsbudsjettet med 0,6 million kroner i løpet av de neste 2-3 årene.

Premiebetaling til personforsikring og ansvarsforsikring for alle ansatte/hele kommunen: 1,986 millioner kroner for 2023. Kommunen er med i et interkommunalt forsikringsfellesskap, der mer enn 30 kommuner og fylkeskommuner er med. Dette sikrer kommunen et godt faglig nivå på forsikringsforvaltning, og gode priser når det skal inngås forsikringsavtaler. Kommunen har kun obligatoriske og lovpålagte forsikringsordninger.

Nye utgifter knyttet til trygg digitalisering, 10 millioner kroner i 2022, som finansieres av fond. Kommunedirektøren har tidligere varslet om at det har en kostnad å sikre trygge tjenester og leveranser.

Digitaliseringsprosjekter, finansiert over driftsbudsjettet, 1 million kroner, en del av digitaliseringsporteføljen. Kommunen har innført porteføljemodell for innovative utviklings- og digitaliseringsprosjekter. De store utviklingsprosjektene etableres som investeringsprosjekter, mens mindre prosjekter føres og finansieres over driftsbudsjettet.

Sentrale utviklingsmidler knyttet til organisasjons- og kompetanseutvikling, 1 million kroner

Effekt av interkommunalt samarbeid, besparelse 1,5 million kroner per år. Kommunestyret la inn noen forutsetninger for gjennomføring av driftsbudsjettet for 2021. En av disse var å etablere interkommunalt samarbeid som hadde en økonomisk effekt. I løpet av 2021 og 2022 foregår det en forberedende prosess, også på politisk nivå, som skal gi god forankring på etablering av kommunale driftsområder som egner seg for formalisert samarbeid og som også kan gi økonomisk effekt over tid. Fra og med 2020 har

kommunedirektøren i dette framlegget forutsatt en økonomisk effekt ved en årlig innsparing på 1,5 million kroner. To andre forutsetninger som kommunestyret la inn i 2021-budsjettet var henholdsvis mindre bruk kjøp av tjenester og økt egen tjenesteproduksjon. Kommunedirektøren har innlemmet disse forutsetningene i det ordinære driftsbudsjettet.

Inntekter og utgifter knyttet til pensjonsforhold:

- Premieavvik, inntekt på 83 millioner kroner i 2023, som i sin helhet avsettes til fond
- Amortisering/betjening av tidligere års premieavvik, utgifter på 26 millioner kroner i 2023, som i sin helhet finansieres av fond.
- Administrasjonsutgifter for pensjonsordningene, utgift på 350 000 kroner.
- Premiefond KLP, inntekt fra overskudd i KLP, som benyttes til å redusere ordinære utgifter til pensjonspremie, beregnet til 21 millioner kroner i 2022.

Reserve i budsjettet, for å dekke lønns- og prisvekst fra 2022 til 2023, beregnet til 36 millioner kroner i 2023. Budsjettframlegget har en forventet lønns- og prisvekst på 3 %, mens regjeringens forslag til statsbudsjettet for 2023 har 3,7 % som forventet lønns- og prisvekst.

Andel tilskudd til interkommunalt samarbeid, krisesenter, 1,7 million kroner i 2023, gjelder Gjøvik Krisesenter IKS og Nok-senter Gjøvik, som er et senter mot seksuelle overgrep.

Utgifter og inntekter knyttet til salgs- og skjenkebevillinger og tilsynsfunksjon for tobakksalg, her samles alle de eksterne utgiftene og inntektene ved disse ordningene

Utgifter og inntekter knyttet til ordningen med Startlån, utgiftene og inntektene er like store. Beløpene er i all hovedsak renteutgifter til Husbanken og renteinntekter fra låntakere. Avdragene føres i kommunens investeringsregnskap

Øremerket inntekt som vertskommune for statlig asylmottak, beregnet til 3,1 million kroner.

Under dette hovedkapitlet i budsjettet føres også avskrivninger. I de kommunale budsjett- og regnskapsforskriftene er ikke avskrivninger en utgift, det er avdrag på lån som utgiftsføres. Men det føres likevel avskrivninger, basert på fastsatte regler for avskrivningstid på hvert anleggsmiddel, men med en summarisk motpost med samlet samme beløp som summen av avskrivningene, slik at netto virkning blir null, og at utgiftsførte avdrag er utgiftene i budsjettet og regnskapet. Avskrivningene utgjør årlig i overkant av 62 millioner kroner.

Fellesområdet Tjenester har i 2023 en netto inntekt på 35,077 millioner kroner. Summen er preget av høyt premieavvik på pensjon i 2023.

Fellesområde finansiering

Under Fellesområde (Finans) føres inntekter og utgifter som ikke tilhører sektorens drift herunder skatt og rammetilskudd fra staten, andre statlige tilskudd, eiendomsskatt, finansutgifter og -inntekter samt interne finanstransaksjoner (avsetning til fond, forbruk av fond og overføring til investeringsbudsjettet).

De to største inntekstpostene er inntekter fra skatt på inntekt og formue og rammetilskudd fra staten. I kommunedirektørens framlegg er det lagt til grunn et nivå som gjenspeiler det regjeringen signaliserte i kommuneproposisjonen for 2023. Skatteinntektene for 2023 er ført opp med 439,721 millioner kroner, mens rammetilskudd fra staten er ført opp med 503,556 millioner kroner. Dette nivået er også benyttet for de tre siste årene i perioden.

Eiendomsskatt er ført opp med uendret skattlegging, 3,3 promille for boliger og fritidsboliger, og gir om lag 33 millioner kroner i inntekter. Skatteinntektene og rammetilskudd fra staten, sammen med inntekter fra eiendomsskatt utgjør de såkalte frie inntektene for kommunen, og utgjør 78 % av kommunes samlede (brutto) driftsinntekter.

Andre større inntekstposter er vertskommunetilskuddet på 30 millioner kroner, og som finansierer deler av utgiftene som kommunen har ved det ansvaret kommunen tok ved HVPU-reformen på 1990-tallet.

Kommunen mottar integreringstilskudd som statlig bidrag for bosetting av flyktninger med oppholdstillatelse. Tilskuddet utbetales per bosatt person, fordelt over 5 år, og med forskjellige satser for hvert av årene. Tilskuddet utbetales fra og med bosettingsåret. Kommunen bosetter for tiden om lag 10 personer i året, og dette bosettingstallet er lagt til grunn for inntekstberegningene. Tilskuddet utgjør om lag 25 millioner kroner i 2023, nedtrappende til 13 millioner kroner i 2026.

Staten har en kompensasjonsordning for kapitalutgifter der kommunene får årlig refusjon av renter for godkjente investeringer i skolebygg, omsorgsbygg og kirkebygg. Ordningen forvaltes av Husbanken. Forventet rentekompensasjon i 2023 er 2 millioner kroner.

Med såkalt strandlinje langs Mjøsa har kommunen neon kraftrettigheter; en av disse er inntekter fra kraftprodusenter i form av konsesjonsavgift. Denne fastsettes av staten, basert på et forvente markedsprinsnivå for en gitt periode. Inntekten utgjør 423 000 kroner i året, og avsettes til det som nå heter Utviklingsfondet. Det er egne vedtekter for anvendelsen av disse midlene; de skal anvendes til næringsformål. Det er utvalget for samfunnsutvikling som forvalter midlene.

Finans. Finans utgjør en stor post i kommunens budsjett og regnskap. Finans består av renteutgifter, avdrag på lån, renteinntekter og utbytte. Renteutgifter til Husbanken og renteinntekter fra Startlån føres på Fellesområdet Tjenester. I renteberegningene er det hensyntatt forutsetningen om renteøkninger i tiden som kommer.

Renteinntektene utgjør 6 millioner kroner i 2023.

Renteutgiftene er beregnet ut fra antatt markedsrenter for lån og forventet opptak av nye lån og avdrag på lån i økonomiplanperioden. Renteutgiftene er i 2023 40 millioner kroner. Lånegjelden forutsettes å øke fra om lag 1,35 milliard kroner i 2022 til 1,650 milliard kroner i 2026 (lån til anleggsinvesteringer). En stor del av utgiftene til renter og avdrag blir finansiert via gebyrsystemet innen vann og avløp.

Utbytte fra selskaper som kommunen er medeier i er ført opp med 7,0 millioner kroner per år; i all hovedsak fra Innlandet Energi Holding AS, som er Innlandskommunenes eierselskap i Eidsiva Energi AS, som eies sammen med Oslo kommune via Hafslund ECO AS.

I kommunedirektørens framlegg til årsbudsjett for 2023 er det lagt til grunn at inntektene fra premieavvik fra pensjonsområdet/KLP, 83 millioner kroner, skal avsettes til fond, og at betjeningen av tidligere års premieavvik med 26 millioner kroner finansieres ved forbruk av fond. Det er foreslått et forbruk av disposisjonsfond for å finansiere ordinær drift 2023 med i overkant av 11 millioner, reduserende til 5 millioner kroner i 2024. Kommunedirektøren vil fremme forslag til reduksjon til 10 millioner kroner ved justering av driftsbudsjettet etter at Statsbudsjettet er endelig vedtatt av Stortinget. Dette betyr at fra pensjonsområdet er det en netto avsetning til fond med 57 millioner kroner.

Rapportering

Det legges opp til tertialvis rapportering av styringsdokumentet i 2023.

Det legges opp til tertialvis rapportering av virksomheten i 2023. For å ha en hensiktsmessig rapportering som gir grunnlag for politisk styring, legges det opp til følgende form på rapporteringen:

1. tertial: Økonomi inkludert sykefravær.
2. tertial: Oppfølging politiske vedtak, oppfølging vedtatte mål, økonomi, inkludert sykefravær og avvik i driften.
3. tertial: Årsrapport. Samlet rapportering på handlingsprogram, økonomiplan og budsjett.

Vedlegg

Oversikt over investeringer og kommentarer til investeringsprosjektene

Nedenfor følger oversikter over investeringsprosjektene i økonomiplanen og noen kommentarer og merknader til de enkelte prosjektene.

Investeringstabell for kommunen samlet

Østre Toten kommune

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum
	Tidligere bevilget	Brutto prosjekt utgift	2023	2024	2025	2026	2023-26
Sektor for administrasjon og forvaltning							
Investeringstilskudd Kirkelig Fellesråd	6 100	8 600	1 000	250	1 000	250	2 500
Portefølje - Digital innovasjon	11 500	15 500	4 000	0	0	0	4 000
Understøttende infrastruktur	5 300	6 700	1 400	0	0	0	1 400
Sum Sektor for administrasjon og forvaltning	22 900	30 800	6 400	250	1 000	250	7 900
Sektor for helse, omsorg og velferd							
Utstyrsfornyelse - senger	3 100	5 900	700	700	700	700	2 800
Sum Sektor for helse, omsorg og velferd	3 100	5 900	700	700	700	700	2 800
Sektor for samfunnsutvikling							
Billerud/ Peder Balkesenteret. Låveprosjektet	0	2 000	2 000	0	0	0	2 000
Brannstasjon. Oppgradering ventilasjon. Bygningsm arbeider	1 450	2 450	1 000	0	0	0	1 000
Brannvesenet. Oppgradering av utstyr	0	550	550	0	0	0	550
Brukertilpasninger innen bygg for oppvekstsektoren	0	2 000	2 000	0	0	0	2 000
Dagsturhytte	0	500	500	0	0	0	500
ENØK bygg	0	7 000	7 000	0	0	0	7 000
ENØK Veg.	0	1 000	1 000	0	0	0	1 000
Framtidens Rådhus – ny helsestasjon og framtidige behov for NAV	0	34 000	34 000	0	0	0	34 000
Innspill til investeringer	0	122 750	0	75 050	32 800	14 900	122 750
Kapp legesenter. Ombygging og utvidelse	0	3 000	3 000	0	0	0	3 000
Kapp Melkefabrikk. Planlegging videre utvikling	1 000	2 000	1 000	0	0	0	1 000
Kolbu Legesenter. Utredningbehov. Forprosjekt	200	400	200	0	0	0	200

Økonomiplan for 2023-2026 – Årsbudsjett 2023

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum
	Tidligere bevilget	Brutto prosjekt utgift	2023	2024	2025	2026	2023-26
Konsept - Infrastruktur 2040 - Østre Toten	1 500	3 000	1 500	0	0	0	1 500
Nordli barnehage	9 000	62 400	20 000	33 400	0	0	53 400
Nordli og Vilberg skole. Ventilasjon - Inneklima	0	1 000	1 000	0	0	0	1 000
Nordlia. Gang-/sykkelveg langs Nordlivegen	0	11 500	5 000	6 500	0	0	11 500
Ny bru over Lenaelva i Røisedalen	400	400	0	0	0	0	0
Nye Skreia renseanlegg	88 713	175 713	87 000	0	0	0	87 000
Nøklebyvegen - Erstatte to gamle bruer med kulvert	200	6 200	6 000	0	0	0	6 000
Omsorgsbygg - 24 enheter for omsorgstjeneste	2 000	4 000	2 000	0	0	0	2 000
Oppvekst 2040. Konseptanalyse skolestruktur	2 500	7 500	5 000	0	0	0	5 000
Planlegging og etablering av 24 boliger i kommunal regi "Ny velferd 2014"	2 000	4 000	2 000	0	0	0	2 000
Portefølje - Digital innovasjon	6 550	6 550	0	0	0	0	0
Rammebudsjettering avløp	13 925	102 400	28 175	32 025	28 275	0	88 475
Rammebudsjettering vann	19 478	83 103	33 025	22 325	8 275	0	63 625
Reinvesteringer Bygg og eiendom	13 592	17 192	3 600	0	0	0	3 600
Reinvesteringer kommunale veger	12 405	25 605	3 300	3 300	3 300	3 300	13 200
Skolevegen på Lena. Oppgradering	0	300	300	0	0	0	300
Tallodden. Oppgradering av molo/badeplass	0	500	500	0	0	0	500
Utskifting og oppgradering av adgangskontroll og låsesystemer på kommunale bygg	2 000	4 000	2 000	0	0	0	2 000
Østre Toten Idrettspark. Nytt gulv i hall A	0	2 000	2 000	0	0	0	2 000
Østre Toten Idrettspark. Nytt ventilasjonsanlegg i Hall B	0	6 500	6 500	0	0	0	6 500
Østre Toten Idrettspark. Ventilasjonsanlegg i hall A. Planlegging	0	300	300	0	0	0	300
Sum Sektor for samfunnsutvikling	176 913	701 813	261 450	172 600	72 650	18 200	524 900
Fellesområder							
Aksjer			3 500	3 500	3 500	3 500	14 000
Fornyelse av bilparken	12 710	17 710	2 000	1 500	1 500	0	5 000
Sum Fellesområder	23 360	17 710	5 500	5 000	5 000	3 500	19 000
Sum	219 323	749 273	274 050	178 550	79 350	22 650	554 600

Sektor for administrasjon og forvaltning

Investeringsstilskudd Kirkelig Fellesråd

Kirkevergen har på vegne av Kirkelig Fellesråd lagt fram et forslag til investeringsprosjekter med kommunal finansiering for de kommende fire årene. Forslaget er i sin helet lagt ved som vedlegg til kommunedirektørens framlegg til økonomiplan for perioden 2023 - 2026.

Talldelen av forslaget gjengis her:

Investeringer økonomiplan 2023-2026:

År	Formål	Beløp
2023	Utstyrsfornyelse	250 000
	Forprosjekt mur Balke kirke	100 000
	Opprusting Hoff kirke	1 000 000
2024	Utstyrsfornyelse	250 000
	Istandsetting mur Balke kirke	900 000
2025	Utstyrsfornyelse	250 000
	Opprusting Kolbu kirke	1 000 000
2026	Utstyrsfornyelse	250 000
	Opprusting Hoff kapell	1 000 000

I økonomiplanen for 2022 - 2025 ligger det fra kommunens side en forutsetning om å finansiere disse prosjektene:

2022: 250 000 kroner

2023: 1,0 million kroner

2024: 250 000 kroner

2025: 1,0 million kroner

I sitt framlegg til økonomiplan for perioden 2023 - 2026 har kommunedirektøren lagt inn kommunal finansiering av investeringsprosjekter i regi av Kirkelig Fellesråd slik:

2023: 1,0 million kroner

2024: 250 000 kroner

2025: 1,0 million kroner

2026: 250 000 kroner

Sum i perioden: 2,5 million kroner

Portefølje - Digital innovasjon

Digitalisering og innovasjon er i mange tilfeller forutsetninger for å kunne levere gode tjenester på en effektiv måte. For å møte fremtidens krav både med tanke på effektivitet, men ikke minst også fra innbyggerne våre som forventer stadig enklere, bedre og lettere tilgjengelige tjenester, må vi fortsette å satse på digitalisering og innovasjon.

Porteføljestyring gjør at vi bedre klarer å se prosjekter og tiltak i sammenheng på tvers av sektorer og områder. Porteføljestyret følger opp pågående prosjekter og behandler nye løpende gjennom året. Dette gir oss både muligheten til å bedre justere kursen på prosjekter underveis, samtidig som det gir muligheter til å omprioritere på en ryddig måte, dersom det er behov for det. I tillegg til de større prosjektene, følger også porteføljeforvalteren opp en del mindre digitaliseringsprosjekter og tiltak. Det at dette også meldes inn til porteføljen gjør at vi bedre klarer å involvere de rette personene, på tvers av organisasjonen, fra start, og dermed lykkes vi som organisasjon bedre også med gjennomføringen av disse. Dette betyr mer effektiv utnyttelse av ressursene våre.

Tjenesteproduksjon/-leveranse og intern samhandling er to områder der det jobbes mye med digitalisering. Spesifikt jobbes det blant annet med digitalt helseprogram/velferdsteknologi i HOV-sektoren. Andre aktuelle prosjekter er innføring av MS 365, digitalisering av arkivet for eiendommene i Østre Toten kommune og reetablering av IT-nettverket. Digitale innbyggerrettede selvbetjeningsløsninger er et område vi skal satse på da dette er en forutsetning for utvikling og effektivisering av mange av våre tjenesteområder.

Investeringsprosjektene totalt er på samme nivå som tidligere for de tre første årene i perioden, med tilsvarende beløp avsatt de siste året i økonomiplanperioden.

Avsatte beløp er en del av digitaliseringsporteføljen, som forvaltes av et eget porteføljestyre (kommunedirektørens ledergruppe).

Understøttende infrastruktur

Dette gjelder nødvendige IKT-investeringer for å understøtte digitaliserings- og innovasjonsprosjekter som gjennomføres med grunnlag i kommunestyrets strategi for digitalisering. Dette er i all hovedsak prosjekter som det er bevilget midler til tidligere, og det er ikke behov for å bevilge nye midler til dette formålet de tre første årene. Avsatte midler er en del av digitaliseringsporteføljen, og som forvaltes av et eget porteføljestyre (kommunedirektørens ledergruppe).

Sektor for helse, omsorg og velferd

Utstyrsfornyelse - senger

Midlene skal benyttes til nødvendig utskifting av senger og annet utstyr innenfor HOV og hjelpemiddellager (SAM)

Sektor for samfunnsutvikling

Billerud/ Peder Balkesenteret. Låveprosjektet

Ramme for kommunal egenandel på investeringsprosjekt i Låven.

Brannstasjon. Oppgradering ventilasjon. Bygningsm arbeider

Det igangsettes arbeid med utbedring av garderober og universell utforming. Videre oppgradering sees i sammenheng med prosess vedrørende mulig interkommunalt samarbeid.

Det er lagt inn et estimat på investeringen.

Det vil bli fremmet sak om status for utredning av konsept og videre planlegging/kostnad.

Brannvesenet. Oppgradering av utstyr

Oppgradering av nødvendig utstyr for brannvesenet, herunder nødvendig røykdykkerutstyr.

Dagsturhytte

Det er tidligere orientert om og vist interesse for etablering av dagsturhytte. I 2023 planlegges det for etablering av tilbudet. Avsatte midler er forventet kommunal egenandel. Det skal fremmes egen sak til politisk behandling før tiltaket realiseres.

ENØK bygg

Kartlegging og planlegging av konkrete tiltak for reduksjon av energiforbruk. Prosjektet planlegges å kunne utføres i samarbeide med Vestre Toten kommune. Det avsettes i tillegg 7 mill til ENØK-tiltak i ulike bygg i 2023. Dette til etablering av varmepumper og planlegging for solcelleanlegg.

ENØK Veg.

Etter overtakelse av gatelys langs kommunale veger har utgiftene til strøm økt. Årsaken til dette er mye eldre armaturer. I løpet av 2022 starter en utskifting av armaturer på Fossenfeltet og Holtevegen. Dette arbeidet bør absolutt fortsette de neste årene. I sammenheng med dette må det også påregnes utskifting av noen stolper.

Det legges opp til å skifte i størrelsesorden 500 armaturer. (totalt antall ca. 700 lamper).

Kostnadsestimat på dette er i størrelsesorden kr. 4,0 mill. Prioritering og en gjennomføringsplan utføres første kvartal 2023. Målet med tiltaket er å redusere forbruk med ca. 50%.

Framtidens Rådhus – ny helsestasjon og framtidige behov for NAV

Avsatte midler er planlagt brukt til videre planlegging i 2023 pluss noen bygningsmessige tiltak på rådhuset. I tillegg dekker rammen mulig kjøp og istandsetting av eiendom i Lena for ny helsestasjon. Størrelsen på investeringen forutsetter at kjøp av eiendom i Lena sentrum gjennomføres. Eventuelt kjøp forutsetter politisk forankring.

Prosjektet har som mandat å avklare behov og komme med forslag til løsninger. Det skal være helhetlig perspektiv på rådhuset, hvilke tjenester som skal være der og hvordan lokalene kan tilrettelegges for

bedre samhandling innad og på tvers av sektorene. Det må sikres at alle ansatte som i dag har tilknytning til rådhuset, har plass til å utføre jobben sin. Rådhuset skal være i stand til å møte fremtidens krav til digitale og hybride arbeidsmetoder som ivaretar ansattes behov slik at de kan utføre sitt samfunnsoppdrag på best mulig måte.

Det er behov for å jobbe videre med å avklare NAVs framtidige behov når dagens leieperiode utløper.

Kapp legesenter. Ombygging og utvidelse

Kapp legesenter:

Ombygging av Kapp legesenter planlegges i 2023 og gjennomføres i 2024. Senteret skal også utvides for en ekstra lege. Salg av Kapp bo- og servicesenter vil bidra noe i finansieringen av legesenteret. Legesenteret anslås, basert på romprogrammet, å ha en samlet kostnad stipulert til 26,6 millioner inklusiv mva.

Kapp Melkefabrikk. Planlegging videre utvikling

Arbeidet med områderegulering av Kapp melkefabrikk med tilliggende områder vil etter planen bli ferdigstilt i løpet av 2023. Det er da viktig og nødvendig å følge opp dette med videre detaljplanlegging og utvikling av de enkelte delområder/deltema. Det legges i første omgang inn en sum i 2023 til planlegging og mindre tiltak. For 2024 og fremover bør det etter hvert avsettes midler til gjennomføring av konkrete tiltak. Avsatte midler er anslag, og synliggjør framtidige investeringsbehov. Omfanget er usikkert.

Kolbu Legesenter. Utredningbehov. Forprosjekt

Østre Toten kommune kjøpte Kolbu legesenter i januar 2020.

For at Kolbu legesenter skal bli et godt og fremtidsrettet legesenter er det flere behov som må utredes nærmere. Dette dreier seg bla om:

- Egnede kontorer
- Lagerbehov
- Garderober
- IKT

Det bør gjennomføres et forprosjekt for å avdekke konkrete behov samt få frem en kostnad som beslutningsgrunnlag for en eventuell detaljplanlegging og gjennomføring. Pengene som ble bevilget i 2021 (kr. 200.000) har blitt benyttet til planlegging av Kapp legesenter. Det er behov for å budsjettere dette på nytt.

Nordli barnehage

Forprosjekt for ny barnehage fremmes for behandling januar/februar 2023. Reguleringsarbeid startet høst 2022. Målsetting er oppstart av byggarbeider andre halvår 2023 og med ferdigstilling mot slutten av 2024.

Nordli og Vilberg skole. Ventilasjon - Inneklima

Det settes av penger til nødvendig planlegging og prosjektering for en oppgradering av ventilasjonsanleggene på de to skolene. Dette kan ikke vente på eventuelle framtidige strukturendringer.

Nordlia. Gang-/sykkelveg langs Nordlivegen

I samme periode som det bygges barnehage skal også bygges ca. 500 meter gang-/sykkelveg for å tilfredsstille rekkefølgekrav i kommuneplanen.

Budsjett 2023 kr. 5.000.000 Forskuttering gang-/sykkelveg

Budsjett 2024 kr. 6.500.000 Forskuttering gang-/sykkelveg

Skal finansieres med tilskudd fra Innlandet Fylkeskommune.

Ny bru over Lenaelva i Røisedalen

Ligger inne kr. 400.000 i budsjett 2022 til planlegging. Dette utføres i andre halvår 2022 eller tidlig 2023. Forprosjekt fremmes første halvår med sikte på gjennomføring 2025

Budsjett 2021: Kr. 400.000 Planlegging (ligger inne i budsjett/handlingsprogram)

Budsjett 2025: Kr. 6.500.000 (estimat)

Nye Skreia renseanlegg

Skreia renseanlegg brant 18. desember 2018. Kommunestyret har vedtatt gjenoppbygging av renseanlegget i sitt møte 16. september 2021. Forprosjektet for bygging er vedtatt etter alternativ A, modifisert prosessløsning. Kostnadsoverslag er 188,5 millioner kroner.

Tidsplanen er tildeling av generalentreprenørkontrakt i løpet av høsten 2021.

Byggeperioden blir være høsten 2021 til november 2023 for selve bygg, mens montasje av prosessanlegg skal være ferdig til ferien 2023. Fra høsten 2023 til november 2023 vil rivning av det midlertidige renseanlegget og nybygging av dette skje.

Nye Skreia renseanlegg skal være ferdig til første års drift i desember 2023.

Finansieringsplanen er basert på 3 millioner kroner i tilskudd fra klimasatsordningen, 33,5 millioner kroner i bruk av ubrukte lånemidler fra det opprinnelige prosjektet, 100 millioner kroner i estimerte og fremtidige forsikringsutbetalinger og opptak av nye lån med 36,5 millioner kroner.

I kommunestyrets vedtak om finansiering er det også tatt inn disse tilleggs-formuleringene:

Dersom forsikringsutbetalingene samlet avviker fra estimert beløp, reguleres nye låneopptak tilsvarende.

Finansieringen sikres ved midlertidige opptak av lån i påvente av forsikringsutbetalingene.

I opplegg for grunnlaget for selvkostberegningen av virkningen av ny bygging av Skreia renseanlegg er 100 millioner kroner i estimerte forsikringsutbetalinger holdt utenfor grunnlaget for beregning av framtidige gebyrer innen avløp og tømming av septik fra spredte avløpsanlegg.

Nøklebyvegen - Erstatter to gamle bruer med kulvert

Prosjektering og forprosjekt gjennomføres høst 2022. Det er penger til dette avsatt i budsjett 2021. Begge bruene planlegges erstattes med kulverter.

Konstruksjonen på bruene er dårlige. Bruene er også dårlige med hensyn på trafiksikkerhet. Gjennomføring bør/må skje 2023

Budsjett 2021: Kr. 200.000 Planlegging. (ligger inne i budsjett/handlingsprogram)

Budsjett 2023: Kr. 6.000.000, - (for begge bruene)

Omsorgsbygg - 24 enheter for omsorgstjenestene

Avklare endelig behov for kommunale boliger for tilrettelegte tjenester, tilrettelegging for private boliger samt ivareta behov for Lepro. Sak om videre planlegging er behandlet høsten 2022. Reguleringsarbeid påbegynnes i 2022.

Det legges inn budsjett til planlegging/regulering i 2023. Budsjett til utbygging er foreløpig ikke estimert. Investeringsbehovet for boliger for tilrettelegte tjenester er betydelig.

Oppvekst 2040. Konseptanalyse skolestruktur

I 2023 avsettes midler til endelig avklaring av konseptvalg for ungdomsskole og videre utredning svømmehall. Det legges ikke inn midler til videre planlegging og bygging før det har skjedd et vedtak om forprosjekt. Det legges også inn midler til å avklare diverse spørsmål/saker tatt opp i sak om skolestruktur høsten 2021. Uavhengig av konseptvalg må en påregne betydelige framtidige investeringsbehov innen sektoren. I konseptutredningen fra Enerhaugen var ny ungdomsskole stipulert til å koste ca 500 millioner.

Planlegging og etablering av 24 boliger i kommunal regi "Ny velferd 2014"

Avsatte midler i 2023 er til videre planlegging og regulering i «Badekvartalet». Utvikling i området skal sees i sammenheng med kommunestyrets vedtak i sak 10/21. Frem til 2050 skal behov for heldøgns omsorgstilbud løses på Lena. Det må påregnes betydelige framtidige investeringsbehov.

Portefølje - Digital innovasjon

Digitalisering og innovasjon er i mange tilfeller forutsetninger for å kunne levere gode tjenester på en effektiv måte. For å møte fremtidens krav både med tanke på effektivitet, men ikke minst også fra innbyggerne våre som forventer stadig enklere, bedre og lettere tilgjengelige tjenester, må vi fortsette å satse på digitalisering og innovasjon.

Porteføljestyling gjør at vi bedre klarer å se prosjekter og tiltak i sammenheng på tvers av sektorer og områder. Porteføljestyret følger opp pågående prosjekter og behandler nye løpende gjennom året. Dette gir oss både muligheten til å bedre justere kursen på prosjekter underveis, samtidig som det gir muligheter til å omprioritere på en ryddig måte, dersom det er behov for det. I tillegg til de større prosjektene, følger også porteføljeforvalteren opp en del mindre digitaliseringsprosjekter og tiltak. Det at dette også meldes inn til porteføljen gjør at vi bedre klarer å involvere de rette personene, på tvers av organisasjonen, fra start, og dermed lykkes vi som organisasjon bedre også med gjennomføringen av disse. Dette betyr mer effektiv utnyttelse av ressursene våre.

Tjenesteproduksjon/-leveranse og intern samhandling er to områder der det jobbes mye med digitalisering. Spesifikt jobbes det blant annet med digitalt helseprogram/velferdsteknologi i HOV-sektoren. Andre aktuelle prosjekter er innføring av MS 365, digitalisering av arkivet for eiendommene i Østre Toten kommune og reetablering av IT-nettverket. Digitale innbyggerrettede selvbetjeningsløsninger er et område vi skal satse på da dette er en forutsetning for utvikling og effektivisering av mange av våre tjenesteområder.

Investeringsprosjektene totalt er på samme nivå som tidligere for de tre første årene i perioden, med tilsvarende beløp avsatt de siste året i økonomiplanperioden.

Avsatte beløp er en del av digitaliseringsporteføljen, som forvalters av et eget porteføljestyre (kommunedirektørens ledergruppe).

Rammebudsjettering avløp

Investeringsbehovet innen vann og avløp er fremmet som en rammebevilgning. Beløpene som fremmes gir en indikasjon på det investeringsbehovet som er forutsatt i løpet av de neste fire årene.

Det betydelige investeringsbehovet gir også utslag i gebyrnivået, som er relativt høyt. Kommunen har et av de mest omfattende ledningsnett i landet som forsyner størstedelen av kommunens bebygde arealer. Det er lagt nye rammer for styring og gjennomføring av prosjekter, som sikrer en bedre styringsstruktur. For perioden 2021 til 2023 er det nye Skreia renseanlegg som blir hovedprosjektet foruten andre prosjekter for lednings-fornyning samt annet vedlikehold av eksisterende prosessanlegg. Investeringsplan revideres hvert år innenfor en 4 års planperiode, men påvirkes av å sikre nødvendig infrastruktur til ulike boligbyggeprosjekter, næringsutbygging, ny velferd 2040 og oppvekst 2040.

Tanken bak en rammeforvaltning av investeringene er å utvide denne plan- og gjennomføringsmetodikken fra å gjelde digitaliserings- og innovasjonsprosjekter, reinvesteringer innen veg og bygg og eiendom. Kommunestyret har vedtatt et eget investeringsreglement som legger til rette for dette. Ingen investeringer skal gjennomføres før det er gitt et tydelig klarsignal til dette, enten av kommunestyret (for større prosjekter), av formannskapet (for mellomstore prosjekter) eller av kommunedirektøren (for mindre prosjekter). Og alle prosjektene skal forberedes godt før en avgjørelse om gjennomføring skal tas. Selv om det i økonomiplansammenheng legges opp til en rammebudsjettering, skal hvert enkelt investeringsprosjekt gjennom de prosedyrene som reglementet forlanger. Dette skal også sikre det beste grunnlaget for at det foreligger detaljert kostnadsoverslag når beslutningsmyndigheten tar endelig stilling til gjennomføring av et prosjekt eller ikke.

Investeringsprosjektet Skreia renseanlegg er ikke en del av denne rammebudsjetteringen.

Kommunedirektøren vil for øvrig fremme en revidert investeringsplan for vann og avløpsenheten i løpet av 2022.

Aktuelle prosjekter for den nærmeste fireårsperioden er:

- VA Olerud – Faraasbrua – Overn
- VA Randsoner
- Vann Kjølssethsvea – Sluken
- VA Vilberg – Kleiva – Lensbygda – Smeby
- Nye tilknytninger avløp 2022 – 2025
- VA Bernsgutua
- Rogneby – Slagsvoll
- Sivesind vannverk – inntil 10 % økning av distribusjonsnett/anlegg
- Kolbu renseanlegg – Overføringsledning
- VA Buskebakke
- Vann Fauchaldsplassen - Bjørnstad
- Utskifting av kjøretøyer
- Konseptanalyse og forprosjekter – Framtidige VA-prosjekter

Det er ikke avsatt beløp til Festiviteten, Kapp Melkefabrikk eller andre områder, som kan medfører investering i perioden. Det vil bli lagt fram en 10-årig investeringsplan for vann og avløp med og uten Nordlia-utbyggingen. Det er viktig å belyse kostnadsøkningen dette prosjektet medfører.

Rammebudsjettering vann

Se merknader og kommentarer under Rammebudsjettering avløp.

Reinvesteringer Bygg og eiendom

Disse investeringsmidlene benyttes for å opprettholde og øke standarden på kommunens bygningsmasse. Reinvesteringer gjennomføres i henhold til kriterier i Hovedplanen for kommunale bygg. Det foreligger tiltaksplaner i FDV-bygg (forvaltning drift og vedlikehold).

Planlegging og gjennomføring skjer i henhold til kommunens reglement for investeringsprosjekter.

Tiltakene videreføres også i kommende fireårsperiode. Tiltakene prisjusteres også til 3,6 millioner kroner i 2023.

Reinvesteringer kommunale veger

Investeringsmidlene sikrer oppgradering av kommunale veger.

For 2023 blir i all hovedsak budsjett brukt på oppgradering av Holtevegen.

Skolevegen på Lena. Oppgradering

Skolevegen som går fra Lenagata og frem til Lena-Valle videregående skole. Vegen ble bygget i 1972. Det er ikke utført noen oppgraderinger på 50 år. Vegen er i dårlig stand og det er mye trafikk. Prosjektet vil omfatte oppgradering av veg og fortau samt noe vann/avløpsarbeider. Det foreslås å avsette penger til planlegging/forprosjekt i 2023 og gjennomføring i 2024.

Tallodden. Oppgradering av molo/badeplass

Oppgradering av eksisterende mololøsning- Badebrygge mm

Talloddens venner har mottatt gave fra Sparebankstiftelsen DNB. Deler av dette kan benyttes på prosjektet.

Utskifting og oppgradering av adgangskontroll og låsesystemer på kommunale bygg

Østre Toten kommune har system for adgangskontroll de fleste skolene, Rådhuset, omsorgsbygg og enkelte barnehager. Systemene er levert fra flere forskjellige leverandører. De fleste anleggene er gamle. Dette skaper problemer f.eks. at det ikke lenger er mulig å skaffe reservedeler.

Prosjektet er iverksatt. Det er skrevet kontrakt for hele jobben (inkl 2023)

Vallevegen. Oppgradering.

Vegen er i dårlig stand. Mye trafikk. Det har vært en betydelig boligutbygging de senere årene (Lenatunet med mer). Det er også noe mer næringsvirksomhet (Europris). Det er uklart hva som etter hvert skjer på TKE-Eiendommen. Det er også noen utfordringer knyttet til verksteddrift langs gata. Gata bør i utgangspunktet oppgraderes både selve vegen og med fortau. Dette innebærer mest sannsynlig en reguleringsplan. Alternativet er å kun oppgradere selve vegen.

Det foreslås å planlegge arbeidene i 2024 og gjennomføring i 2025-2026.

Østre Toten Idrettspark. Nytt gulv i hall A

Behov for å legge nytt gulv i hall A. Det gitt tilsagn om spillemidler til prosjektet.

Østre Toten Idrettspark. Nytt ventilasjonsanlegg i Hall B

Tidligere har investeringer i ØTIP skjedd i regi av selskapet. Kommunen har ytt tilskudd til selskapet. Når Østre Toten kommune nå er eier av anleggene fra 2023, avsettes midler til nødvendig oppgradering av ventilasjonsanlegg i investeringsbudsjettet.

Det er gjennomført anbudskonkurranse i regi ØTIP. Kostnad for Hall B er i størrelsesorden kr. 6.5 mill (inkl. mva.) for hall og garderober.

Prosjektet vil bli delfinansiert med spillemidler.

Østre Toten Idrettspark. Ventilasjonsanlegg i hall A. Planlegging

Ventilasjonsanlegget i hall A er nærmere 30 år. Inneklimaet er ikke godt og anlegget bruke mye energi. Det er behov for å planlegge anlegget for å kunne få frem et investeringsbudsjett

Fellesområder

Aksjer

Som følge av at pensjonsfondene i KLP øker hvert år er det behov for å øke egenkapitalen i selskapet. Jevnlig oppbygging av egenkapital fra eierne må til for å opprettholde en god soliditet i KLP, noe som er en viktig forutsetning for at vi skal kunne oppnå gode avkastningsresultater og holde et stabilt premienivå selv om finansmarkedene svinger. Årlig egenkapitaltilskudd er på 3,5 million kroner, og er en investering i kommunens regnskaper. Egenkapitaltilskudd regnskapføres som aksjekjøp, og det er ikke adgang til å finansiere dette ved lån. I økonomiplanen er egenkapitaltilskudd til KLP for alle årene finansiert av driftsmidler ved overføring fra driftsbudsjettet til investeringsbudsjettet.

Fornyelse av bilparken

Dette er en andel av nødvendig utstyrsfornyelse av bilparken. Videre kjøp ses i sammenheng biladministrasjonsprosjektet som har startet opp.

Utskifting av biler i 2020 finansieres av tidligere bevilgninger til bilkjøp, og det foreslås ikke ytterligere bevilgninger til dette formålet nå. Når kommunen kjøper ny bil, vil det alltid bli vurdert om dette skal være en el-bil, og kommunen skal utnytte tilskuddsordninger knyttet til framtidige elbilkjøp.

Rammene for perioden sikrer at alle biler i omsorg og barnevern tilfredsstiller kravene til teknologi, sikkerhet, miljø og økonomi.

Innspill til investeringer

Vedlegg - Investeringer per program

Denne oversikten gir uttrykk for ønsket investeringsnivå

Østre Toten kommune

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum	
Investering	Ferdig år	Netto prosjekt utgift	2023	2024	2025	2026	2023-26	
Sektor for administrasjon og forvaltning								
Investeringstilskudd Kirkelig Fellesråd	2043	8 350	1 000	250	1 000	0	2 250	La stå
Portefølje - Digital innovasjon	2025	23 500	4 000	4 000	4 000	0	12 000	Kun 2023
Understøttende infrastruktur	2029	9 500	1 400	1 400	1 400	0	4 200	Kun 2023
Sum Sektor for administrasjon og forvaltning		41 350	6 400	5 650	6 400	0	18 450	
Sektor for helse, omsorg og velferd								
Utstyrsfornyelse - senger	2026	5 900	700	700	700	700	2 800	La stå
Sum Sektor for helse, omsorg og velferd		5 900	700	700	700	700	2 800	
Sektor for samfunnsutvikling								
Billerud/ Peder Balkesenteret. Låveprosjektet	2026	8 000	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000	Kun 2023
Brannstasjon. Oppgradering ventilasjon. Bygningsm arbeider	2025	25 450	1 000	8 000	15 000	0	24 000	Kun 2023
Brannvesenet. Oppgradering av utstyr	2023	550	550	0	0	0	550	La stå
Bru på Torsætervegen ved Skjeppsjøen	2024	6 800	0	6 500	0	0	6 500	Null i beløp

Økonomiplan for 2023-2026 – Årsbudsjett 2023

Brukertilpasninger innen bygg for oppvekstsektoren	2026	8 000	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000	Kun i 2023
Dagsturhytte	2023	500	500	0	0	0	500	La stå
ENØK bygg	2026	28 000	7 000	7 000	7 000	7 000	28 000	Gjelder 2023
ENØK Veg.	2026	4 000	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000	Gjelder 2023
Framtidens Rådhus – ny helsestasjon og framtidige behov for NAV	2026	44 000	34 000	10 000	0	0	44 000	Kun 2023
Kapp legesenter. Ombygging og utvidelse	2024	21 300	3 000	18 300	0	0	21 300	Kun 2023
Kapp Melkefabrikk. Planlegging videre utvikling	2026	22 000	1 000	10 000	10 000	0	21 000	Kun 2023
Kinogata. Oppgradering	2025	7 300	0	300	7 000	0	7 300	Null i beløp
Kolbu Legesenter. Utredningbehov. Forprosjekt	2024	400	200	0	0	0	200	La stå
Konsept - Infrastruktur 2040 - Østre Toten	2025	6 000	1 500	1 500	1 500	0	4 500	Kun 2023
Nordli barnehage	2025	62 400	20 000	33 400	0	0	53 400	La stå
Nordli og Vilberg skole. Ventilasjon - Inneklima	2025	1 000	1 000	0	0	0	1 000	La stå
Nordlia. Gang-/sykkelveg langs Nordlivegen	2024	11 500	5 000	6 500	0	0	11 500	La stå
Ny bru over Lenaelva i Røisedalen	2025	6 900	0	0	6 500	0	6 500	Null i beløp
Nye Skreia renseanlegg	2024	175 713	87 000	0	0	0	87 000	La stå
Nøklebyvegen - Erstatte to gamle bruer med kulvert	2023	6 200	6 000	0	0	0	6 000	La stå
Omsorgsbygg - 24 enheter for omsorgstjeneste	2025	4 000	2 000	0	0	0	2 000	La stå
Oppvekst 2040. Konseptanalyse skolestruktur	2026	7 500	5 000	0	0	0	5 000	La stå

Økonomiplan for 2023-2026 – Årsbudsjett 2023

Planlegging og etablering av 24 boliger i kommunal regi "Ny velferd 2014"	2022	4 000	2 000	0	0	0	2 000	La stå
Portefølje - Digital innovasjon	2025	6 550	0	0	0	0	0	Gjenstår midler?
Rammebudsjettering avløp	2025	102 400	28 175	32 025	28 275	0	88 475	avventes
Rammebudsjettering vann	2025	83 103	33 025	22 325	8 275	0	63 625	Avventes
Reinvesteringer Bygg og eiendom	2026	27 992	3 600	3 600	3 600	3 600	14 400	Kun 2023
Reinvesteringer kommunale veger	2026	25 605	3 300	3 300	3 300	3 300	13 200	La stå
Skolevegen på Lena. Oppgradering	2024	7 300	300	7 000	0	0	7 300	Kun 2023
Tallodden. Oppgradering av molo/badeplass	2023	500	500	0	0	0	500	La stå
Utskifting og oppgradering av adgangskontroll og låsesystemer på kommunale bygg	2023	4 000	2 000	0	0	0	2 000	La stå
Vallevegen. Oppgradering.	2025	7 300	0	300	7 000	0	7 300	Stå i null
Østre Toten Idrettspark. Nytt gulv i hall A	2023	2 000	2 000	0	0	0	2 000	La stå
Østre Toten Idrettspark. Nytt ventilasjonsanlegg i Hall B	2023	6 500	6 500	0	0	0	6 500	La stå
Østre Toten Idrettspark. Ventilasjonsanlegg i hall A. Planlegging	2023	300	300	0	0	0	300	La stå
Sum Sektor for samfunnsutvikling		735 063	261 450	175 050	102 450	18 900	557 850	

Kirkelig fellesråd

Budsjettinnspill fra Østre Toten kirkelige Fellesråd

ØSTRE TOTEN KIRKELIGE FELLESRÅD - DRIFTSBUDSJETT 2023

Beskrivelse av egen virksomhet

Kirkelig fellesråd skal ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknene, utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomhet i kommunen, fremme samarbeid mellom menighetsrådene og ivareta soknenes interesser i forhold til kommunen.

Fellesrådet har ansvar for den kirkelige virksomheten i kommunen og har en selvstendig stilling i forhold til kommunen. Fellesrådets virksomhet bygger på Trossamfunnsloven og Gravferdsloven. Kirkevergen har det administrative ansvar for fellesrådets virksomhet.

Trossamfunnsloven § 14 regulerer definerer statens og kommunens økonomiske ansvar:

§ 14. Finansiering av Den norske kirke

Staten gir tilskudd til prestedtjenesten og kirkens virksomhet nasjonalt og regionalt. Staten kan også gi tilskudd til andre kirkelige formål.

Kommunen gir tilskudd til kirkens virksomhet lokalt, herunder tilskudd til bygging, vedlikehold og drift av kirkebygg. Tilskuddet skal sikre at kirkebyggene holdes i forsvarlig stand, slik at de kan benyttes til gudstjenester og kirkelige handlinger. Tilskuddet skal også sikre at soknet har tilfredsstillende bemanning ved gudstjenester og kirkelige handlinger, herunder kirketjener, klokker og organist/kantor ved hver kirke, og tilstrekkelig administrativ hjelp. Kommunens tilskudd gis etter budsjettforslag fra soknet. I budsjettforslaget skal også tilskudd til kirkelig undervisning, diakoni og kirkemusikk inngå.

Etter avtale med soknet kan kommunen yte tjenester i stedet for å gi tilskudd etter andre ledd. Kommunen kan ta opp lån for å finansiere investeringer i kirkebygg og tilhørende varige driftsmidler.

Det er kommunestyret, gjennom sitt bevilgningsvedtak, som bestemmer omfanget av de kommunale bevilgningene til kirken. Det er ikke gitt regler eller normer for størrelsen av disse bevilgningene utover det som følger av lovens bestemmelser. Loven bygger på forutsetninger om at kirker og kirkegårder holdes i forsvarlig stand og tjener sitt formål og at kirkens organer settes i stand til å utføre sine oppgaver.

Østre Toten kirkelige fellesråd har ansvaret for drift og vedlikehold av fem kirkegårder, seks kirker, et kapell, flere bårehus og driftsbygg, tre menighetskontorer og kirkevergens kontor. Utfordringen består i å holde bygg og anlegg i så god stand at vedlikeholdsbehovet ikke øker. For å oppnå det trenger fellesrådet et driftsbudsjett som gir rom for materiell til vedlikehold og mulighet til å fornye driftsmidler. Kirkelig fellesråd har arbeidsgiveransvar for alle tilsatte som lønnes over fellesrådets budsjett.

Økte utgifter

Fjoråret var et annerledes år på grunn av pandemien noe som ga et noe annerledes år med tanke på drift og driftsutgifter. Hvordan året og økonomien hadde sett ut uten pandemien vites ikke. Det fellesrådet likevel så og fryktet i innspill for driftsbudsjett for 2022 var økte utgifter på strøm, lisenser,

maskin- og programvare og behov for å øke administrativ stilling. Punktene står ved lag også for 2023, men den enorme økningen i strømutfgifter vi har fått i år kunne ingen forutse.

I 2021 viser regnskapet vårt en utgift på kr. 566 807,- på strøm. Utfra kostnadene vi har hatt så langt vil vi få utgifter på ca. 1,1 millioner kroner i år. Det er en dobling på strømutfgifter fra i fjor. Vi fikk en ekstrabevilgning fra kommunen på kr. 200 000,- i juni for å dekke noe av dette, men som vist er ikke det nok og vi vil måtte be om enda mer i år.

Prognosene for 2023 sier at fellesrådet vil få strømutfgifter på ca. 1,5 millioner kroner. Det betyr at vi slik det ser ut i dag vil få en økning på strømutfgifter fra 2021 til 2023 på 1 million kroner. Skal Østre Toten kirkelige fellesråd kunne opprettholde en forsvarlig drift må det tas høyde for de økte strømutfgiftene i neste års tildeling av midler.

Lovpålagte oppgaver

En stor del av fellesrådets virksomhet er lovpålagte oppgaver. Det blir derfor vanskeligere og vanskeligere å finne innsparingstiltak uten at det kommer i konflikt med lov, forskrifter og forordning.

Fellesrådet ønsker å gjennomføre gudstjenester, begravelser og andre kirkelige handlinger med verdighet. Forordningen fra biskopen om antall kirkelige handlinger er forpliktende og gir føringer for den bemanningen fellesrådet må stille opp med. Hvis fellesrådet ikke følger opp sine forpliktelser ved gudstjenester og kirkelige handlinger, blir det å betrakte som lovbrudd.

Kvalitet

Østre Toten har noen sjeldne og vakre kirker og fine kirkegårder. Dette er bygg og anlegg som det er viktig å ta vare på og stelle godt med. Fellesrådet har ansatte som ønsker å gjøre en god jobb og drive aktivt vedlikehold. Fellesrådet har også ansatte som har ansvar for barne- og ungdomsarbeid, trosopplæring, undervisning, diakoni, kirkemusikk og andre kirkelige tjenester. Dette har en viktig forebyggende betydning. For at dette arbeidet skal kunne utføres med kvalitet og til det beste for befolkningen i Østre Toten trenger fellesrådet handlingsrom og et budsjett som er til å leve med.

Driftsbudsjett 2023

For å kunne fortsette med det vi mener er en forsvarlig drift i 2023 søker vi om å få et driftstilskudd på minst samme nivå som i 2022 + kompensasjon for pris- og lønnsvekst.

Driftstilskuddet i 2022 er på kr. 9 318 826 i 2022. KS anslår 5,3 % pris og lønnsvekst for 2023 – det er i vårt tilfelle kr. 493 898,- økte kostnader, men med strømkostnader på 1,5 millioner og med andre prisøkninger og lønnsvekst vil ikke det være nok til å opprettholde dagens drift.

Østre Toten kirkelige fellesråd ber derfor om et driftstilskudd på kr. 11 500 000 for 2023.

Østre Toten kirkelige fellesråd - Investeringer 2023-2026

På bakgrunn av tidligere utredninger og prioriteringer søker Østre Toten kirkelige fellesråd om tilskudd til følgende investeringsprosjekter for fireårsperioden 2023-2026:

Utstyrsfornyelse

I kommunens økonomiplan har fellesrådet hvert år ligget inne med et fast beløp på 250 000 til utstyrsfornyelse. Dette har vært benyttet til investeringsoppgaver som store sittegressklippere, små traktorer, høytaleranlegg, brannvarslingsanlegg osv. I kommunens økonomiplan ble det ikke satt av noe til slike formål i 2021, men fellesrådet har fått tilskuddet inneværende år. Det er viktig å ha maskiner og utstyr av god kvalitet hvis en skal arbeidet rasjonelt og det påløper fort dyre reparasjoner. Fellesrådet ber kommunen å fortsette å sette av midler årlig til utstyrsfornyelse.

Forprosjekt mur og istandsetting av murverk Balke kirke

Tilstandsrapporten for Balke kirke viste at det også var svakheter i mur og treverk, men tak og treverk ble prioritert da det er størst behov for å gjøre noe med det.

Stortinget har i 2021 igjen bevilget penger, 59,3 mill. kroner, til sikring av kulturhistorisk viktige kirkebygg. I den siste utlysingsrunden kunne man søke om utskifting av elektriske anlegg og istandsetting av klimaskall. I tillegg var det mulig å søke om opptil 300.000 kr i forprosjektmidler.

Tiltak man kunne få tilskudd til i denne runden var:

- Istandsetting av klimaskall (steinkirker fra middelalderen)
- Forprosjekt slokkeanlegg (steinkirker fra middelalderen)
- Forprosjekt utbedring av murverk (steinkirker fra middelalderen)
- Utskifting av elektrisk anlegg (kirkebygg fra 1850 og eldre)

Fellesrådet søkte Riksantikvaren om tilskudd til forprosjekt utbedring av murverk og fikk innvilget kr. 180 000. Med tilskuddet kan en forberede utbedring av muren på Balke kirke. Tilskuddet fra Riksantikvaren dekker inntil 60% av utgiftene. Et forprosjekt skulle vært gjennomført i år, men det hadde vi hverken midler eller firma med tilfredsstillende kompetanse som kunne ta på seg arbeidet. Fellesrådet søkte riksantikvaren om utsettelse av ferdigstillelse av forprosjektet og fikk det fra med til 1. november 2023. Det vil derfor være nødvendig å legge inn noe til forprosjekt utbedring av murverk i investeringsplanen for 2023.

Et forprosjekt for utbedring av murverk er et godt grunnlag og en start for å utbedre muren, men selve istandsetting av muren vil sannsynligvis ikke la seg gjennomføre før i 2024 da en må bruke 2023 til forprosjektet.

Hoff kirke – innvendig opprusting

I løpet av de senere år har det vært utført to omfattende rehabiliteringsarbeider på Hoff kirke. Det gjelder både tak og vegger. Det er finansiert ved bruk av rentekompensasjonslån. Kirken står godt mot vær og vind. Nå står innvendig opprusting for tur. Sot og støv har lagt seg på vegger. Det gir et skjemmende inntrykk i en ellers vakker kirke. Innvendig kalk må skrapes og børstes, og kirken må kalkes på nytt. Beregnet kostnad: 1 000 000.

Kolbu kirke – opprusting

Det er lenge siden Kolbu kirke har blitt vedlikeholdt utvendig. Vinduene er skrapet, kittet og malt for to år siden, men for øvrig er kirken slitt og trenger full opprusting. Det gjelder inspeksjon av treverk/panel, taktekking og beslag, og vasking og maling. Beregnet kostnad: 1 000 000.

Hoff kapell – opprusting

Hoff kapell er slitt. Sommeren 2020 har det blitt pusset opp og malt utvendig etter betydelig dugnadsinnsats. Hoff kapell blir mye benyttet til begravelser, og det er det eneste seremonirommet i Østre Toten som kan brukes til livssynsnøytrale begravelser. Innvendig trenger kapellet en grundig oppussing av tak, vegger og inventar. Beregnet kostnad: 1 000 000.

Investeringer økonomiplan 2023-2026:

År	Formål	Beløp
2023	Utstyrsfornyelse	250 000
	Forprosjekt mur Balke kirke	100 000
	Opprusting Hoff kirke	1 000 000
2024	Utstyrsfornyelse	250 000
	Istandsetting mur Balke kirke	900 000
2025	Utstyrsfornyelse	250 000
	Opprusting Kolbu kirke	1 000 000
2026	Utstyrsfornyelse	250 000
	Opprusting Hoff kapell	1 000 000

Kommunale avgifter - gebyrutvikling

I dette vedlegget vises blant annet en beregning av kommunale gebyrer for selvkostområdene i tråd med Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester. Det er også en kort omtale av gebyrendringen for øvrige kommunale gebyrer. Eget gebyrregulativ/-dokument fremmes.

Alle kommunens betalingssatser, gebyrer og egenandeler fastsettes av kommunestyret som en del av budsjettvedtaket.

Det utarbeides et eget gebyrreglement, et eget dokument som følger budsjettsaken.

Her følger en generell informasjon:

Kommunale eiendomsgebyrer - budsjett 2023 og økonomiplan til 2026

- Det er tatt utgangspunkt i gebyrsatsene fra 2022 som gjelder ved inngangen til året 2023. Endringene i satsene for 2023 er foreslått holdt i samme takt som ordinær prisstigning 3,7% med tillegg til dekning av ekstraordinære kostnader til strøm og økte rentekostnader.
- Endelig forslag til kommunale eiendomsgebyr fremmes som eget vedlegg.

Der satsene foreslås satt ned, skyldes dette at det skal budsjetteres med forbruk av selvkostfond. Alle satser for gebyrer, betalingssatser og egenandeler fremmes i eget dokument. For alle selvkostområdene/gebyrområdene innen vann, avløp, forurensning og feiing er det som normalt i Østre Toten at summen av gebyrene dekker alle kostnader, det vil si at gebyrene er basert på 100 % dekning av drifts og kapitalkostnader.

Andre priser, gebyrer og egenandeler 2023

Gjennomgående endring fra 2022 er 3,7 %, som er vår forventning til økt lønns- og prisvekst for kommunene i 2023. Avvik fra dette blir angitt.